

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД СОМБОР**

**ПЛАН ЈАВНОГ ЗДРАВЉА ГРАДА СОМБОРА
2018 – 2025**

САДРЖАЈ

ПЛАН ЈАВНОГ ЗДРАВЉА ГРАДА СОМБОРА	1
САДРЖАЈ	2
УВОД	4
ВИЗИЈА	10
МИСИЈА	10
ОПШТИ ЦИЉ	10
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ	10
1. Подаци о територији града	12
2. Витални и демографски показатељи	14
2.1. Природно кретање становништва	15
3. Здравствени показатељи	16
3.1 Индикатори доступности здравствене заштите	16
3.2 Индикатори ефикасности здравствене заштите града	17
3.3 Индикатори квалитета здравствене заштите града	17
3.4 Индикатори здравственог стања становништва	20
3.5 Индикатори детерминанти здравља	31
3.5.1. Фактори који утичу на здравље	31
3.5.2. Млади и пушење у односу на пол, место и узраст	32
3.5.3. Конзумирање алкохола у последњих шест месеци	32
3.5.4. Конзумирање алкохола и искуство пијанства у односу на пол, место и узраст	33
4. Показатељи активности на унапређењу здравља становништва и превенцији болести	36
4.1. Здравствено васпитне активности	36
4.2. Имунопрогилакса заразних болести у граду Сомбору у 2017.	36
5. Социјално економски показатељи	37
6. Показатељи стања животне средине	39
6.1. Квалитет ваздуха	39
6.1.1. Ветрозаштитни појасеви	40
6.2. Квалитет површинских и подземних вода, вода за пиће и вода за спорт и рекреацију	48
6.2.1. Водоснабдевање на територији Града Сомбора	48
6.2.2. Контрола квалитета воде за пиће у ЈКП „Водоканал“ Сомбор	50
6.2.2. Водоводни прикључци (којих има у садашњем систему)	51
6.2.4. Испитивање квалитета воде за пиће на Фабрици и у градској	52
6.2.5. Испитивање квалитета воде за пиће у Фабрици воде „Бездан“	52
6.2.6. Испитивање квалитета воде за пиће у насељеним местима	52
6.2.7. Контрола и праћење животне средине на територији града	53
6.3. Управљање отпадом	54
6.4. Квалитет отпадних вода	55
6.4.1. Одвођење отпадних и атмосферских вода	55
6.5. Присуство и бројност инсеката и глодара	57
7. Урбани дизајн града	58
7.1. Архитектура:	58
7.2. Зеленило:	58
7.3. Водопривреда:	58
8. Организација заједнице	59
8.1. Локална самоуправа	59
8.1.1. Одељење за друштвене делатности	60
8.1.2. Одељење за образовање – обавља и	60
8.1.3. Одељење за привреду, туризам и локални економски развој –	60
8.1.4. Одељење за комуналне делатности, имовинско правне и стамбене послове ...	61
8.1.5. Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство-	61
8.1.6. Одељење за пољопривреду и заштиту животне средине – обавља	61
8.2. Систем здравствене заштите	62
8.2.2. Општа болница „др Радивој Симоновић“ Сомбор	64
8.2.3. Завод за јавно здравље Сомбор	64
8.3. образовање	65
8.4. Социјална заштита	66
8.4.1. Права и услуге о области социјалне заштите	66
8.4.2. Центар за социјални рад Сомбор	68
8.4.3. Геронтолошки центар Сомбор	69
8.4.4. Дом за децу и омладину "Мирослав Антић-Мика"	69

8.4.5. Школа за основно и средње образовање са домом „Вук Караџић“	69
8.4.6. Млади као рањива група	70
8.4.7. Старији као рањива група	70
9. Безбедност у заједници.....	70
9.1. Малолетнички криминал	70
10. Рекреација и спорт	73
10.1. Спортски клубови, удружења и објекти	73
10.2. Школски спорт	74
10.3. Спорт за све и спорт за особе са инвалидитетом	75
11. Култура	77
12. Медији	77
13. Верске заједнице	77
14. Удружења грађана	78
14.1. Црвени крст Сомбор	78
14.3. Сомборски едукативни центар	80
15. Финансирање	81
16. SWOT анализа.....	81
ДЕО ДРУГИ	82
МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	82
АКЦИОНИ ПЛАН.....	85
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ	102

УВОД

Јавно здравље је умеће превенције продужавања живота и унапређења менталног и физичког здравља и ефикасности путем организованих напора заједнице. Јавно здравље се може разматрати и путем структура и процеса помоћу којих се здравље популације разуме, чува и унапређује. Стога План јавног здравља града Сомбора (у даљем тексту: План) подржава унапређење здравља, спречавање болести и продужење квалитетног живота становништва. Добро здравље је од суштинског значаја за одрживи економски и друштвени развој и основна брига у животу сваке особе, свих породица и заједнице.

План се заснива на промоцији здравља и примарној превенцији, а циљеви се остварују кроз све облике партнерства за здравље и наглашавање значаја свеобухватног приступа путем интердисциплинарности и мултисекторске сарадње. Под превенцијом се подразумева смањивање ризика појаве патолошког процеса, болести, повреде, неспособности или неког другог нежељеног стања или феномена, путем активности и мера повезаних са унапређењем и очувањем здравља, као и успостављање здравља које је нарушено и спречавање или одлагање неповољног тока и исхода иреверзибилних поремећаја здравља. Под примарном превенцијом болести и повреда подразумевају се мере за њихово спречавање и сузбијање, које могу бити опште (повећање стандарда, заштита животне средине и понашање у складу са здрављем) и специфичне (као што је имунизација). Мере секундарне превенције су рано откривање болести (скрининзи, самопрегледи и превентивни прегледи) и благовремено лечење. Од значаја је споменути и нивое примордијалне превенције (која укључује елиминацију предиспонирајућих фактора ризика), терцијарне (мере физичке и психо-социјалне рехабилитације и спречавања компликација болести и повреда) и кватернарне превенције (мере за „смањење штете“). Превенција се може сагледати и преко мера универзалне (интервенције усмерене на популацију), селективне (интервенције усмерене на рањиве групе) и индиковане превенције (интервенције усмерене на појединце).

Позитивном законском регулативом у Републици Србији, која је усклађена са законима ЕУ, створили су се потребни правни оквири да јединице локалне самоуправе у складу са специфичностима у својој средини, приступе решавању проблема карактеристичних за своју територију.

План јавног здравља Републике Србије (у даљем тексту План) представља подршку испуњавању друштвене бриге за здравље, обезбеђивању услова у којима људи могу да буду здрави и чини основу за доношење одлука о акцијама за унапређење здравља и квалитета живота становника Републике Србије.

План идентификује приоритетна подручја где је унапређење здравља и квалитета живота могуће, појашњава циљеве, дефинише основне активности и одговорности свих релевантних партнера у области јавног здравља.

План је документ који утврђује глобални оквир за јавноздравствене активности и идентификује даље правце, остављајући простор за решавање старих и нових изазова.

Формулисани циљеви Плана почивају на следећим принципима:

- одговорност државе и друштва за здравље
- сви облици партнерства за здравље
- усмеравање на популацију и популационе групе
- оријентација ка локалној самоуправи
- интерсекторски и мултидисциплинарни рад
- социјално-економске детерминанте и фактори ризика

Правни оквир:

Устав Републике Србије

Устав Републике даје широко право на здравље и здравствену заштиту сваком грађанину.

Закони:

1. Закон о јавном здрављу
2. Закон о здравственој заштити
3. Закон о здравственом осигурању
4. Закон о основама система образовања и васпитања
5. Закон о заштити становништва од заразних болести
6. Закон о водама
7. Закон о безбедности хране
8. Закон о санитарном надзору
9. Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму
10. Закон о психоактивним контролисаним супстанцама
11. Законодавство о животној средини
12. Законодавство о храни
13. Законодавство о условима становања
14. Законодавство о условима рада
15. Законодавство везано за унапређење спорта
16. Законодавство о безбедности у саобраћају
17. Законодавство о индустријској производњи
18. Порески закони

Стратегије

Стратегија јавног здравља Републике Србије

Планови

План јавног здравља Републике Србије

1. Национални програм кардиолошке здравствене заштите
2. План за борбу против дрога у Републици Србији
3. План развоја здравља младих у Републици Србији
4. План контроле дувана

5. План развоја заштите менталног здравља
6. Национални План за борбу против ХИВ/АИДС-а

Национални програми

1. Национални програм Србија против рака
2. Национални програм за превенцију колоректалног карцинома
3. Национални програм за превенцију рака дојке
4. Национални програм превенције и ране детекције типа два дијабетеса
5. Национални програм за превенцију рака грлића материце
6. Национални програм превентивне стоматолошке заштите

Правилници

Правилник о садржају и обиму права на здравствену заштиту из обавезног здравственог осигурања.

План јавног здравља града Сомбора, представља подршку испуњавању друштвене бриге за здравље и обезбеђивању услова у којима грађани могу да буду здрави. Он такође чини основу за доношење одлука о мерама и акцијама за унапређење здравља и квалитета живота становника локалне заједнице. Он је и оквир за идентификацију приоритетних подручја где је унапређење здравља и квалитета живота могуће, појашњава циљеве, дефинише основне активности и одговорности свих релевантних партнера у области јавног здравља, при чему се оставља простор за решавање старих и нових проблема. Усмерен је на све сегменте заједнице, како би део својих активности, који се могу реперкутовати на здравље људи, ускладе са акционим плановима донетим у оквиру Плана. Упркос добро постављеном институционалном оквиру јавног здравља у Републици Србији, постоје бројне тешкоће које указују на недостатке и слабости у функционисању, посебно у условима када се актуелни систем здравствене заштите суочава са растућим здравственим проблемима повезаним са животном средином и стиливима живота популације, проблемом сиромаштва и проблемима вулнерабилних и посебно угрожених и економски и социјално недовољно укључених група становништва. План јавног здравља града Сомбора уобличава друштвену бригу за здравље становништва на овом подручју. Настао је као резултат оснивања и рада Савета за здравље Града Сомбора, кога чине представници града Сомбора, Опште болнице “др Радивој Симоновић”, Завода за јавно здравље Сомбор, Дома здравља “др Ђорђе Лазић” Сомбор, Републичког фонда за здравствено осигурање Филијале у Сомбору, Апотекарске установе Сомбор, Центра за социјални рад Сомбор, ЈКП “Водоканал” Сомбор, Црвеног крста Сомбор и невладиног сектора.

Савет за здравље

У складу са чланом 49. Закона о правима пацијената и чланом 15. Закона о јавном здрављу образован је Савет за здравље.

Чланови Савета су:

- др Дарко Косановић, председник, Општа болница „ Др Радивој Симоновић“ Сомбор

- Биљана Клипа, заменица председника, Црвени крст Сомбор
- др Лазар Рачић, Општа болница „ Др Радивој Симоновић“ Сомбор
- прим. др Зоран Парчетић, локална самоуправа града Сомбора
- др Далибор Форгић, члан Градског већа задужен за област здравства и социјалне заштите
- др Биљана Олујић, Општа болница „ Др Радивој Симоновић“ Сомбор
- др Јадранка Врањеш Боснић, Завод за јавно здравље Сомбор
- др Ђерђи Шарић, Друштво за борбу против рака Сомбор
- Миодраг Тепавац, Центар за социјални рад Сомбор
- Далиборка Косијер Дрекслер, Републички фонд за здравствено осигурање, Филијала за Сомбор
- mr ph спес. Десанка Витас, Апотека Сомбор
- др Здравко Хлодик, Дом здравља „др Ђорђе Лазич“ Сомбор
- Јасмина Бобић, ЈКП „Водоканал“ Сомбор

Задаци Савета:

1) у области заштите права пацијената:

- разматра приговоре о повреди појединачних права пацијената на основу достављених и прикупљених доказа и утврђених чињеница;
- о утврђеним чињеницама обавештава подносиоца приговора и пружаоца здравствене услуге на кога се приговор односи и даје одговарајуће препоруке;
- разматра извештаје саветника пацијената, прати остваривање права пацијената на територији града Сомбора и предлаже мере за заштиту и промоцију права пацијената;
- подношење годишњег извештаја о раду и предузетим мерама за заштиту права пацијената на територији града Сомбора Градском већу и министарству надлежном за послове здравља, а ради информисања и остваривања потребне сарадње извештај се доставља и Заштитнику грађана.

2) у областима јавног здравља из члана 5. Закона о јавном здрављу :

- међусекторска сарадња, координација, подстицање, организација и усмеравање спровођења активности у области деловања јавног здравља на нивоу града, заједничком активношћу са органима града, носиоцима активности и другим учесницима у систему јавног здравља;
- прати извештаје Завода за јавно здравље Сомбор о анализи здравственог стања становништва на територији града Сомбора, који за то наменски определи средства у оквиру посебних програма из области јавног здравља од интереса за становништво на територији града Сомбора и предлаже мера за њихово унапређење, укључујући мере за развој интегрисаних услуга у локалној самоуправи;
- доноси Предлог плана јавног здравља на нивоу града Сомбора, који усваја Скупштина града Сомбора и прати његово спровођење кроз посебне програме из области јавног здравља;
- иницира и прати спровођења активности промоције здравља и спровођења мера за очување и унапређење здравља, спречавања и сузбијања заразних и хроничних незаразних болести, повреда и фактора ризика на територији града Сомбора кроз посебне програме из области јавног здравља;
- даје мишљења на извештај о остваривању посебних програма у области јавног здравља, које доноси град;
- учествује у различитим областима деловања јавног здравља у кризним и ванредним ситуацијама из члана 11. Закона о јавном здрављу;

- јача капацитете носилаца активности и учесника у областима деловања јавног здравља;
- обавештавање јавности о свом раду;
- даје подршку раду и развоју носиоца активности и учесника у систему јавног здравља на територији града Сомбора, у складу са Законом о јавном здрављу;
- извештава јединице локалне самоуправе и Завод за јавно здравље Сомбор о свом раду у областима деловања јавног здравља
- прати и координира рад установа примарне здравствене заштите;
- унапређује приступачност и уједначеност коришћења примарне здравствене заштите на територији града;
- предлаже и предузима мере са крајњим циљем унапређења ефикасности рада и задовољства корисника;
- утврђује приоритете у здравственој заштити и стара се о њиховом спровођењу;
- унапређује односе са републичким и регионалним институцијама, установама и организацијама обавља и друге послове и задатке у складу и на начин утврђен одредбама Пословника Градског већа и одредбама Пословника Савета за здравље.

Савет може образовати радне тимове за поједина питања из области јавног здравља и заштите права пацијента.

Чланови тима за израду Плана су:

- др Дарко Косановић, Општа болница „ Др Радивој Симоновић“ Сомбор
- др Јадранка Врањеш Боснић, Завод за јавно здравље Сомбор
- др Далибор Форгић, члан Градског већа задужен за област здравства и социјалне заштите
- Невена Росић, начелница одељења друштвених делатности Града Сомбора
- Миодраг Тепавац, Центар за социјални рад Сомбор
- Марија Јерковић, саветница пацијента

Методологија рада

План јавног здравља обухвата период од 2018. до 2025. и сама израда је прошла кроз следеће фазе:

1. Стварање предуслова за реализацију процеса израде Плана јавног здравља
2. Израда здравственог профила/слике здравља града
3. Стратешко и акционо планирање (кроз 4 обуке, ...састанака и ....радионица)
4. Процес јавне расправе
5. Усвајање стратешког документа од стране Скупштине града

Стварање предуслова за реализацију процеса израде Плана јавног здравља

Први корак у процесу израде Плана је било формирање Радне групе за израду и дефинисање динамике будућих активности како би финални стратешки документ био усвојен на седници Скупштине града у текућој години. У припремној фази договорено је да План јавног здравља буде стратешки документ који планира активности за период од 7 година (2018-2025.) уз детаљан план (акциони план) за 2018-2025. годину. Такође је договорено да ће у свакој наредној години коју обухвата План бити спроведен процес процене постигнутих резултата у претходној години (ревизија), што ће уз стратешке правце из Плана бити основа за креирање детаљних активности за наредну годину.

Израда здравственог профила /слике здравља је један је од кључних корака у процесу израде Плана јавног здравља. Подаци који су прикупљени подељени су у следеће категорије: географски, демографски и витални показатељи; здравствени показатељи; показатељи активности на унапређењу здравља становништва и превенцији болести; показатељи стања животне средине; урбани дизајн града; организација заједнице; безбедност у заједници; рекреација, спорт и култура, медији, верске заједнице и организације, ставови и јавноздравствене потребе становништва и заједнице, финансирање и SWOT анализа.

Наведени показатељи су прикупљени кроз различите базе података, анализу показатеља здравственог стања становништва града, испитивањем потреба становништва методом брзе процене и анкетама у широком консултативном процесу.

Стратешко и акционо планирање – на основу прикупљених података кроз реализацију 4 обуке из области стратешког и акционог планирања, издефинисани су стратешки правци развоја града у области јавног здравља у наредних 7 година као и градски приоритети за наредне 3 године. У дефинисању и креирању конкретних активности, поред наведених података, кључну улогу је имала и анализа локалних ресурса, односно реалне могућности локалне заједнице. Обуке су организоване за све чланове Савета за здравље и Радне групе за израду Плана јавног здравља. Финална верзија Плана је буџетирана и као таква предата у процес јавне расправе.

Принципи и вредности

Јавно здравље је шири концепт од здравствене заштите. Јавним здрављем се унапређује како здравље појединца, тако и читаве популације или заједнице као и животне средине. Начин и услови живота највише утичу на здравље, те је неопходно радити на њиховом побољшању и то кроз координисане активности свих сектора. Наведено чини да јавно здравље има изразито интерсекторски карактер.

Основни принципи на којима се заснива стратешко планирање јавног здравља Града Сомбора су:

- **Поштовање и унапређивање основних људских права** - Неговање толеранције и разумевање различитости, одсуство сваке дискриминације засноване на постојању инвалидитета, полним, расним, језичким, верским, етничким и свим другим разликама и неговање и унапређивање међусобног разумевања и равноправности.
- **Принцип једнаких могућности** - Обезбедити могућност коришћења услуга здравствене заштите за све грађане и све циљне групе истом доступношћу у свим сферама пружања услуга у јавном, приватном и невладином сектору и уз поштовање могућности избора.
- **Интегрални приступ** - Неговање разноврсности и компатибилности социјалних сервиса и здравствених услуга и заједничког проактивног деловања и наступања према грађанима.
- **Партиципативност** - Обезбеђење учешћа грађана у доношењу одлука о начину задовољавања њихових потреба и одговорности за лични избор сервиса и услуга, као и личну ангажованост у оквиру њихових могућности.
- **Транспарентност** - Увремењено, актуелно, отворено извештавање заједнице, појединца и свих актера о могућностима, процесима или резултатима, као и развијању нових модела, инструмената који омогућавају боље коришћење ресурса, партиципацију свих актера и делегирање одговорности за здравље, а

у циљу смањења неједнакости у здрављу и социјалне искључености у раду социјалних сервиса , као и у унапређења благостања становништва.

Придржавајући се наведених принципа у процесу доношења Плана јавног здравља Града Сомбора за период 2018. – 2025. годину могуће је тежити вредностима као што су:

- хуманост, рад, напор, самопрегор, стваралаштво, креативност, интерактивност, толерантност, интеграција,
- социјална правда и једнакост у здрављу, јер сваки грађанин има право на највиши могући ниво здравствене заштите,
- заснованост на доказима и примењивост онога што доказано доприноси здрављу,
- оснаживање људи да буду оспособљени за унапређење здравља и
- солидарност.

ВИЗИЈА

Желим да живим у мирном, безбедном, чистом граду где сви становници могу да остваре здрав и квалитетан живот.

МИСИЈА

Развијаћемо такву заједницу која је безбедна , окружења која подржавају здравље путем заједничког планирања, спровођења активности које укључују све секторе у нашем граду.

ОПШТИ ЦИЉ

Здраво животно окружење и једнака доступност здравља за све становнике.

У оквиру наведеног општег циља дефинисани су следећи :

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ

1. Унапређење снадбевања бактериолошки и хемијски исправном водом
2. Унапређење система управљања отпадом
3. Побољшање квалитета ваздуха
4. Повећање броја деце обухваћене превентивним прегледима које обављају доктори специјалисти педијатрије
5. Побољшање техничких и кадровских услова у примарној и секундарној здравственој заштити
6. Унапређење спровођења превентивних мера/прегледа везаних за обољевање од хроничних незаразних обољења

7. Унапређење здравља и превенција фактора ризика за настанак хроничних незаразних обољења
8. Унапређење мера превенције и едукације становништва у циљу смањења болести зависности и СТБ
9. Смањење % предгојазне и гојазне деце и адолесцената за 5% у периоду од 5 година
10. Унапређење услова за спортско рекреативне активности и спровођење мера едукације о значају физичке активности деце са посебним освртом на предгојазну и гојазну децу
11. Спровођење мера које ће омогућити бољу приступачност јавним установама становништва са посебним освртом на ОСИ
12. Одржавање спремности за ванредне ситуације уз унапређење опремљености и нивоа знања

1 . Подаци о територији града

Први писани документ, који говори о постојању насеобине на територији данашњег Сомбора, датира из 1360. године.

Ову насеобину су 1541. године освојили Турци, под чијом влашћу се први пут, две године касније, јавља данашњи назив Сомбор. Након вишедеценијске владавине Турци се без борбе повлаче 1687. године, када на ове просторе долази Аустријска царевина, у којој ће временом Сомбор досећи свој највећи успон, значај и углед. Под њеном влашћу Сомбор ће остати све до уласка у састав Краљевине Србије 13. новембра 1918. године. За време њене владавине сомборци су водили упорну и истрајну борбу за елибертацију и очување стечених привилегије, што је довело до проглашења Сомбора "слободним и краљевским градом" Повељом Марије Терезије од 17. фебруара 1749. године. Ову привилегију сомборци су платили 150.000 рајнских форината у злату.

Круна свег догађања у 18. веку за Сомбор ће бити његово проглашење за стално седиште Бачко-бодрошке жупаније 1786. године, друге по величини од 75 тада постојећих жупанија у Угарској, а у саставу су јој били и Нови Сад и Суботица. Почетак новог, 19. века, у коме је Сомбор досегао своје највише домете, обележиће отварање Великог бачког канала 1802, који је пролазио у непосредној близини града, чиме је он добио значајну саобраћајницу и место за одмор и разоноду.

Сомбор је 1918. године ушао у састав Краљевине Србије. У овом периоду из Сомбора центар се сели у Нови Сад, а са њим и све значајније установе, које су чиниле важне изворе његових прихода.

До данашњих дана Сомбор се развија кроз оснивање „Сомборскох новина“ 1954., „Ликовне јесени“ 1961., почетак емитовања програма Радио Сомбора 1973. и др.

Законом о територијалној организацији Републике Србије ("Сл. гласник РС" бр. 129/2007) од 29.12.2007. године општина Сомбор добила је статус града и данас представља мултинационалну, мултикултуралну и мултиконфесионалну средину.

Географски положај

Град Сомбор налази се на крајњем северо-западу Републике Србије, те се граничи са суседним државама: Републиком Хрватском на западу и Републиком Мађарском на северу. Источна граница града Сомбора је према граду Суботици и општини Бачка Топола, југоисточна према општини Кула, а јужна и југозападна према општинама Оџаци и Апатин.

Територија града Сомбора се простире на површини од 1.216 км², што чини 15,63% територије Аутономне покрајине Војводине, односно 1,37% територије Републике Србије. Према својој површини од 1.177,22 км² град Сомбор је друга по величини у Аутономној покрајини Војводини, одмах иза града Зрењанина, а са укупно 85.903 становника, према попису из 2011. године, представља четврти најбројнији град у Аутономној Покрајини Војводини одмах иза Новог Сада, Суботице и Панчева.

Сомбор је уједно и административни центар Западнобачког округа.

Према Статуу града Сомбора („Служб. лист града Сомбора“ бр. 22/2016- пречишћен текст) територију града Сомбора утврђену Законом чине насељена места, односно подручја катастарских општина које улазе у њен састав и то су насељена места: Алекса Шантић, Бачки Брег, Бачки Моноштор, Бездан, Гаково, Дорослово, Кљајићево, Колут, Растина, Риђица, Светозар Милетић, Сомбор, Станишић, Стапар, Телечка, Чоноплја и приградска насеља-салаши: Билић, Буковац, Градина, Жарковац, Козара, Ленија, Лугово, Милчић, Ненадић, Обзир, Радојевићи, Ранчево, Централа, Чичови, Шикара и Шапоње.

Град Сомбор се налази у северозападном делу Војводине, односно Србије. Сомбор и његов атар су на дну басена некадашњег Панонског мора, омеђени на карти Европе са $16^{\circ}31'$ и $17^{\circ}06'30''$ источне географске дужине $46^{\circ}34'15''$ и $46^{\circ}03'20''$ северне географске ширине.

Територија се према северу граничи са Мађарском, на североистоку са градом Суботицом, на истоку општином Бачка Топола, на југоистоку са општином Кула, на југу са општином Оџаци, на југозападу са општином Апатин и на западу са територијом Републике Хрватске. Према томе, њен простор је оивичен границама пет општина и територија ван Србије.

Град Сомбор је веома добро повезан магистралним и регионалним путевима који иду из правца Бачког Брега, Суботице, Новог Сада и Оџака. Сомбор је од Београда удаљен 175 км, а од Будимпеште 220км. Планиметријски посматрано, површина града има својим преовлађујућим, северним и средњим делом облик неправилног многоугла, на који се према југу надовезује сужени појас оивичен врло кривудавом граничном линијом.

Геоморфолошку основу терена града Сомбора чине део телечке лесне заравни која захвата око $\frac{1}{3}$ њене територије, лесна тераса надморске висине распона 90-100м и алувијална равна Дунава, састављена из нижег инундационог дела и алувијалне терасе. Поменуте морфолошке целине су дисециране воденим токовима међу којима доминира релативно густа каналска мрежа. Посебну вредност положају подручја града нарочито дају околности да се она налази у Панонском басену и да припада ужој зони Подунавља, односно да се налази у зони коридора 7 који је већ уцртан у европску мрежу саобраћајних праваца, захваљујући којима је у знатној мери одређена просторно-функционална вредност и положај града у односу на друга подручја.

Сомбор је градско насеље и седиште града Сомбора и Западнобачког управног округа. Према попису из 2011. било је са околином 85.903 становника. Састоји се од градског насеља Сомбор са 14 салашких насеља укупне површине

289км² и 47.623 становника и још 15 насељених места укупне површине 927км² и 38.280 становника.

Насељена места су: Алекса Шантић, Бачки Брег, Бачки Моноштор, Бездан, Чонопља, Дорослово, Гаково, Кљајићево, Колут, Растина, Риђица, Станишић, Светозар Милетић, Стапар и Телечка.

На подручју града Сомбора постоји 22 месне заједнице. Сам град има седам месних заједница и то: Венац, Млаке, Црвенка, Горња Варош, Селенча, Стара Селенча и Нова Селенча, док су осталих 15 у насељеним местима. Град Сомбор простире се на 16 катастарских општина укупне површине 1.177, 22ха, а просечна величина катастарске општине износи 71,53км².

2. Витални и демографски показатељи

Карактеристике територије града Сомбора и становништво по попису 2011.године

Сомбор	површина у км ²	број насеља	становништво по попису 2011. године			на км ²
			укупно	мушкарци	жене	
	1216	16	85903	41628	44275	68

Табела 1.

Град Сомбор је изразито мултиетнички и у њему је регистровано чак 21 националност. Од укупног броја становника, 54.370 (63,29%) се изјаснило да је српске националности, 9.874 мађарске (11,49%), 7.070 хрватске (8,3%), 2.058 буњевачке (2,40%), 541 црногорске, 852 југословенске, 118 албанске, 22 бошњачке, 31 бугарске, 171 македонске националности, али су регистровани и Немци, Румуни (89), Русини (62), Словаци (117), Словенци (74), Украинци (23).

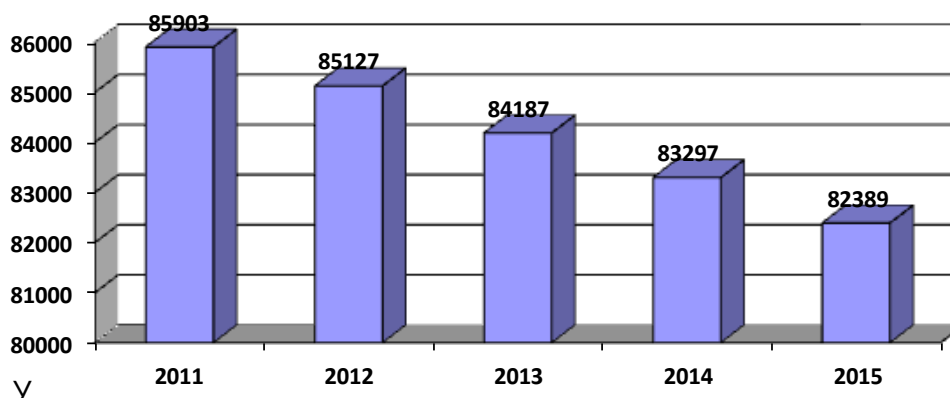
У табели испод, налази се приказ структуре становништва у граду Сомбору према националној или етничкој припадности по попису из 2011. године:

	Град Сомбор		
	Укупно	Мушко	Женско
Националност			
Срби	54,370	26,885	27,485
Албанци	118	62	56
Бошњаци	22	15	7
Бугари	31	22	9
Буњевци	2,058	967	1,091
Власи	2		
Горанци	67	40	27
Југословени	852	440	412
Мађари	9,874	4,597	5,277
Македонци	171	76	95
Муслимани	91	33	58
Немци	494	246	248
Роми	1,015	524	491

Румуни	89	37	52
Руси	41	18	23
Русини	62	22	40
Словаци	117	44	73
Словенци	74	29	45
Украјинци	23	5	18
Хрвати	7,070	3,253	3,817
Црногорци	541	325	216
Остали	489	213	276
Нису се изјаснили	6,534	2,967	3,567
Регионална припадност	1,479	697	782
Непознато	219	109	110
	85,903	41,626	44,275

Табела 2.

Кретање броја становника града Сомбор 2011-2015 године

посматраном периоду број становника смањен је за 3514, чиме је настављен вишегодишњи тренд смањења броја становника на посматраној територији.

По процени републичког завода за статистику број становника на дан 30.06.2016 је 81401.

Једну од основних карактеристика становништва града Сомбора представља изражен процес старења. Просечна старост је 44 године, а очекивано трајање живота на рођењу: 71,1 мушкарци, 77,3 жене.

2.1. Природно кретање становништва

Стопе наталитета и природног прираштаја су неповољне.

ВИТАЛНИ ДОГАЂАЈИ НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА СОМБОР У ПЕРИОДУ 2011-2016 ГОДИНЕ

Сомбор	Проц. број становника	Живорођени	Умрли	Природни прираштај	Умрла оојчад	Умрла од. на 1000 ж.	НА 1000 СТАНОВНИКА		
							живорођени	умрли	пр.прираштај
2011	85903	613	1347	-734	3	4,9	7,0	15,4	-8,4
2012	85127	635	1327	-692	6	9,4	7,5	16,1	-8,7

2 0 13	84187	673	1390	-717	5	7,4	8,0	16,5	-8,5
2 0 14	83297	666	1387	-721	6	9,0	8,0	16,7	-8,7
2 0 15	82389	674	1375	-701	2	3,0	8,2	16,7	-8,5
2016	81401	597	1361	-764	4	6,7	7,33	16,7	-9,38

Табела 3.

3. Здравствени показатељи

3.1 Индикатори доступности здравствене заштите града

Услуге здравствене заштите становништву Града Сомбора пружају се у Дому здравља „др Ђорђе Лазић“, Апотеци (установе на примарном нивоу здравствене заштите), Општој болници „др Радивој Симоновић“ (секундарна здравствена заштита) и Заводу за јавно здравље (установа на више нивоа). Општа болница” др Радивој Симоновић” Сомбор и Завод за јавно здравље Сомбор, своје услуге пружају становништву Западно бачког округа.

Укупан број свих запослених у дому здравља (стање на дам 31.12.2017) је био 420 од чега су 93 доктори медицине. На једног лекара у примарној здравственој заштити долази 875 становника.

Обезбеђеност лекарима

Обезбеђеност изабраним лекарима у службама Дома здравља „др Ђорђе Лазић“ Сомбор 2016. године

	циљна популација	Бр. лекара	бр. стан. на 1 лек.	Норматив
33 одраслих	68595	45	1524	1600
33 деце	4670	6	778	850
33 школске деце *	9124	6	1520	1500
33 жена **	32270	6	5378	6500
Стоматолошка з.з. деца	13794	8	1724	1500
Стоматолошка з.з. одраслих	68595	13	5276	10000

Табела 4.

*У служби 33 школске деце ради 6 др медицине од чега: 4 др мед. Специјалисти педијатри, 1 спец. спортске медицине И 1 др мед. на специјализацији

**У служби 33 жена ради 6 др медицине од којих су 2 др медицине на специјализацији а 4 др медицине специјалисти гинекологије и акушерства.

Обухват жена у току првог триместра трудноће

Обухват жена током првог триместра трудноће у Дому здравља „др Ђорђе Лазић” Сомбор је незадовољавајући и износи: 19,2 % (циљ је обухват 90%)

За дискусију: немамо сазнања колико је трудница у првом триместру прегледано у приватним ординацијама, које би требало да су интегрисане у систем извештавања. Од 667 трудница, свега 128 је прегледано у Дому здравља у првом триместру.

3.2. Индикатори ефикасности здравствене заштите града

Просечан број посета по изабраном лекару

	циљна популација	Бр. лекара	ПОСЕТЕ	
			код лекара укупно	По лекару годишње
33 одраслих	68595	45	348964	7755
33 деце	4670	6	34461	5744
33 школске деце *	9124	6	38069	6344
33 жена **	32270	6	17654	2942
Стоматолошка з.з. деце	13794	8	26224	3278
Стоматолошка з.з. одраслих	68595	13	18542	1426

Табела 5.

3.3 Индикатори квалитета здравствене заштите града

Удео превентивних прегледа по службама

	ПОСЕТЕ		
	Укупно прегледа	Бр. Превентивних	%
33 одраслих	348964	4658	1,33
33 деце	34461	5536	16,1
33 школске деце *	38069	4686	12,3
33 жена **	17654	9755	55,2

Табела 6.

Остваривање превентивне здравствене заштите у Граду Сомбору у 2017. години

Назив услуге	Групација становништва	Број посета по становнику према садржају и обиму превентивних мера у ПЗЗ	Остварење		
			Број услуга	Број посета по становнику	Обухват (%)
Патронажне посете групацијама становништва	трудници – укупно	1	351	0,55	55
	породилњи и новорођеном детету – укупно	5+5	2973	4,7	93,9

Назив услуге	Групација становништва	Број посета по становнику према садржају и обиму превентивних мера у ПЗЗ	Остварење		
			Број услуга	Број посета по становнику	Обухват (%)
	одојчету – укупно	2	834	1,3	65,8
Систематски преглед	новорођена деца	1	499	0,78	78,8
Систематски преглед	одојчад	5	1792	2,83	56,6
Скрининг за детекцију урођеног ишчашења кука	одојчад у трећем месецу живота	1	1333	2,1	210
Систематски преглед	мала и предшколска деца у 2, 4. и 6. години (пред упис)	1	1804	0,91	91
Систематски прегледи	ученика I, III, V и VII разреда основне школе	1	2088	0,72	72
	ученика I и III разреда средње школе	1	760	0,51	51
	студената I и III године студија	1			
Преглед	Трудница	5	4595	7,3	145
Преглед (ултразвучни)	трудница	4	2735	4,3	108
Гинеколошки преглед	жене после порођаја (6 недеља)	2	273	0,43	21,6
Систематски гинеколошки прегледи	Жене 15 и више година	1	2476	0,07	6,7
Систематски прегледи	Одрасло становништво (19-34 година)	1 у 5 година	584	0,04	20
	Одрасло становништво (35 и више година)	1 у 2 године	1212	0,02	4

Табела 7.

На територији Града Сомбора, спроводе се организовани скрининг прегледи за рано откривање колоректалног карцинома и карцинома дојке.

Резултати скрининга колоректалног карцинома у 2016 години

Покривеност позивима	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана из циљне групе, који су позвани да учествују у скринингу	3717
Укупан број регистрованих осигураника и осталих грађана у циљној групи (50-74 година)	15926
Укупно %	23,34
Обухват	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана из циљне групе, који су у ДЗ доставили ФОБТ	2231
Укупан број регистрованих осигураника и осталих грађана у циљној групи (50-74 година)	15926
Укупно %	14,01
Одзив	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана из циљне групе, који су у ДЗ доставили ФОБТ	2231
Број осигураника и осталих грађана из циљне групе, који су позвани да учествују у скринингу	3717
Укупно %	60,02
Процент особа са позитивним ФОБТ који су урадили колоноскопију	Укупно сви:
Број особа којима је урађена колоноскопија	39
Број осигураника и осталих грађана којима је ФОБТ позитиван	121
Укупно %	32,23
Процент присуства карцинома	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана са патохистолошки потврђеним карциномом	4
Број осигураника и осталих грађана из циљне групе, који су у ДЗ доставили ФОБТ	2231
Укупно %	0,18

Резултати скрининга карцинома дојке у 2016 години

Покривеност позивима	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана из циљне групе (жена), које су позване да учествују у скринингу	4135
Укупан број осигураника и осталих грађана у циљној групи жена (50-69 година)	7129
Укупно %	58,00
Обухват	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана (жена) које су урадиле мамографију (	1852

тестиране)	
Укупан број осигураника и осталих грађана у циљној групи жена (50-69 година)	7129
Укупно %	25,98
Одзив	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана (жена) које су урадиле мамографију (тестиране)	1852
Број осигураника и осталих грађана из циљне групе (жена), које су позване да учествују у скринингу	4135
Укупно %	44,79
Процент позитивних мамографских налаза	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана (жена) са позитивним мамографским налазом	465
Број осигураника и осталих грађана (жена) које су урадиле мамографију (тестиране)	1852
Укупно %	25,11
Процент присуства малигнух промена	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана (жена) са потврђеном дијагнозом малигнух промена	10
Број осигураника и осталих грађана (жена) које су урадиле мамографију (тестиране)	1852
Укупно %	0,54

Табела 8.

Скрининг дијабетеса

За разлику од скрининга колоректалног карцинома и скрининга на карцином дојке који се у Сомбору одвијају као организовани скрининг прегледи.

Скрининг дијабетеса типа 2, Дом здравља планира као опортуни скрининг. Обухват одраслог становништва оба пола старијих од 35 година је свега 2,14%

Циљ – достићи обухват циљане популације 20%

3.4 Индикатори здравственог стања становништва

Очекивано трајање живота

Мушкарци 71,1 година а жене 77,3 године

Смртност одојчади

Умрла одојчад, живорођени и стопа смртности одојчади на 1000 живорођене деце у периоду од 2012 до 2016 године

	Умрла одојчад	Живорођени	Стопа смртности одојчади
2012	6	635	9,45
2013	5	673	7,43
2014	6	666	9,01

2015	2	674	2,97
2016	4	597	6,70

Табела 9.

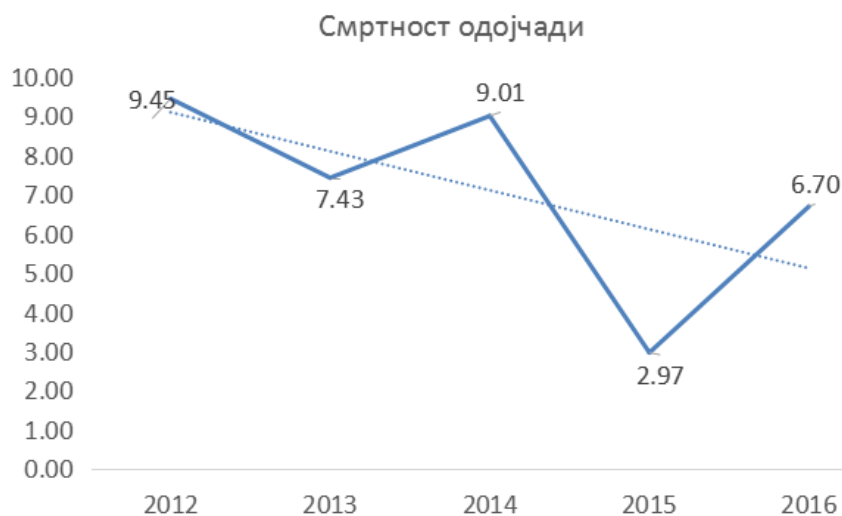

Графикон 1.

Кретање стопе смртности одојчади - град Сомбор, 2012-2016

У периоду 2012-2016 дошло је до пада стопе смртности одојчади

Узроци смртности одојчади

Графикон 2.

	2012	2013	2014	2015	2016
Укупно	6	5	6	2	4
Нека стања настала у перинаталном периоду /P00-P96/	3	5	4	2	3
Урођене аномалије, деформације и хромозомне ненормалности /Q00-Q99/	3		1		
Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази, неklasификовани на другом месту /R00-R99/			1		
Болести система крвотока /I00-I99/ Друге болести срца /I26-I51/					1

Табела 10.

Графикон Узроци смртности одојчади по МКБ-10

Графикон 3.

Смртност одојчади и смртност деце до 5 година на подручју града Сомбора од 2012 до 2016. године

година	живорођени	Умрла одојчад		умрли до 5 год.	
		број	стопа на 1000 жив.	број	стопа на 1000 жив.
2012	635	6	9,4	6	9,4
2013	673	5	7,4	6	8,9
2014	666	6	9,0	6	9,0
2015	674	2	3,0	2	3,0
2016	597	4	6,7	5	8,4

Табела 11.

**Перинатална смртност и смртност одојчади
Стопа на 1000 живорођених**

	Сомбор				
	2012	2013	2014	2015	2016
	‰	‰	‰	‰	‰
Стопа перинаталне смртности *	11,0	8,9	12,0	7,4	18,4
Стопа смртности одојчади	9,5	7,4	9,0	3,0	6,7

Табела 12.

*Мртворођења +умрли од 0 до 6 дана

**Специфичне стопе морталитета по узрасту на 1000 становника;
Стандардизоване; Сомбор**

	укупно	0-4	5-19	20-24	25-64	65+
2012	8,1	0,0	0,0	0,0	1,9	5,5
2013	8,3	0,0	0,0	0,0	1,7	5,8
2014	8,3	0,0	0,0	0,0	1,8	5,9
2015	8,3	0,0	0,0	0,0	1,7	6,0
2016	8,4	0,0	0,0	0,0	1,8	5,9

Табела 13.

Структура узрока смрти

Током 2016. године на подручју Града Сомбора умрло је 1361 лица, од чега 673 или 49,4% мушкараца и 688 или 50,6% жена. У односу на претходни период, нема значајнијих измена у кретању водећих узрока смрти. Прво место заузимају болести система крвотока са учешћем од 55,2% док су на другом месту тумори са 23,3%.

Водеће групе болести у структури узрока смрти на подручју Града Сомбора 2016 година
-стопа на 100.000-

ГРУПА БОЛЕСТИ	УКУПАН БРОЈ УМРЛИХ		
	БРОЈ	%	СТОПА НА 100.000
болести система крвотока	752	55,2	935,3
тумори	317	23,3	389,4
болести система за дисање	68	5,0	83,5
симптоми, знаци и патол. клинички и лаб. налази	49	3,6	60,2
болести система за варење	39	2,9	47,9
остало	135	9,9	165,8
УКУПНО	1361	100	

Табела 14.

Болести система крвотока

Морталитет од болести система крвотока према узроку смрти на подручју Града Сомбора 2016 .године

-стопа на 100.000-

УЗРОК СМРТИ	БРОЈ УМРЛИХ ОД БОЛЕСТИ СИСТЕМА КРВОТОКА ПРЕМА УЗРОКУ СМРТИ		
	БРОЈ УМРЛИХ	%	СТОПА НА 100.000
друге болести срца	355	47,2	436,1
болести крвних судова мозга	164	21,8	201,5
исхемичне болести срца	101	13,4	124,1
атеросклероза	99	13,2	121,6
болести повишеног крвног притиска	24	3,2	29,5
остало	9	1,2	11,1
УКУПНО	752	100	

Табела 15.

Морталитет од болести система крвотока према узроку смрти и полу (мушкарци) на подручју Града Сомбора 2016. године

-стопа на 100.000-

УЗРОК СМРТИ	БРОЈ УМРЛИХ МУШКАРАЦА ОД БОЛЕСТИ СИСТЕМА КРВОТОКА ПРЕМА УЗРОКУ СМРТИ		
	БРОЈ УМРЛИХ	%	СТОПА НА 100.000
друге болести срца	150	47,0	380,3
болести крвних судова мозга	74	23,2	187,6
исхемичне болести срца	52	16,3	131,8
атеросклероза	29	9,1	73,5
болести повишеног крвног притиска	7	2,2	17,7
остало	7	2,2	17,7
УКУПНО	319	100	

Табела 16.

Морталитет од болести система крвотока према узроку смрти и полу (жене) на подручју Града Сомбора 2016. године

- стопа на 100.000

УЗРОК СМРТИ	БРОЈ УМРЛИХ ЖЕНА ОД БОЛЕСТИ СИСТЕМА КРВОТОКА ПРЕМА УЗРОКУ СМРТИ		
	БРОЈ	%	СТОПА НА 100.000
друге болести срца	205	47,3	488,5
болести крвних судова мозга	90	20,8	214,5
атеросклероза	70	16,2	166,8
исхемичне болести срца	49	11,3	116,8
болести повишеног крвног притиска	17	3,9	40,5
остало	2	0,46	4,8
УКУПНО	433	100	

Табела 17.

Тумори

Морталитет према локализацији малигнух тумора и полу (мушкарци)
на подручју Града Сомбора 2016 године
-стопа на 100.000

УЗРОК СМРТИ	БРОЈ УМРЛИХ МУШКАРАЦА ПРЕМА ЛОКАЛИЗАЦИЈИ МАЛИГНИХ ТУМОРА		
	БРОЈ УМРЛИХ	%	СТОПА НА 100.000
трахеја, бронх и плућа	50	30,3	126,8
колон и ректум	17	10,3	43,1
јетра	8	4,8	20,3
желудац	7	4,2	17,7
панкреас	6	3,6	15,2
мокраћна бешика	6	3,6	15,2
остало	71	43,0	180,0
УКУПНО	165	100	

Табела 18.

Морталитет према локализацији малигнух тумора и полу (жене)
на подручју Града Сомбора 2016 .године
– стопа на 100.000

УЗРОК СМРТИ	БРОЈ УМРЛИХ ЖЕНА ПРЕМА ЛОКАЛИЗАЦИЈИ МАЛИГНИХ ТУМОРА		
	БРОЈ УМРЛИХ	%	СТОПА НА 100.000
дојка	31	20,4	73,9
трахеја, бронх и плућа	23	15,1	54,8
колон и ректум	19	12,5	45,3
Грлић материце	8	5,3	19,1
панкреас	7	4,6	16,7
оваријум	7	4,6	16,7
остало	57	37,5	135,8
УКУПНО	152	100	

Табела 19.

Стандардизоване Стопе морталитета од тумора, кардиоваскуларних болести,
укупно свих узрока смрти и осталих узрока смрти

	Сомбор				Србија				Војводина			
	Тумори	КВ	Укупно	Остало	Тумори	КВ	Укупно	Остало	Тумори	КВ	Укупно	Остало
2012	1,9	4,3	8,1	1,8	1,5	3,8	7,1	1,8	1,6	3,9	7,1	1,7
2013	1,9	4,4	8,3	1,9	1,5	3,7	7,0	1,8	1,6	3,8	7,1	1,7
2014	2,0	4,5	8,3	1,8	1,5	3,8	7,1	1,8	1,7	3,8	7,1	1,7
2015	1,9	4,5	8,3	2,0	1,5	3,8	7,3	1,9	1,7	3,8	7,4	1,9
2016	1,9	4,6	8,4	1,8	1,6	3,7	7,1	1,9	1,7	3,7	7,2	1,9

Табела 20.

МОРБИДИТЕТ

Најчешће регистроване групе болести у службама за здравствену заштиту одраслих 2017. године

Ранг	Група болести	Сомбор	
		Број	%
1	Болести система крвотока	10301	13,29
2	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом	10251	13,22
3	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	9205	11,87
4	Болести система за дисање	8982	11,59
5	Болести мокраћно-полног система	5797	7,48
6	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	4624	5,96
7	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	4054	5,23
8	Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	3483	4,49
9	Болести система за варење	3404	4,39
10	Болести коже и болести поткожног ткива	3259	4,20
Остале групе болести		14156	18,26
Укупно		77516	100

Табела 21.

Најчешће регистроване групе болести у службама за здравствену заштиту деце 2017. године

ранг	Група болести	Сомбор	
		Број	%
1	Болести система за дисање	5413	27,22
2	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом	3558	17,89
3	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	2163	10,88
4	Заразне и паразитарне болести	1876	9,43
5	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	1105	5,56
6	Болести коже и болести поткожног ткива	1013	5,09
7	Болести ува и болести мастоидног наставка	963	4,84
8	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	801	4,03
9	Болести ока и припојака ока	530	2,66
10	Болести мокраћно-полног система	476	2,39
Остале групе болести		1988	10,00
Укупно		19886	100

Табела 22.

Најчешће регистроване групе болести у службама за здравствену заштиту школске деце 2017. године.

ранг	Група болести	Сомбор	
		Број	%
1	Болести система за дисање	4438	27,51
2	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом	1932	11,98
3	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	1904	11,80
4	Заразне и паразитарне болести	1617	10,02
5	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	1029	6,38
6	Болести коже и болести поткожног ткива	906	5,62
7	Болести ува и болести мастоидног наставка	804	4,98
8	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	772	4,79
9	Болести система за варење	466	2,89
10	Болести ока и припојака ока	459	2,84
Остале групе болести		1803	11,18
УКУПНО		16130	100

Табела 23.

Најчешће регистроване групе болести у службама за здравствену заштиту жена 2017. године.

ранг	Група болести	Сомбор	
		Број	%
1	Болести мокраћно-полног система	3198	45,44
2	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом	2812	39,96
3	Трудноћа, рађање о бабиње	522	7,42
4	Тумори	287	4,08
5	Заразне и паразитарне болести	111	1,58
6	Болести крви, крвотворних органа и поремећаји имунитета	47	0,67
7	Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране, и метаболизма	24	0,35
8	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторисјки налази	22	0,32
9	Болести система за варење	5	0,08
10	Болести коже и болести поткожног ткива	3	0,05
Остале групе болести		7	0,10
Укупно		7038	100

Табела 24.

СТРУКТУРА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У ГРАДУ СОМБОРУ У 2017. ГОДИНИ

У структури заразних болести у 2017. години на територији Града Сомбора водеће место заузима Pharyngitis et tonsillitis streptococica, укупно 3132 случајева обољења са инциденцом од 3847.62/100 000 становника .

Структура заразних болести према учесталости, у Граду Сомбору у 2017. години

Ред број	Заразна болест	Број оболелих	Inc/100 000
1.	Tonsillitis / Pharyngitis streptococcica J02 - J03	3132	3847.62
2.	Influenca J10-J11	203	249.38
3.	Scabies B86	102	125.31
4.	Varicella B01	82	100.74
5.	Diarrhoea et gastroenteritis, causa A09	61	74.94
6.	Pneumonia J12 - J15	33	40.54
7.	Enteritis salmonellosa A02	17	20.88
8.	Scarlatina A38	13	15.97
9.	Enterocolitis per Clostridium difficile A04.7	12	14.74
10.	Hepatitis viralis chronica C B18.2	11	13.51
11.	Mononucleosis infectiva B27.9	10	12.28
12.	Tuberculosis pulmonis A15	7	8.60
13.	Hepatitis viralis chronica B B18.1	5	6.14
14.	Leptospirosis A27.9	2	2.46
15.	Meningitis pneumococcica G00.1	1	1.23
16.	Meningitis enteroviralis A87.0	1	1.23
17.	Syphilis alia et non specificata A53.9	1	1.23
18.	Septicaemia alia, specificata A41.8	1	1.23
19.	Enteritis campylobacterialis	1	1.23
	Укупно	3695	4539.26

Табела 25.

Инциденца и морталитет заразних болести у Граду Сомбор у 2017. години, без ОСГ

Година	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мрт/100 000
2017	3695	4539.26	2	2.46

Табела 26

ВЕНЕРИЧНЕ БОЛЕСТИ – СЕКСУАЛНО ПРЕНОСИВЕ ИНФЕКЦИЈЕ

Сексуално преносиве или венеричне болести је назив за заразне болести које се преносе путем сексуалног односа. У смислу превенције преношења одн. добијања венеричних болести најделотворније је суздржавање од полног односа или упражњавање полног односа само унутар дуге моногамне везе са партнером који није инфициран. Мушки латекс кондоми. уколико се стално и исправно користе

веома су делотворни у смањењу преноса сексуално преносивих болести укључујући ХИВ, гонореју, хламидијске инфекције као и инфекције узроковане трихомонасом.

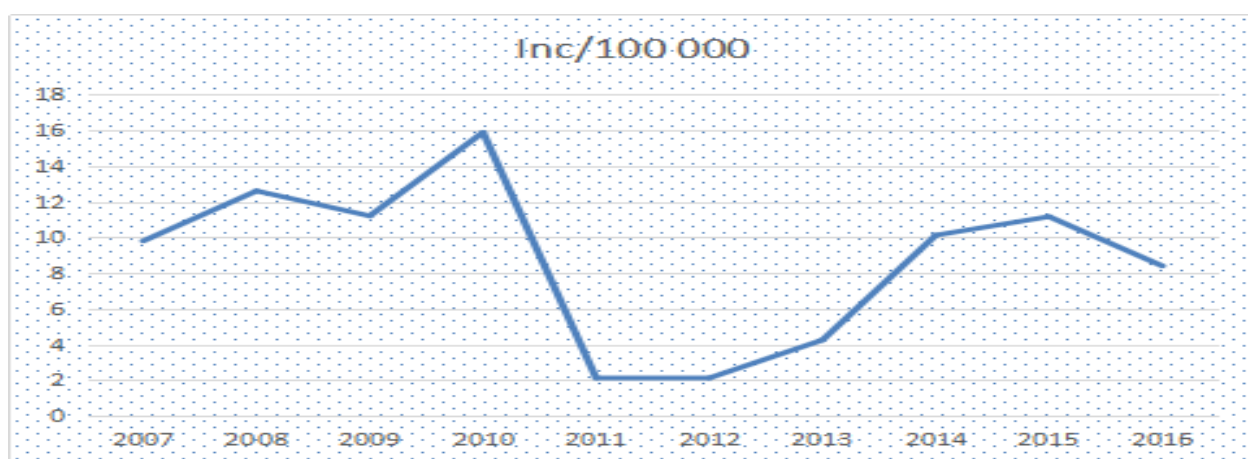
У 2016. години у Западнобачком округу пријављено је 18 особа оболелих од сексуално преносивих инфекција. У структури венеричних болести налазе се: Хепатитис Ц – 4. Хепатитис Б – 7. Морбус ХИВ - 3, Infectio gonosossica - 2 и Syphilis - 2. Инциденција у 2016. години износи 10.13/100 000 становника.

Кретање сексуално преносивих у Западнобачком округу у периоду 2007-2016 година

Година	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мрт/100 000
2007	21	9.81	1	1.03
2008	27	12.61	1	0.46
2009	24	11.21	0	0.00
2010	34	15.89	0	0.00
2011	4	2.13	0	0.00
2012	4	2.13	0	0.00
2013	8	4.26	0	0.00
2014	19	10.13	0	0.00
2015	21	11.17	0	0.00
2016	18	8.41	0	0.00

Табела 27.

Кретање венеричних болести у Западнобачком округу у периоду од 2007 - 2016. године

Графикон 4.

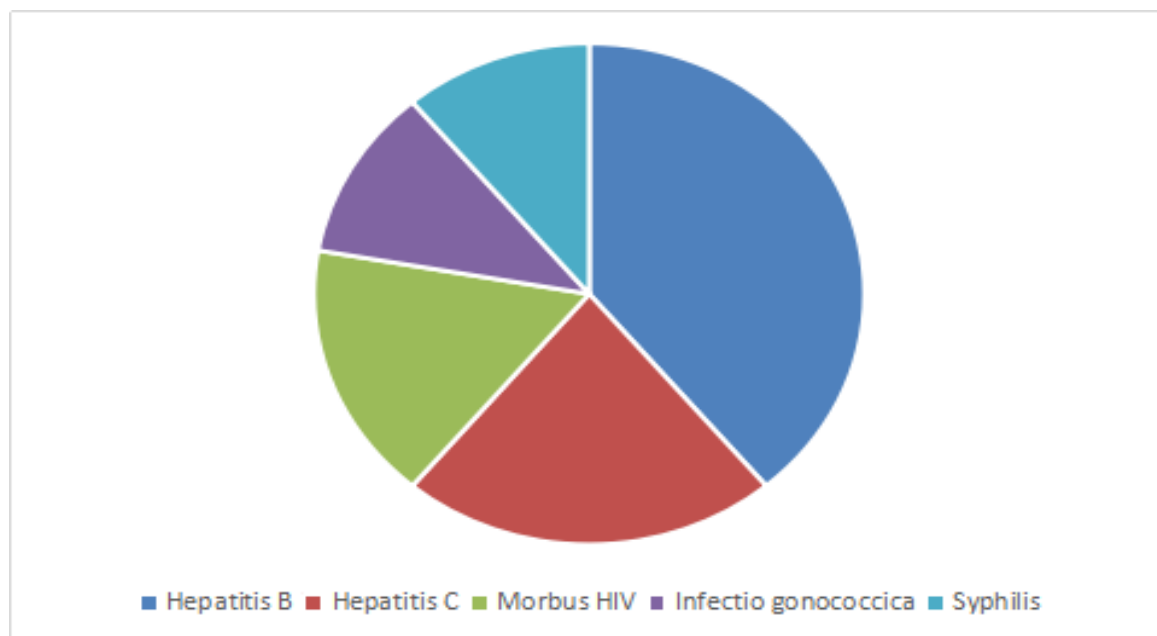
Редослед учесталости венеричних болести у Западнобачком округу у 2016. години

Заразна болест	Број оболелих	% учешћа
Нeрatitis В	7	38.89
Нeрatitis С	4	22.22
Morbus HIV	3	16.67

Infectio gonococcica	2	11.11
Syphilis	2	11.11
Укупно	18	100.00

Табела 28.

Најчешће сексуално преносиве болести у 2016. години

Графикон 5.

ОПАЖЕНО ЗДРАВЉЕ

Сомборски едукативни центар је у 2016. години урадио опсежно истраживање о потребама младих и капацитетима локалне самоуправе у сврху израде локалног акционог плана за младе Града Сомбора „ЗА ЛАП ИСТРАЖИ, ПОТРЕБУ ИСКАЖИ“.

Инструмент истраживања је комбинација анкете (са питањима отвореног, затвореног и комбинованог типа) и скале процене.

Истраживање је обухватило 327 младих узраста од 15 до 30 година. Њих 41,8% је било са села, а 58,2% из града.

ПРОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА У ОДНОСУ НА ПОЛ, МЕСТО И УЗРАСТ

Самопроцена здравственог стања

		Пол		Место становања		Године по категоријама		
		мушко	Женско	град	село	15-20	20-25	25-30
Како би описао своје укупно здравствено стање?	Добро	28,1%	25,3%	25,8%	27,8%	19,0%	32,6%	31,1%
	Лоше	5,2%	1,2%	3,7%	2,3%	1,7%	3,3%	4,7%
	Врло добро	40,5%	42,4%	43,2%	39,1%	48,8%	29,3%	43,4%
	Одлично	26,1%	31,2%	27,4%	30,8%	30,6%	34,8%	20,8%

Табела 29.

Самопроцена здравственог стања

Графикон 6.

Закључак

Хронична незаразна обољења и даље су доминантна у обољевању и умирању нашег становништва, при чему највећи значај имају кардиоваскуларна и малигна обољења. С обзиром на високо учешће у смртности и разбољевању као и оптерећености секундарног нивоа здравствене заштите, неопходна је усмереност ка примарној здравственој заштити, односно заштити породице и изабраном лекару, уз стављање акцента на промоцију здравља, превенцију и рано откривање болести.

3.5. Индикатори детерминанти здравља

3.5.1. Фактори који утичу на здравље

Фактори који утичу на здравље су многобројни и могу се поделити на ендогене (факторе наслеђа) и егзогене (социокономски, социокултурни, стил живота, физичко-биолошка средина).

Здравствени ризици везани за стил живота, навике као пушење, претераност у јелу конзумирању алкохола и недовољна физичка активност угрожавају здравствену равнотежу и уз остале факторе ризика доприносе повећаној појави хроничних незаразних обољења.

Сомборски едукативни центар је у 2016 години урадио опсежно истраживање о потребама младих и капацитетима локалне самоуправе у сврху

израде локалног акционог плана за младе Града Сомбора „ЗА ЛАП ИСТРАЖИ, ПОТРЕБУ ИСКАЖИ“.

Инструмент истраживања је комбинација анкете (са питањима отвореног, затвореног и комбинованог типа) и скале процене.

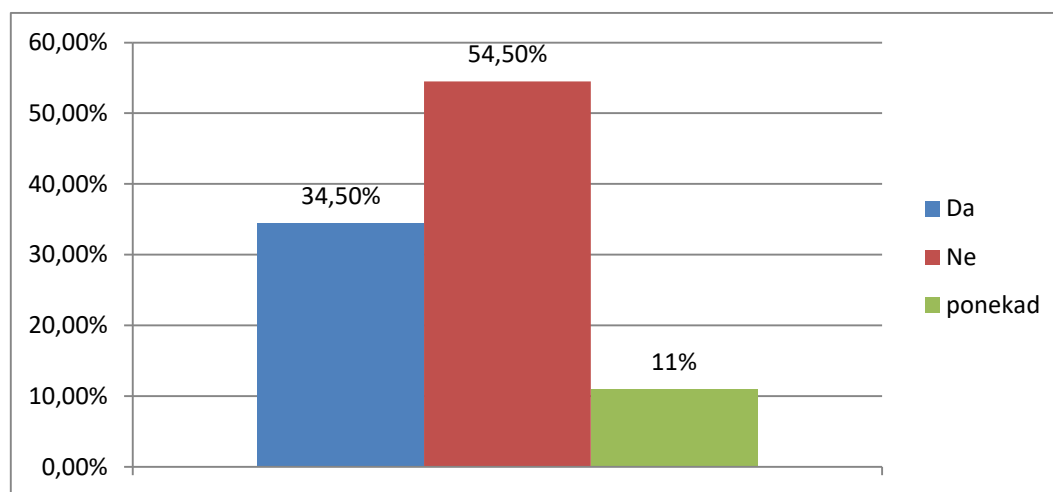
Истраживање је обухватило 327 младих узраста од 15 до 30 година. Њих 41,8% је било са села, а 58,2% из града.

3.5.2. Млади и пушење у односу на пол, место и узраст

Млади и пушење

		Пол		Место становања		Године по категоријама		
		мушко	женско	град	село	15-20	20-25	25-30
Да ли пушиш цигарете?	Да	40,8%	29,8%	37,4%	31,6%	23,3%	48,9%	37,4%
	Не	48,0%	59,1%	56,3%	50,4%	62,5%	39,1%	55,1%
	Понекад	11,2%	11,1%	6,3%	18,0%	14,2%	12,0%	7,5%

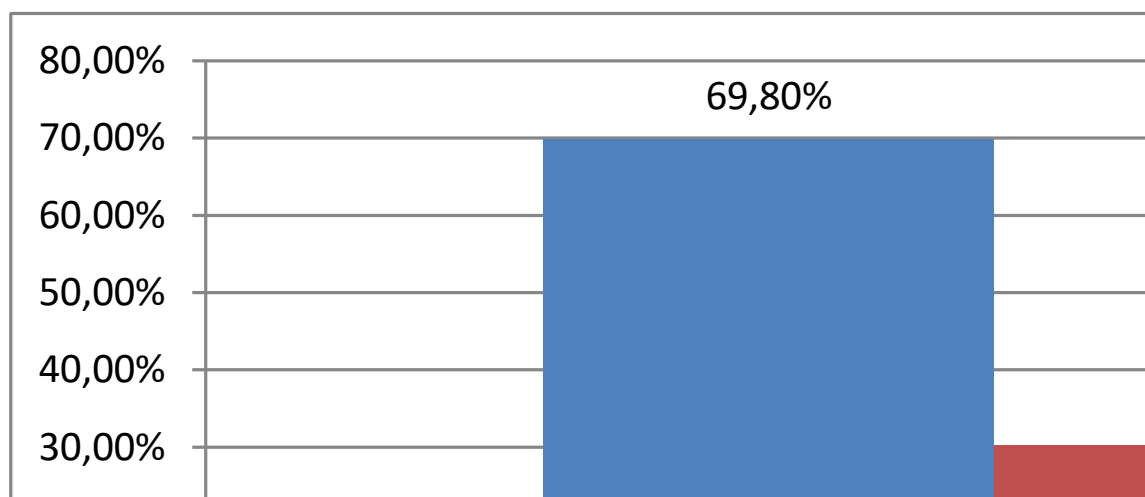
Табела 30.

Графикон 7.

3.5.3. Конзумирање алкохола у последњих шест месеци

Конзумирање акохола

Графикон 8.

Просечан узраст у коме су млади из узорка истраживања први пут пробали алкохол је 14 година и 3 месеца. 75,6% младих су имали искуство пијанства, док остали 24,4% нису.

3.5.4. Конзумирање алкохола и искуство пијанства у односу на пол, место и узраст

Конзумирање алкохола и искуство пијанства

		Пол		Место становања		Године по категоријама		
		мушко	женско	град	село	15-20	20-25	25-30
Да ли си у последњих 30 дана конзумирао алкохол?	Да	77,5%	65,5%	73,5%	67,7%	70,8%	71,4%	73,8%
	Не	22,5%	34,5%	26,5%	32,3%	29,2%	28,6%	26,2%
Да ли си доживео/ла искуство пијанства?	Да	84,2%	67,6%	81,6%	66,7%	65,5%	85,9%	80,4%
	Не	15,8%	32,4%	18,4%	33,3%	34,5%	14,1%	19,6%

Табела 30.

ИСПРОБАВАЊЕ ПСИХОАКТИВНИХ СУПСТАНЦИ

Испробавање психоактивних супстанци

ПСИХОАКТИВНЕ СУПСТАНЦЕ	ПРОЦЕНАТ МЛАДИХ
Нисам пробао/ла	61,9%
Марихуана	32,3%
Средства за смирење	7,3%
Екстази	7,3%
Хашиш	7%
Спид	5,8%
ЛСД	3,4%
Лепак или други испаривачи	2,1%
Таблете за болове	1,8%
Хероин	1,5%
Кристал-мет	1,5%
Чај од мака	1,5%

Табела 31.

Значајан број младих је имао контакта са психоактивним супстанцама, њих 38,1%. Најчешће марихуана.

Више од 50% испитаних, тј. њих 58,3% сматра да је веома лако пронаћи психоактивне супстанце.

По њиховом мишљењу, основни разлог што млади пробају психоактивне супстанце је:

- утицај друштва (48,6%)
- радозналост (31%)
- незадовољство (10,8%)
- досада (9,6%)

УХРАЊЕНОСТ ДЕЦЕ

Деца прегледана пред упис у школу школске 2016/2017 и 2017/2018

Графикон 9

Школска 2016/2017 ученици 3. разреда

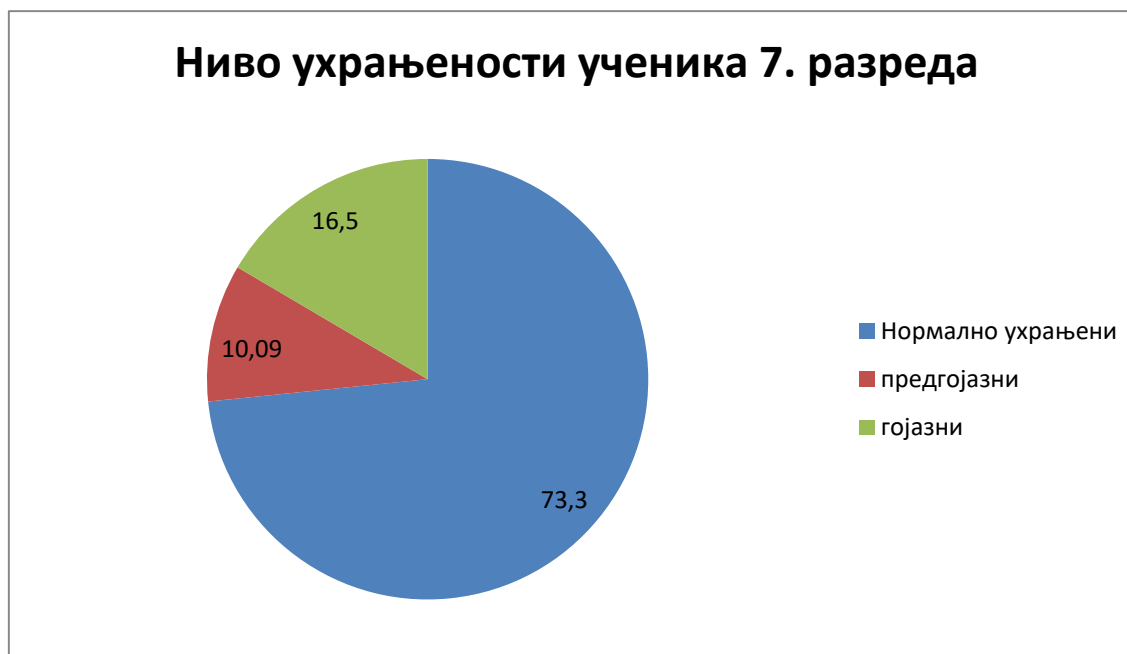
Графикон 10.

Школска 2016/2017 ученици 5. Разреда

Графикон 11.

Школска 2016/2017 ученици 7. Разреда

Графикон 12.

4. Показатељи активности на унапређењу здравља становништва и превенцији болести

4.1. Здравствено васпитне активности

Активности унапређења здравља најчешће се спроводе путем здравственог васпитања и акција промоције здравља у заједници- кампање:

- Европска недеља превенција карцинома грлића материце,
- Национални дан без дуванског дима,
- Национални дан борбе против рака дојке,
- Светски дан здравља,
- Светски дан промоције физичке активности
- Светски дан без дуванског дима
- Светски дан сећања на преминуле од ХИВ-а
- Међународни дан деце жртава насиља,
- Међународни дан младих,
- Светски дан срца,
- Светски дан старих
- Окотбар-месец правилне исхране,
- Пинк октобар – превенција рака дојке,
- Европски дан правилне исхране и кувања са децом,
- Светски дан квалитета,
- Европска недеља тестирања на ХИВ и хепатитис,
- Светски дан борбе против ХИВ/АИДС,
- 130.година Црвеног крста
- Покрајинско такмичење ЦК у пружању прве помоћи

У Дому здравља Сомбор у току 2016. години урађено је: 11001 индивидуалних метода здравствено васпитног рада, 3290 групних (предавања и радионице), 156 или 25% од укупног броја трудница је прошло психофизичку припрему за порођај. У стоматолошкој служби урађено је 8356 индивидуалних и 2177 групних метода здравствено васпитног рада.

4.2. Имунопрогилакса заразних болести у граду Сомбору у 2017.

У 2017. години у граду Сомбору није постигнут задовољавајућ обухват обвезника у примовакцинацији (>95%) код вакцинације ММР вакцином и вакцином против Хепатитиса Б

Регистровани обухват лица обавезним имунизацијама у граду Сомбору у 2017. години (примовакцинација)

Вакцина	Број обвезника	Број вакцинисаних	% обухвата
БЦГ	570	570	100.00
ДТаП-ИПВ-ХИБ	607	586	96.54
ММР	650	561	86.31
Хепатитис Б	954	754	79.04

Табела 32..

У 2017. години у Западнобачком округу није постигнут задовољавајући обухват ревакцином pentausim ДТаП ИПВ ХиБ која се даје у другој години живота. Обухват овом ревакцином је значајно испод прихватљивог минимума од 95%.

**Регистровани обухват лица обавезним имунизацијама
у граду Сомбору у 2017.години (ревакцинација)**

Вакцина	Број обвезника	Број вакцинисаних	% обухвата
ДТаП-ИПВ-ХИБ	650	582	89.54
ДТ - у 7. години	650	641	98.62
дТ - у 14. години	759	759	100.00
Полуо - у 7. години	650	611	94.00
Полуо - у 14. години	759	759	100.00
ММР - у 7. години	650	639	98.31

Табела 33.

Закључак

У 2017. години је обухват вакцинама ММР и Хепатитис Б у примовакцинацији значајно испод прихватљивог минимума од 95%.

Примећује се, ипак, да је у односу на 2016. годину обухват код ових вакцина у порасту. У 2016. години обухват ММР вакцином у примовакцинацији је износио 78.44%.

Повећање обухвата ММР вакцином у 2017. години последица је већег ангажовања здравствених стручњака у медијима као и великом епидемијом морбила у Републици Србији, која је и даље у току и која због компликација обољења има и смртних исхода.

5. Социјално економски показатељи

Према подацима Регионалног завода за статистику у 2016. године укупан број становника у град Сомбору износи 81.401. Према истом извору, становништво према полу је такво да је укупан број мушкараца 39.438 (48,45%), а укупан број жена 41.963 (51,55%). Просечна старост становништва је 44 година.

Према подацима Републичког завода за статистику просек зарада по запосленом без пореза и доприноса у Граду Сомбору за октобр месец 2017. године износио је 38.247 динара, што је ниже од републичког просека у коме је просечна зарада по запосленом без пореза и доприноса за исти месец износила 46.879,00 динара. Такође, просечна нето зарада (дакле зарада без пореза и доприноса) за период I-X/2017 за град Сомбор износила је 38.410,00 динара и нижа је од просека за Регион Војводине за исти период (45.341,00 динара) и Р Србије (47.276,00 динара).

Према подацима из Месечног билтена Националне службе за запошљавање за децембар месец 2017. године стање за Град Сомбор било је следеће: укупно 5.771 незапослених лица која активно траже запослење, од чега 2.377 жена и 3.393 мушкараца.

Подаци за раније периоде за Град Сомбор:

- 7.313 износио је број незапослених лица (стање на 31.12.2014. године) од чега 3.028 жене и 4.285 мушкараца;
- 7.130 износио је број незапослених лица (стање на 31.12.2015. године) од чега 2.816 жене и 4.314 мушкараца;

- 6.791 износио је број незапослених лица (стање на 31.12.2016. године) од чега 2.764 жене и 4.027 мушкараца;
- 5.771 износио је број незапослених лица (стање на 31.12.2017. године) од чега 2.337 жене и 3.434 мушкарца.

Град Сомбор има потенцијал да понуди инвеститорима бројне погодности за пословање као што су високо квалификована радна снага, добар географски положај и бенефиције и субвенције за инвестиоре и друге. Директне инвестиције су важне за сваку локалну заједницу јер уносе неопходна финансијска средства у локалне економије, иновације и технологије, нова тржишта и нове пословне прилике за локална предузећа, а тиме и повећање запослености. Свака успешна стратегија локалног одрживог развоја треба да се заснива на стварању такве пословне климе која ће привући инвестиције, чиме се поспешује отварање нових радних места, задржавају постојеће фирме и подстиче пораст броја нових предузетника.

Главна компаративна предност Града Сомбора, у односу на локалне самоуправе у окружењу, која би му омогућила улогу носиоца регионалног или међуопштинског повезивања, јесте КОРИДОР 7 и веза са КОРИДОРОМ 10 (друмски, железнички и водени саобраћај). Погранични положај Града према Хрватској и Мађарској, као и близина Дунава, нису довољно искоришћени. Инфраструктура од националног интереса (гранични прелази, друмски мост преко Дунава и др.) омогућује лакшу комуникацију у односу на суседне локалне самоуправе и представља шансу за развој.

Значај малих и средњих предузећа огледа се у томе што у доба кризе најлакше опстају, јер се најбрже прилагођавају новонасталим условима. Пружање подршке сектору малих и средњих предузећа је сложен посао због ширине и различитости потребних вештина потенцијалних предузетника и ограничених расположивих ресурса за пружање значајне помоћи. Без обзира на препреке, потребно је створити услове неопходне за развој овог сектора, јер је управо он покретач развоја и омогућава смањење незапослености путем отварања нових радних места, повећања броја привредних субјеката, супституцију увоза и већу извозну конкурентност домаће привреде.

Подизање свести о предузетништву и унапређење управљачких способности садашњих и потенцијалних предузетника захтева промовисање предузетништва кроз: одговарајућу обуку о могућностима коришћења фондова за започињање посла, најповољнијем правном облику предузетништва, поступку регистрације, пореским и другим финансијским обавезама, начину израде бизнис планова, као и о самом препознавању предузетничке склоности и пословних идеја. Посебно треба развијати предузетништво у специфичним секторима који су најважнији за економски развој, као што су пољопривреда, производња хране и еколошки туризам.

Град Сомбор оснивач је Регионалне развојне агенције Бачка д.о.о. Нови Сад која се између осталог бави програмима и едукацијама везаним за развој малих предузећа и предузетништва. Обезбеђена је подршка привредним субјектима у виду доступности информација и едукација о фондовима за инвестициона средства, помоћ око процесуирања захтева, едукативних семинара "како започети бизнис", "како водити бизнис" и слично.

Индустрија и пољопривреда су две основне привредне области у којима је запослено највише радно активног становништва Града и у којима се остварује највише прихода.

У оквиру индустрије најзаступљеније су текстилна, металска индустрија и производња и прерада пољопривредних производа.

У оквиру пољопривреде најзначајније је ратарство. Значајан број домаћинстава се бави пољопривредом, било као основном, било као допунском делатношћу, при чему је тај број већи у сеоским насељима него у граду Сомбору.

Носиоци развоја Града Сомбора могу да буду мала и средња предузећа. Ситуација према валидним подацима из 2016. године је таква да највећи проценат чине предузећа која послују у области трговине и угоститељства, а остало су мали производни погони. Послују у малом обиму производње, имају ниску економску снагу и проблем пласмана.

6. Показатељи стања животне средине

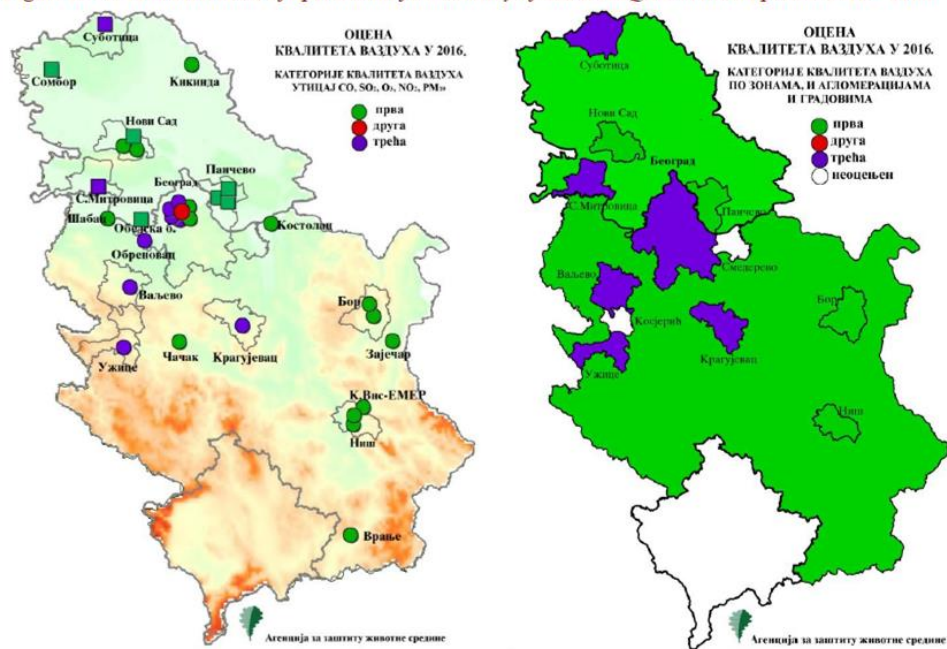
6.1. Квалитет ваздуха

Утврђивање загађености ваздуха вршено је на једном мерном месту, на локалитету Војвођанска улица 47 у граду Сомбору.

Резултати мерења на мерном месту у граду Сомбору 2016. године

Месец	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ук. количина падавина л/м2/дан	1.61	2.82	1.97	0.5	2.33	3.2	2.94	2.25	2.19	2.34	1.25	0.1
Ук. количина седимента мг/м2/дан	32	609	187	82	381	45	159	173	180	260	110	14
пХ	6,6	7.5	8.1	6.9	6.8	6.8	6.7	7.5	6.4	6.5	7.5	6.8
Растворене материје мг/м2/дан	16	28	47	42	207	10	62	34	9	84	22	6
Нерастворене материје мг/м2/дан	16	581	140	40	174	35	97	139	171	176	87	8
Калцијум мг/м2/дан	10.6	15.8	10.1	5.4	11.2	25.6	23.5	7.9	8.4	10.5	8	0.3
Сулфати мг/м2/дан	54.6	5.5	53.1	67.6	137	86.1	139.3	89.2	58.9	77.9	57.6	4.1
Хлориди мг/м2/дан	6.4	5.6	3.9	1	4.7	6.4	5.9	4.5	8.8	4.7	2.5	0.2
Олово мг/м2/дан	<0,02	<0,03	<0,02	<0,01	<0,02	<0,03	<0,03	<0,02	<0,02	<0,02	<0,01	<0,01
Цинк мг/м2/дан	0,16	0,34	0,16	0,06	0,23	0,22	26	0,22	0,22	0,21	0,12	0,01
Кадмијум мг/м2/дан	<0,02	<0,03	<0,02	<0,01	<0,02	<0,03	<0,03	<0,02	<0,02	<0,02	<0,01	<0,01
Ел. проводљивост	40	49	49	143	51	43	35	45	31	37	59	43
Амонијак мг/м2/дан	0.8	2.1	2	1.21	2.5	1.9	1.6	1	1.2	1.85	1.4	0.1

Figure R - 1. Characteristics of operational functionality of SEPA AAQMS network, period 2010 - 2016

Мапа 3.

На територији града Сомбора врши се аутоматски мониторинг квалитета амбијенталног ваздуха (станица је намењена за праћење нивоа загађења у стамбено пословној зони које потиче певенствено из саобраћаја, али то не искључује остале нивое загађења, локација угао улица Венац Степе Степановића и Арсенија Чарнојевића).

6.1.1. Ветрозаштитни појасеви

У новембру, 2011 године завршен је пројекат “ПОПИС И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА ВЕТРОЗАШТИТНИХ ПОЈАСЕВА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА СОМБОРА”. Пројектни тим ЈКП “Чистоће” Сомбор, преузео је на себе задатак да изврши инвентуру постојећих и предложи методе којима ће обновити и поново успоставити првобитна функција ветрозаштитних појасева.

У даљем тексту представимо податке о тренутном стању ветрозаштитних појасева по катастарским општинама и то табеларно:

6.1.1.1. КО БЕЗДАН

Табела 35.

															Σ=	25.235,8		422.157,6	42,22						Σ=	16.895	16759
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m ²)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. sadnica vrste									
Be-1	B1	lokalni put	černozem karbonatni	3.065,3	20,0	61.306,4	6,13	4	3	1	3	Brest	3/4	27,5	15	1	898	124									
									3	3	3	Bagrem	3/4	17,5	12		1671	1395									
Be-2	A1	poljski put	černozem karbonatni	3.040,1	15,0	45.600,9	4,56	3	3	1	3	Brest	4	27,5	15	2	768	246									
									3	2	3	Bagrem	4	17,5	10		2734	308									
Be-3	B1	lokalni put	černozem karbonatni	2.093,8	20,0	41.876,6	4,19	4	3	1	3	Brest	5	27,5	14	1	656	42									
									3	3	3	Bagrem	5	17,5	12		1905	189									
Be-4	B2	lokalni put	černozem karbonatni	2.225,2	15,0	33.377,7	3,34	3	3	1	3	Gledičija	5	12,5	8	1	719	23									
									3	2	3	Bagrem	5	12,5	8		1888	338									
Be-5	A2	poljski put	černozem karbonatni	4.700,0	15,0	70.500,0	7,05	4	3	4	3	Bagrem	2/3	12,5	8	2	3418	2850									
Be-6	A2	poljski put	černozem karbonatni	2.130,8	15,0	31.961,3	3,20	4	3	1	3	Dud	5	12,5	7	2	688	22									
									3	3	3	Bagrem	4	12,5	10		1550	580									
Be-7	A2	poljski put	černozem karbonatni	4.415,7	15,0	66.236,0	6,62	4	3	1	3	Brest				2	0	1472									
									3	3	3	Bagrem					0	4416									
Be-8	A3	poljski put	černozem karbonatni	3.564,9	20,0	71.298,8	7,13	4	3	1	3	Brest				2	0	1189									
									3	3	3	Bagrem					0	3565									

Појасеви КО Бездан се протежу на дужини од 25,3 км и покривају површину од 42,3 ха. Најзаступљеније врсте по броју су багрем и брест. Виталност је просечна, не узимајући у обзир последња два појаса који су временом нестали под утицајем антропогеног фактора. Појасеви се већином налазе уз пољске путеве док њих пар се протежу уз локални пут. Земљиште је као што видимо чернозем карбонатни. Задње две колоне представљају број присутних и број стабала која недостају, њихов однос је 50,2% : 49,8%.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 21.761. Од тога је багрем на првом месту по бројности са 85,9% учешћа у укупном броју па брест са 13,9%.

															Σ=	20.494,0		312.116,79	31,21						Σ=	11.081	7206,00
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m ²)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak stabala (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. Sadnica vrste									
Čo-1	B4	lokalni put	livadska crnica	3.261,2	12,0	39.134,4	3,91	2	4	2	3	Breza	5	12,5	10	1	450	1724									
Čo-2	A1	poljski put	livadska crnica	3340,2	15,0	50.103,2	5,01	3	4	3	4,5	Topola	5	27,5	15	1	1320	907									
Čo-3	A9	poljski put	livadska crnica	3133,28	20,0	62.665,6	6,27	3	5	3	3	Bagrem	4	12,5	8	1	2373	760									
Čo-4	A1	poljski put	livadska crnica	3318,36	15,0	49.775,4	4,98	3	3	3	3	Bagrem	5	12,5	8	1	2156	1149									
Čo-5	A1	poljski put	livadska crnica	1003,01	15,0	15.045,2	1,50	3	4	3	3	Bagrem	4	17,5	10	1	479	554									
Čo-6	A1	poljski put	livadska crnica	1717,32	15,0	25.759,8	2,58	3	4	3	2,5	Bagrem	4	12,5	8	1	1650	411									
Čo-7	A5	poljski put	livadska crnica	1993,61	9,0	17.942,5	1,79	3	4	3	3	Bagrem	4	12,5	8	1	715	1250									
Čo-8	A3	poljski put	livadska crnica	345,32	20,0	6.906,4	0,69	4	4	4	3	Bagrem	5	12,5	8	1	404	56									
Čo-9	A9	poljski put	livadska crnica	1.811,7	20,0	36.234,4	3,62	3	5	3	4	Bagrem	3	17,5	10	1	1033	326									
Čo-10	A8	poljski put	livadska crnica	570,0	15,0	8.550,0	0,86	2	4	2	3	Bagrem	4	17,5	10	1	501	69									

Табела 36.

6.1.1.2. КО ЧОНОПЉА

Појасеви КО Чонопља се протежу на дужини од 20,5 км и покривају површину од 31,2 ха. Најзаступљенија врста по бројности је багрем. Виталност је задовољавајућа, подраста нема пошто се у појасевима пчелари. Појасеви се већином налазе уз пољске путеве док се један протеже уз локални пут. Земљиште је као што видимо ливадска црница. Задње две колоне представљају број присутних и број стабала која недостају, њихов однос је 60,6% : 39,4%. Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 10.283. Од тога је багрем на првом месту по бројности са 84,8% учешћа у укупном броју па топола са 15,2% .

6.1.1.3. КО ДОРОСЛОВО

		Σ= 7.757,7		76.327,44		7,63		Σ= 0		7378,00								
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Duzina (m)	Širina (m)	P (m2)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. Sadnica vrste
Do-1	A10	poljski put	livadska crnica karbonatna	2.247,2	6,0	13.483,1	1,35	2	3	2	3	Bagrem					0	1498
Do-2	A10	poljski put	livadska crnica karbonatna	2.201,4	6,0	13.208,4	1,32	2	3	2	3	Bagrem					0	1468
Do-3	A2	poljski put	livadska crnica karbonatna	3.309,1	15,0	49.635,9	4,96	4	3	1	3	Brest					0	1103
									3	3	3	Bagrem					0	3309

Табела 37.

Појасеви КО Дорослово су се протезали на дужини од 7,8 км и покривали површину од 7,6 ха. Најзаступљенија пројектована врста по бројности је била багрем. Подраста нема пошто се на место некадашњих појасева сада земљиште обрађује. Појасеви су се пружали само уз пољске путеве. Земљиште је као што видимо ливадска црница карбонатна. Присутан број стабала је занемарљив.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 7,378. Од тога је багрем на првом месту по бројности са 85,1% учешћа у укупном броју па брест са 14,9% .

6.1.1.4. КО ГАКОВО

		Σ= 25.738,1		504.061,30		50,41		Σ= 8.693		23880,00								
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Duzina (m)	Širina (m)	P (m2)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. Sadnica vrste
Ga-1	A3	poljski put	černoziem karbonatni	2.365,1	20,0	47.301,2	4,73	4	4	1	5	Topola	5	37,5	16		378	95
									3	3	3	Bagrem	4	17,5	8	3	930	1434
Ga-2	A3	poljski put	černoziem karbonatni	2316,6	20,0	46.331,4	4,63	4	4	1	5	Topola	4	27,5	15		231	233
									3	3	3	Bagrem	4	17,5	8	3	1193	1123
Ga-3	A3	poljski put	černoziem karbonatni	2478,38	20,0	49.567,6	4,96	4	4	1	5	Topola	4	27,5	16		160	336
									3	3	3	Bagrem	3	17,5	10	3	1127	1352
Ga-4	A3	poljski put	černoziem karbonatni	1280,79	20,0	25.615,8	2,56	4	4	1	5	Topola	4	32,5	16		126	130
									3	3	3	Bagrem	3	17,5	10	3	544	738
Ga-5	A3	lokalni put	černoziem karbonatni	1112,69	20,0	22.253,8	2,23	4	4	1	5	Topola	4	32,5	20		158	65
									3	3	3	Bagrem	3	17,5	10	3	270	843
Ga-6	A3	poljski put	černoziem karbonatni	1379,44	20,0	27.588,8	2,76	4	4	1	5	Topola	4	32,5	20		174	102
									3	3	3	Bagrem				2	0	1380
Ga-7	A3	poljski put	černoziem karbonatni	950,12	20,0	19.002,4	1,90	4	4	1	5	Topola	4	32,5	20		100	90
									3	3	3	Bagrem				2	0	950
Ga-8	A3	poljski put	černoziem karbonatni	1193,68	20,0	23.873,6	2,39	4	4	1	5	Topola	4	32,5	20		166	73
									3	3	3	Bagrem				3	0	1194
Ga-9	A3	poljski put	černoziem karbonatni	1.376,5	20,0	27.530,6	2,75	4	4	1	5	Topola					0	276
									3	3	3	Bagrem				3	0	1377
Ga-10	A3	poljski put	černoziem karbonatni	1.307,6	20,0	26.152,0	2,62	4	4	1	5	Topola					0	262
									3	3	3	Bagrem				3	0	1308
Ga-11	A3	poljski put	černoziem karbonatni	1.977,8	20,0	39.555,6	3,96	4	4	1	5	Topola	4	27,5	12		142	254
									3	3	3	Bagrem	3	17,5	10	3	157	1821
Ga-12	A3	poljski put	černoziem karbonatni	637,6	20,0	12.752,4	1,28	4				Bagrem					0	2548
Ga-13	A3	lokalni put	černoziem karbonatni	3.386,9	20,0	67.737,8	6,77	4	4	1	5	Topola	4	32,5	16		261	417
									3	3	3	Bagrem	3	22,5	12	2	1129	2258
Ga-14	A3	poljski put	černoziem karbonatni	655,0	20,0	13.100,2	1,31	4				Dud	5	10,0	6		123	7
									3	3	2	Bagrem	5	12,5	10	1	845	158
Ga-15	A3	poljski put	černoziem karbonatni	1.179,7	20,0	23.593,6	2,36	4	4	1	5	Topola	3	12,5	8		7	229
									3	3	3	Bagrem	4	17,5	8	2	472	707
Ga-16	A3	poljski put	černoziem karbonatni	2.140,3	15,0	32.104,5	3,2	3	3	1	3	Brest					0	713
									3	2	3	Bagrem				2	0	1427

Табела 38.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 27.586. Од тога је багрем на првом месту по бројности са 88,10% учешћа у укупном броју па топола са 9,31% и брест са 2,58%.

6. 1.1.5. КО КЉАЈИЋЕВО

		Σ=		14.940,8		254.369,60		25,44				Σ=		9.794		5147,00		
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m2)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. Sadnica vrste
Kl-1	A1	poljski put	livadska crnica	6.043,3	15,0	90.649,7	9,06	3	3	3	3	Bagrem	5	17,5	10	2	5310	733
Kl-2	A9	poljski put	livadska crnica	6.051,5	20,0	121.029,8	12,10	3	3	1	3	Brest	5	22,5	17	2	1317	700
									3	1	3	Četinari	4	22,5	6		1815	202
									3	1	3	Bagrem	4	12,5	8		1352	665
Kl-3	A1	poljski put	livadska crnica	2.846,0	15,0	42.690,2	4,27	3	3	1	3	Brest			1	0	949	
									3	2	3	Bagrem				0	1898	

Табела 39.

Појасеви КО Кљајићево се протежу на дужини од 15 км и покривају површину од 25,4 ха. Најзаступљенија врста по бројности је багрем. Виталност је задовољавајућа, подраст је присутан у деловима где је нарушен склоп. Појасеви се налазе уз пољске путеве. Земљиште је као што видимо ливадска црница. Задње две колоне представљају број присутних и број стабала која недостају, њихов однос је 65,6% : 34,4%.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 4.212. Од тога је багрем на првом месту по бројности са 60,8% учешћа у укупном броју па брест са 39,2% .

6.1.1.6. КО КОЛУТ

		Σ=		7.302,8		146.056,00		14,61				Σ=		0		8764		
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m2)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. sadnica vrste
Ko-1	A3	poljski put	černozem karbonatni	7.302,8	20	146.056,0	14,61	4	4	1	5	Topola			2	0	1461	
									3	3	3	Bagrem				0	7303	

Табела 40.

Појас КО Колут се протезао на дужини од 7,3 км и покривао површину од 14,6 ха. Најзаступљенија пројектована врста по бројности је била багрем. Подраста нема пошто се на место некадашњих појасева сада земљиште обрађује. Појас се пружао уз пољски пут. Земљиште је као што видимо чернозем карбонатни. Присутан број стабала је занемарљив.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појаса ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 8.764. Од тога је багрем на првом месту по бројности са 83,3% учешћа у укупном броју па топола са 16,7% .

6. 1.1.7. КО СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ

														Σ=	22.183,9		274.779,33	27,48					Σ=	17.504	5209,00
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m ²)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. sadnica vrste							
Mi-1	A6	poljski put	černozem karbonatni	1.155,0	9,0	10.395,0	1,04	2	4	4	2	Bagrem	5	12,5	7	1	993	162							
Mi-2	A8	poljski put	černozem karbonatni	3759,4	12,0	45.112,3	4,51	2	5	2	2	Bagrem	5	12,5	7	1	2632	1128							
Mi-3	A8	poljski put	černozem karbonatni	1052,81	15,0	15.792,2	1,58	3	5	3	2	Bagrem	5	17,5	12	1	1295	284							
Mi-4	A8	poljski put	černozem karbonatni	963,63	15,0	14.454,5	1,45	2	4	2	2	Bagrem	5	12,5	10	1	867	97							
Mi-5	A8	poljski put	černozem karbonatni	903,56	15,0	13.553,4	1,36	2	5	2	2	Brest	5	17,5	12	1	614	289							
Mi-6	A7	poljski put	černozem karbonatni	1032,91	12,0	12.394,9	1,24	2	5	2	2	Bagrem	5	12,5	7	1	702	331							
Mi-7	A8	poljski put	černozem karbonatni	1092,43	15,0	16.386,5	1,64	2	5	1	2	Brest	5	17,5	12	1	514	33							
Mi-8	A8	poljski put	černozem karbonatni	3869,59	12,0	46.435,1	4,64	2	5	1	2	Bagrem	5	12,5	10	1	514	33							
Mi-9	A8	poljski put	černozem karbonatni	895,1	12,0	10.741,7	1,07	2	2	2	2	Bagrem	4	12,5	7	2	2709	1161							
Mi-10	A8	poljski put	černozem karbonatni	890,0	12,0	10.680,5	1,07	2	5	2	2	Bagrem	4	12,5	8	1	769	126							
Mi-11	A8	poljski put	černozem karbonatni	924,8	12,0	11.097,8	1,11	2	5	2	2	Bagrem	5	12,5	8	1	730	160							
Mi-12	A7	poljski put	černozem karbonatni	936,0	12,0	11.232,0	1,12	2	4	2	2	Brest	4	17,5	12	1	703	222							
Mi-13	A8	poljski put	černozem karbonatni	977,2	12,0	11.726,8	1,17	2	4	2	2	Bagrem	4	17,5	12	1	786	150							
Mi-14	A8	poljski put	černozem karbonatni	3.731,4	12,0	44.776,8	4,48	2	5	2	2	Bagrem	4	17,5	12	1	821	156							
									4	2	2	Bagrem	4	17,5	12	1	2855	877							

Табела 41.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 4.282. Од тога је багрем на првом месту по бројности са 93% учешћа у укупном броју па брест са 7%.

6. 1.1.8. КО РАСТИНА

														Σ=	11.409,8		213.899,65	21,39					Σ=	611	14260
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m ²)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. sadnica vrste							
Ra-1	B1	lokalni put	černozem karbonatni	2.545,8	20,0	50.915,6	5,09	4	4	1	5	Topola	4	27,5	16	3	281	228							
Ra-2	B1	lokalni put	černozem karbonatni	2.554,7	20,0	51.094,6	5,11	4	3	3	3	Bagrem				3	0	2546							
Ra-3	A3	poljski put	černozem karbonatni	2.011,1	20,0	40.222,4	4,02	4	3	4	3	Bagrem				3	0	3406							
Ra-4	A3	poljski put	černozem karbonatni	551,7	20,0	11.033,8	1,10	4	3	1	3	Brest	4	22,5	15	3	155	515							
Ra-5	A3	poljski put	černozem karbonatni	887,2	20,0	17.743,6	1,77	4	3	3	3	Bagrem				3	0	2011							
Ra-6	A2	poljski put	černozem karbonatni	2.859,3	15,0	42.889,7	4,29	4	3	1	3	Brest	4	22,5	15	3	75	109							
									3	3	3	Bagrem				3	0	551							
									3	1	3	Brest	4	22,5	15	3	100	195							
									3	3	3	Bagrem				3	0	887							
									3	1	3	Brest	4	22,5	15	3	0	953							
									3	3	3	Bagrem				2	0	2859							

Табела 42.

Појасеви КО Растина се протежу на дужини од 11,4 км и покривају површину од 21,4 ха. Најзаступљенија врста по бројности је багрем. Подраст је густ и чини га изданачки багрем. Појасеви се налазе уз пољске и локалне путеве. Земљиште је као што видимо чернозем карбонатни. Задње две колоне представљају број присутних и број стабала која недостају, њихов однос је 4,1% : 95,6%.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 14.260. Од тога је

багрем на првом месту по бројности са 86% учешћа у укупном броју па брест са 12,4% и топола са 1,6%.

6. 1.1.9. КО РИЋИЦА

		Σ=		6.103,9		48.642,30		4,86		Σ=		0		5407,00							
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m2)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. Sadnica vrste			
Ri-1	A6	poljski put	černozeom sa znacima oglejavanja	4.006,2	9,0	36.056,2	3,61	2	3	3	3	Bagrem				3	0	4007			
									3	2	3	Bagrem							3	0	1400
Ri-2	A10	poljski put	černozeom sa znacima oglejavanja	2.097,7	6,0	12.586,1	1,26	2													

Табела. 43.

Појасеви КО Риђица су се протезали на дужини од 6,1 км и покривали површину од 4,86 ха. Најзаступљенија пројектована врста по бројности је била багрем. Подраст је сада надстојни спрат у облику шикаре жбунастих формација спорадично распоређених. Појасеви су се пружали само уз пољске путеве. Земљиште је као што видимо ливадска чернозем са знацима оглејавања.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 5.407. Багрем као једина врста учествује са 100%.

6. 1.1.10. КО СОМБОР 2

		Σ=		20.510,4		209.958,6		21,00		Σ=		2.669		15033							
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m2)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. sadnica vrste			
So-1	A3	poljski put	černozeom zarudeni	1.372,4	20,0	27.448,0	2,74	4	3	1	5	Topola	5	27,5	15	2	78	197			
									3	1	5	Brest	4	27,5	12				87	188	
									3	2	3	Bagrem								0	914
So-2	A3	poljski put	černozeom zarudeni	927,2	20,0	18.543,2	1,85	4	3	1/2	5	Brest	5	32,5	14	2	105	0			
									3	1/2	5	Dud	4	12,5	8				80	0	
									3	2	3	Bagrem	4	10	8				562	365	
So-3	A4	poljski put	černozeom zarudeni	1.025,9	20,0	20.518,2	2,05	5	5	1	4	Dud	5	12,5	6	3	205	0			
									3	4	3	Bagrem	4	10	8				216	1152	
So-4	A4	poljski put	černozeom zarudeni	452,3	20,0	9.046,8	0,90	5	4	1	5	Topola	5	37,5	20	2	42	48			
									4	1	5	Brest	4	27,5	15				71	19	
									3	3	3	Bagrem	4	17,5	10				274	178	
So-5	A2	poljski put	černozeom zarudeni	503,5	15,0	7.553,1	0,76	4	3	1	5	Brest	5	27,5	15	2	88	13			
									3	1	5	Javor	4	17,5	8				60	41	
									3	2	3	Bagrem	4	17,5	8				130	205	
So-6	A3	poljski put	černozeom zarudeni	1.230,2	20,0	24.604,6	2,46	4	4	1	5	Brest	5	27,5	15	3	191	55			
									3	3	3	Bagrem	4	17,5	10				480	750	
So-7	A10	poljski put	černozeom zarudeni	3.336,5	6,0	20.019,2	2,0	2	3	2	3	Bagrem				2	0	2225			
So-8	A2	poljski put	černozeom zarudeni	1.361,3	15,0	20.419,5	2,0	4	3	1	3	Brest				2	0	454			
									3	3	3	Bagrem							0	1361	
So-9	A10	poljski put	černozeom zarudeni	5.665,0	6,0	33.990,2	3,4	2	3	2	3	Bagrem				2	0	3777			
So-10	A10	poljski put	černozeom zarudeni	4.636,0	6,0	27.815,8	2,8	2	3	2	3	Bagrem				2	0	3091			

Табела 44.

Појасеви КО Сомбор 2 се протежу на дужини од 20,5 км и покривају површину од 21 ха. Присутна је велика разноврсност у врстама које су уврштене у појасеве. Најзаступљенија врста је и овде багрем. Виталност присутних стабала је на задовољавајућем нивоу, али је и овде присутан висок степен девастираности. Задње две колоне представљају број присутних и број стабала која недостају, њихов однос је 15,1% : 84,9%.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 14.885. Од тога је багрем на првом месту по бројности са 93,2% учешћа у укупном броју па брест са 4,9% па топола са 1,6% и сребрни јавор са 0,3%.

6. 1.1.11. КО СТАНИШИЋ

		Σ=		Σ=		Σ=		Σ=		Σ=		Σ=		Σ=				
		28.776,3	389.808,60	38,98	14.040	14125												
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m2)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. Sadnica vrste
St-1	B5	lokalni put	černoze sa znacima oglejavanja	3.992,8	20,0	79.855,8	7,99	3	4	3	3	Bagrem	4	17,5	12	2	2550	1443
St-2	B6	lokalni put	černoze sa znacima oglejavanja	4.269,0	6,0	25.614,0	2,56	2	3	2	3	Bagrem	4	12,5	8	3	513	2333
St-3	A1	poljski put	černoze sa znacima oglejavanja	2090,31	15,0	31.354,7	3,14	3	3	3	3	Bagrem	4	17,5	12	2	1774	316
St-4	A1	poljski put	černoze sa znacima oglejavanja	667,1	15,0	10.006,5	1,00	3	3	3	3	Bagrem	4	17,5	10	2	566	101
St-5	A1	poljski put	černoze sa znacima oglejavanja	1808,3	15,0	27.124,5	2,71	3	3	3	3	Bagrem	4	17,5	10	2	1370	438
St-6	A1	poljski put	černoze sa znacima oglejavanja	3306	15,0	49.590,0	4,96	3	3	3	3	Bagrem	4	17,5	12	2	2305	1001
St-7	A1	poljski put	černoze sa znacima oglejavanja	363,7	15,0	5.455,5	0,55	3	3	3	3	Bagrem	4	17,5	12	2	264	100
St-8	A1	poljski put	černoze sa znacima oglejavanja	1265,54	15,0	18.983,1	1,90	3	3	3	3	Bagrem	4	17,5	12	2	959	307
St-9	A6	poljski put	černoze sa znacima oglejavanja	1.364,0	9,0	12.276,0	1,23	2	4	2	3	Bagrem	4	12,5	8	2	1111	253
St-10	A11	poljski put	černoze sa znacima oglejavanja	1.093,8	12,0	13.125,6	1,31	3	5	1	2	Lužnjak	5	12,5	8	2	221	325
									5	2	4	Bagrem	5	7,5	4		547	44
St-11	A2	poljski put	černoze sa znacima oglejavanja	2.303,3	15,0	34.548,9	3,45	4	3	4	3	Bagrem	4	17,5	10	2	620	2451
St-12	A5	poljski put	černoze sa znacima oglejavanja	1.985,5	9,0	17.869,1	1,79	3	3	3	3	Bagrem	4	17,5	10	2	340	1646
St-13	B2	lokalni put	černoze sa znacima oglejavanja	4.267,0	15,0	64.005,0	6,40	3	3	3	3	Bagrem	4	12,5	8	3	900	3367

Табела 45.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 13.411. Од тога је багрем на првом месту по бројности са 97,7% учешћа у укупном броју па лужњак са 2,3% .

6. 1.1.12. КО СТАПАР

		Σ=		Σ=		Σ=		Σ=		Σ=		Σ=		Σ=				
		10.348,5	62.091,12	6,21	0	6900												
Br pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m2)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. sadnica vrste
S-1	A10	poljski put	karbonatni černoze	5.636,9	6	33.821,1	3,38	2	3	2	3	Bagrem				1	0	3758
S-2	A10	poljski put	karbonatni černoze	4.711,7	6	28.270,0	2,83	2	3	2	3	Bagrem				1	0	3142

Табела 46.

Појасеви КО Стапар су се протезали на дужини од 10,4 км и покривали површину од 6,21 ха. Најзаступљенија пројектована врста по бројности је била багрем. Подраста нема пошто се на место некадашњих појасева сада земљиште обрађује. Појасеви су се пружали само уз пољске путеве. Земљиште је као што видимо ливадска чернозем карбонатни. Присутан број стабала је занемарљив.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 9.401. Багрем као једина врста учествује са 100%.

6. 1.1.13. КО АЛЕКСА ШАНТИЋ

		Σ=		29.254,4		308.935,89		30,89		Σ=		4.129		25920				
Br. pojasa	Tip	Objekat	Zemljište	Dužina (m)	Širina (m)	P (m2)	P (ha)	Broj redova	Razmak redova (m)	Br redova vrste	Razmak sadnica (m)	Vrsta	Vitalnost	Srednji prečnik (cm)	Srednja visina (m)	Podrast	Br. stabala vrste	Br. Sadnica vrste
Ša-1	A5	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	997,7	9	8.979,2	0,90	3	4	3	4	Bagrem	4	17,5	10	1	242	506
Ša-2	A1	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	3015,5	15,0	45.232,2	4,52	3	4	3	4	Topola	4	27,5	15	1	332	1930
Ša-3	A5	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	780,28	9,0	7.022,5	0,70	3	3	3	3	Bagrem				3	0	780
Ša-4	A5	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	1017,14	9,0	9.154,3	0,92	3	3	3	3	Bagrem				3	0	1017
Ša-5	A5	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	1189,61	9,0	10.706,5	1,07	3	3	3	3	Bagrem				3	0	1190
Ša-6	B3	lokalni put	černozezem sa znacima oglejavanja	6159,73	9,0	55.437,6	5,54	3	3	1	3	Brest				3	0	2054
										3	3	Bagrem					0	4106
Ša-7	B3	lokalni put	černozezem sa znacima oglejavanja	6160,37	9,0	55.443,3	5,54	3	3	3	3	Bagrem				3	0	6160
Ša-8	A1	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	917,79	15,0	13.766,9	1,38	3	4	3	2	Bagrem	4	17,5	10	1	854	523
Ša-9	A6	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	1.118,7	9	10.068,3	1,01	2	3	2	3	Crni orah	4	12,5	5	1	520	226
Ša-10	A6	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	1.528,1	9	13.753,1	1,38	3	3	3	3	Crni orah	3	12,5	5	1	623	905
Ša-11	A2	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	3.169,0	15	47.535,3	4,75	4	3	4	3	Bagrem	3	17,5	10	1	684	3542
Ša-12	A5	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	2.189,5	9	19.705,1	1,97	3	3	3	3	Bagrem				1	0	2190
Ša-13	A11	poljski put	černozezem sa znacima oglejavanja	1011,0	12	12.131,6	1,21	3	3	3	2	Bagrem	5	12,5	8	2	874	791

Табела 47.

Укупан број садница неопходних за реализацију ревитализације појасева ове катастарске општине предложене у овом пројекту износи 26.494. Од тога је багрем на првом месту по бројности са 79,4% учешћа у укупном броју па топола са 8,5% па брест са 7,8% и црни орах са 4,3% .

РЕКАПИТУЛАЦИЈА

На основу свих детаљних података изнетих у табеларним прилозима по катастарским општинама сачињена је рекапитулација површина појасева и броја садница по катастарским општинама. Укупна дужина је 230,1 км, површина 322,3 ха а потребан бр. садница 161.345.

		Σ=		230,1		322,3		Σ=		161.345	
Катастарске Општине	Земљиште	Дужина (км)	Површина (ха)	Врсте	Бр. Садница						
Алекса Шантић	Чернозем са значајним оглеј.	29,3	30,9	Багрем, ЕА Топола, С.Брест и Црни орах	26.494						
Бездан	Чернозем карбонатни	25,2	42,2	Багрем, С. Брест, Дуд и Гледичија	21.761						
Чонопља	Ливадска црница	20,5	31,2	Багрем, Топола	10.283						
Дорослово	Ливадска црница карбонатна	7,8	7,6	Багрем и С. Брест	7.378						
Гаково	Чернозем карбонатни	25,7	50,4	Багрем, ЕА Топола и С.Брест	27.586						
Кљајићево	Ливадска црница	14,9	25,4	Багрем и С. Брест	4.212						
Колут	Чернозем карбонатни	7,3	14,6	Багрем и ЕА Топола	8.764						
Растина	Чернозем карбонатни	11,4	21,4	Багрем, ЕА Топола и С.Брест	14.260						
Риђица	Чернозем са значајним оглеј.	6,1	4,9	Багрем	5.407						
Светозар Милетић	Чернозем карбонатни	22,2	27,5	Багрем и С. Брест	4.282						
Сомбор ИИ	Чернозем заруђени	20,5	21	Багрем, ЕА Топола, С.Брест и С. Јавор	14.885						
Станишић	Чернозем са значајним оглеј.	28,8	39	Багрем и Х. Лужњак	13.411						
Стапар	Чернозем карбонатни	10,4	6,2	Багрем	6.900						

Табела 48.

Динамика извођења радова

Обзиром да је по пројекту предвиђена ревитализација на великим површинама и са великом укупном дужином, предлаже се извођење пројекта по етапама. Имајући у виду велики обим потребних радова и несигурне изворе финансирања, могуће је предвиђене радове извршити у дужем временском периоду (до 20 година).

Динамику извођења радова треба одредити тако да се ревитализација појасева врши концентрисано по простору, односно да се радови обављају у просторном континуитету. За једну годину треба одабрати једну просторну целину за ревитализацију појасева. Избежавати ревитализацију појасева истовремено на више различитих локација распоређених по целој територији Града Сомбора.

ДОСАДАШЊЕ МЕРЕ РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ

Од марта 2013 па до данас направљено је неколико корака у процесу ревитализације постојећих појасева, и то кроз имплементацију теоријских сазнања из претходног пројекта на терену ревитализацијом 10 појасева ГА-3,ГА-4,ГА-5, ГА-6, ГА-7, ГА-8, ГА-9, ГА-10, РА-1 и РА-2. Ревитализовани појасеви се протежу на дужини од 16,2 км и покривају површину од 32,35 ха.

Конверзија из ниских шума, пањача, у високе различитим методама селекција овде није примењива због саме конструкције појаса која се разликује од шуме. Методе позитивне и негативне селекције које се користе у класичном шумарству, за конверзију из изданаčkih у високе шуме, овде нису применљиве. Метода која ће се користити за ревитализацију конкретно багрема, биће метода реконструкције.

Динамика извођења радова ревитализације појасева (на основу угрожености ветром) има правац од севера према југу. Након успешно започете ревитализације појасева ГА-3,ГА-4,ГА-5, ГА-6, ГА-7, ГА-8, ГА-9, ГА-10, РА-1 и РА-2, наредна етапа обухвата следеће појасеве ГА-11, ГА-12, ГА-13 и КО-1 као логични наставак ревитализације.

Одарани појасеви се протежу на дужини од 13,3 км и покривају површину од 26,6 ха. Најзаступљенија врста би требало да је багрем али штетним деловањем антропогеног фактора, багрем је заступљен у облику густог подрста. Виталност је лоша, подраст је управо изданаčki багрем настао дугогодишњим бесправним сечењем. Земљиште је чернозем карбонатни. Однос броја присутних и броја стабала која недостају 25% : 75%, што указује на степен саме девастираности. Потребна средста за реализацију ревитализације појасева су око 35.000.000,00 дин што по до садашњој пракси износи 1.300.000,00 динара по хектару.

6.2. Квалитет површинских и подземних вода, вода за пиће и вода за спорт и рекреацију

6.2.1. Водоснабдевање на територији Града Сомбора

На територији Града Сомбора пречишћавање и дистрибуцију воде за пиће, одвођење и пречишћавање употребљених вода у граду Сомбору и насељеним местима: Алекса Шантић, Гаково, Дорослово, Кљајићево, Растина, Риђица, Светозар Милетић, Станишић, Стапар, Телечка, Чонопља, и приградско-салашком насељу Лугово обавља ЈКП "Водоканал", а у насељеним местима: Бездан, Бачки Моноштор, Колут и Бачки Брег обавља ЈКП "Водовод" Бездан.

ЈКП "Водоканал" Сомбор врши организовано водоснабдевање Града Сомбора (са приградским насељима Буковац, Централа и Шикара, Лугово и Жарковац), као и насељена места: Чонопља и Кљајићево са изворишта Јарош док ЈКП „Водовод“ Бездан врши организовано водоснабдевање насељеног места

Бездан. Села имају своја изворишта, односно снабдевају се без прераде из „дубоких“ бунара (дубине од 80м-130м). У том водоносном слоју који је геолошки настао пре неколико милиона година има арсена. До 1998. године била је дозвољена МДК од 50 микрограма по литри. Правилником о хигијенској исправности воде за пиће из 1998. године МДК за арсен је смањен 5 пута, на 10 микрограма по литри. Концентрација арсена у селима се креће од 10 до 40 микрограма по литри и таква вода се користила од почетка водоснабдевања.

Водоснабдевање Града Сомбора се врши захватањем подземних вода на изворишту "Јарош", водом која се прерађује на постројењу у фабрици воде. Због потребе повећања капацитета током претходног периода је изграђена нова фабрика воде и реконструисана постојећа. Укупне количине вода које се захватају на "Јарошу" износе 400 l/s.

Водоснабдевање насељеног места Бездан се врши захватањем подземних вода на изворишту „Бездан“ којим управља ЈКП „Водовод“ Бездан. У оквиру фабрике воде која је пројектована на капацитет од 30 l/s налазе се два бунара и то : Б-1 и Б-2, при чему експлоатациони капацитет бунара износи око $Q=20$ l/s. Експлоатисана вода са бунара се транспортује директно у резервоар укупне запремине око 110 м³. У резервоару се врши хлорисање сирове воде, а потом хлорисана вода пролази кроз филтере до водоторња запремине око 500 м³. Укупно произведена и издата вода за пиће корисницима услуга, из фабрике воде „Бездан“, износи око 194.987 м³ на годишњем нивоу.

Генералним планом водоснабдевања Града Сомбора предвиђено је да се изградњом магистралних доводника воде сва насељена места повежу на постројење Јарош, односно постројење у Бездану.

ЈКП „Водоканал“ Сомбор је заједно са градом Сомбор, од 2009. године до данас води послове на следећим капиталним инвестицијама у области водоснабдевања :

- Изграђена је, опремљена и пуштена у рад у 2015. години, нова Фабрика воде капацитета 200 л/с на изворишту ЦСВ „Јарош“ у Сомбору;
- Завршени су радови на реконструкцији и опремању старе Фабрике воде капацитета 200 л/с (радови започети у октобру 2016. године);
- Реконструисана је, опремљена и пуштена у рад у току 2014. године, пумпно-дистрибутивна станица на ЦСВ „Јарош“ у Сомбору;
- Од 2010. године до данас је избушено, опремљено и пуштено у рад осам нових бунара капацитета по 25 л/с на изворишту ЦСВ „Јарош“ у Сомбору;
- Изграђен је и пуштен у рад, почетком 2015. године, магистрални доводник воде од ЦСВ „Јарош“ у Сомбору до насељеног места Чонопља;
- Изграђен је магистрални доводник воде од насељеног места Чонопља до насељеног места Кљајићево који је пуштен у рад 31.05.2017. године;
- Изграђен је доводник воде од насељеног места Чонопља до насељеног места Светозар Милетић (У току је Тендер за избор извођача радова на изградњи резервоара са бустер станицом у Светозар Милетићу, након чега ће се на централни систем водоснабдевања повезати и то насељено место);
- Започети су радови на изградњи магистралног доводника воде Сомбор (Лугово) – Стапар.
- Завршени су Главни пројекти за повезивање Стапара и Дорослова, као и Станишића на ЦСВ „ Јарош“.
- Обезбеђена су средства за почетак изградње магистралног цевовода од Стапара до Дорослова у следећој 2018. години.
- Урађени су пројекти за цевоводе Бездан-Колут- Бачки Брег и Б.Моноштор, који би се снабдевали са нове Фабрике у Бездану за коју треба урадити пројектну документацију.
- Израђени су и Главни пројекти водоснабдевања за Алекса Шантић, Риђицу и Телечку, који су планирани да се водом снабдевају из резервоара и црпних станица у Светозар Милетићу, Станишићу и Кљајићеву

ЈКП „Водовод“ Бездан је заједно са градом Сомбор, од 2016. године до данас водио послове на следећим капиталним инвестицијама у области водоснабдевања:

- ревитализација Фабрике воде „Бездан“ у делу филтерског постројења са заменом испуна и великим сервисом вентила
- обезбеђена је пројектна документација за изградњу дела водоводне мреже Бездан- Царина
- извршено је додатно унапређење и опремање фабрика воде у Бездану у циљу повећања обима и квалитета производње воде за пиће
- спроведене су припремне радње и преузети су на управљање водоводи у насељеним местима Бачки Брег, Колут и Бачки Моноштор.

Остала насеља на територији Града Сомбора снабдевају се сировом водом путем сопствених локалних бунара и сепаратне водоводне мреже за свако насеље посебно. Сва локална изворишта за водоснабдевање насеља треба да су заштићена тј. треба да имају своје заштитне зоне. Водозахватне грађевине су цевни бунари у свим насељима. Прерада, односно кондиционирање воде врши се у системима јавног водоснабдевања у граду Сомбору и насељеном месту Бездан, док се у свим осталим насељима за водоснабдевање користи сирова вода директно из бунара, уз хлорисање па је квалитет водоснабдевања углавном неадекватан по многим параметрима.

6.2.2. Контрола квалитета воде за пиће у ЈКП „Водоканал“ Сомбор

ЈКП „Водоканал“ Сомбор својим услугама у области снабдевања питком водом обухвата град Сомбор, приградска насеља Буковац, Жарковац, Лугово, и насељена места: Чонопља, Кљајићево, Растина, Гаково са 58.153 становника.

Са комплетним преузимањем насељених места: Риђица, Станишић, Алекса Шантић, Светозар Милетић, Телечка, Стапар и Дорослово, број становника којима ће се пружати услуге повећаће се на 75.117.

У систему „Водоканал“-а Сомбор се налазе следећи елементи за обезбеђивање производње и дистрибуцију воде за пиће:

6.2.2.1 Центар за снабдевање водом „Јарош“

Фабрика воде, капацитета 400л/с (током 2016. године је пуштена у рад нова фабрика воде, максималног капацитета 200л/с); два резервоара од по 1.500 м³, те **аутономни системи** – водоводи у насељеним местима (Гаково, Растина, Риђица, Станишић, Алекса Шантић, Светозар Милетић, Телечка, Стапар и Дорослово);

6.2.2.2. Дистрибутивна мрежа (са јавним чесмама и бунарима) дужине:

- Сомбор (са Луговом и Жарковцем)	208,5 км
(од тога магистрални вод Сомбор-Чонопља-Кљајићево)	25 км
- Растина	5,7 км
- Гаково	14,7 км
- Чонопља	24 км
- Кљајићево	23,7км
- Риђица	20 км
- Станишић	28 км
- Алекса Шантић	40 км
- Светозар Милетић	19,9 км
- Телечка	19 км
- Стапар	30 км

- Дорослово
укупне дужине дистрибутивне мреже

8 км
441,5 км.

Број јавних бунара је **8**.
Број јавних чесми у граду је **14**.

6.2.2. Водоводни прикључци (којих има у садашњем систему- Сомбор, Кљајићево, Чонопља, Растина и Гаково)

Просечна потрошња се креће од 116,37 л/становник/дан до 122,33 л/становник/дан.

Основни документ, који Закон предвиђа за утврђивање квалитета воде је „Правилник о хигијенској исправности воде за пиће (Службени лист СРЈ број 42/98 и 44/99).

Испитивање квалитета воде се врши свакодневно у интерним лабораторијама и од стране Завода за јавно здравље из Сомбора.

Завод за јавно здравље Сомбор врши контролу изворишта – подземних вода, филтритане воде, одређених тачака на дистрибутивној мрежи у граду и насељеним местима и градских бунара.

6.2.3.1. Контрола квалитета воде за пиће у ЈКП „Водовод“ Бездан

ЈКП „Водовод“ Бездан својим услугама у области снабдевања питком водом обухвата насеље Бездан које се директно снабдева водом из фабрике воде у Бездану.

Са комплетним преузимањем насељених места Бачки Брег, Колут и Бачки Моноштор укупан број становника обухваћен водоснабдевањем износи 8100 односно овим бројем обухваћено је укупно око 4160 домаћинстава и 249 правних лица.

У систему ЈКП „Водовод“ Бездан се налазе следећи елементи за обезбеђивање производње и дистрибуцију воде за пиће:

6.2.3. 2. Фабрика воде „Бездан“ укупног капацитета 30 l/s са два бунара Б-1 и Б-2, контактним базеном за предхлорисање капацитета 110 м3, четири затворена филтера, два пешчана и два филтера са активним угљем при чему је укупан капацитет филтера 30 л/с, а појединачни капацитет пумпи је 15 l/s, три центрифугале пумпе, технолошки цевоводи и водоторањ зампремине 500 м3 те **аутономни системи** – водоводи у насељеним местима Бачки Брег, Колут и Бачки Моноштор.

6.2.3.3. Дистрибутивна мрежа (са јавним чесмама) дужине:

- Бездан	27 км
- Бачки Моноштор	21 км
- Бачки Брег	15 км
- Колут	15 км
укупне дужине дистрибутивне мреже	78 км

Број јавних чесми је **14**.

6.2.3.4. Водоводни прикључци којих има укупно око 4400.

Укупно достављена количина воде за пиће домаћинствима у 2017. години износи 178.948 м3, а правним лицима 15.949 м3.

Основни документ, који Закон предвиђа за утврђивање квалитета воде је Правилник о хигијенској исправности воде за пиће (Службени лист СРЈ број 42/98 и 44/99).

Испитивање квалитета воде се врши у законским роковима, од стране Завода за јавно здравље из Сомбора.

Завод за јавно здравље Сомбор врши контролу изворишта – подземних вода, филтриране воде, одређених тачака на дистрибутивној мрежи у Бездану и насељеним местима.

6.2.4. Испитивање квалитета воде за пиће на Фабрици и у градској дистрибутивној мрежи

Завод за јавно здравље 6 пута месечно обавља основни А–преглед, а 2 пута годишње периодични Б–преглед. То укупно износи 70 А–прегледа и 2 Б–прегледа; и то на 10 тачака: сирова вода на изворишту, после филтера–филтрирана вода, 7 тачака на водоводној мрежи у граду и један бунар наизменично од два градска бунара.

Из напред наведеног долази се до цифре од 700 контрола А–прегледа на годишњем нивоу и 20 Б–прегледа на годишњем нивоу, што укупно износи 720 редовних прегледа годишње.

6.2.5. Испитивање квалитета воде за пиће у Фабрици воде „Бездан“ и у дистрибутивној мрежи

Завод за јавно здравље Сомбор, у фабрици воде „Бездан“, једном месечно на три локације обавља основни А–преглед те једном годишње периодични Б–преглед. У сваком насељеном месту једном месечно обавља се основна А–анализа воде и то : на изворишту и на две појединачне локације.

Из напред наведеног долази се до цифре од 144 контрола А–прегледа на годишњем нивоу и 4 Б–прегледа на годишњем нивоу, што укупно износи 148 редовних прегледа годишње.

6.2.6. Испитивање квалитета воде за пиће у насељеним местима

У насељеним местима Кљајићево и Чонопља се узимају узорци за испитивање квалитета воде на водоводној мрежи, јер се директно снабдевају питком водом са изворишта „Јарош“; и то једном месечно са 3 тачке у Кљајићеву и 2 у Чонопљи.

Остала насељена места нису повезана на градско извориште, односно на Фабрику воде, већ су то аутономни системи. Код њих се узорци узимају са изворишта и на 2 места на дистрибутивној мрежи, једном месечно.

У насељеном месту Бездан се узимају узорци за испитивање квалитета воде на централном водоводу у самој фабрици воде и два појединачна пункта: ОШ „Братство –јединство“ Бездан и Бања „Бездан“.

Остала насељена места нису повезана на Фабрику воде, већ су то аутономни системи. Код њих се узорци узимају са изворишта и на 2 места на дистрибутивној мрежи, једном месечно.

Приказ унутрашњих снага и слабости и спољашњих шанси и претњи.

SWOT анализа

Снага	Слабост
<ul style="list-style-type: none"> -дугогодишње искуство, -квалитетан кадар, -нова фабрика воде, -нов магистрални цевовод, -свест о потреби обезбеђивања квалитетне воде за пиће свим становницима Града Сомбора на локалном нивоу; -сарадња са научним институцијама; -праћење технолошких иновација; 	<ul style="list-style-type: none"> - неразвијеност канализационих мрежа у насељеним местима -недовољно функционални водоводи насељених места; -непознаница стања изворишта и дистрибутивне мреже код постојећих сеоских водовода, -велика финансијска улагања у обезбеђивање функционалности водовода насељених места и самог града на виши ниво;
Могућности	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - стратегија управљања водама на територији Републике Србије - конкурси на нивоу државе и ЕУ; -постојање концепта унапређења производње воде -постојање планова за унапређење енергетске ефикасности и рационално коришћење природних ресурса; 	<ul style="list-style-type: none"> -законска регулатива о броју запослених; -покретање индустријске производње застарелим технологијама (стварање «раја за загађиваче»); -непостојање планова за обезбеђење средстава за инфраструктурни развој

У области водоснабдевања Водопривредном основом републике Србије ("Сл.гласник РС" бр. 11/2002) и Просторним планом републике Србије простор у инундационој равни Дунава од Бездана до Богојева је означен као потенцијално извориште регионалног водоснабдевања становништва и индустрије. Локација овог изворишта мора бити заштићена од свих евентуалних могућности загађења.

Капацитет овог изворишта се процењује на 3.500 l/s у условима природног прихрањивања, и чак укупно 8.000 l/s у условима вештачког прихрањивања. Локација овог потенцијалног изворишта мора бити заштићена од свих евентуалних могућности загађења издани.

6.2.7. Контрола и праћење животне средине на територији града Сомбора у 2017. Години

У току 2017. године Завод за јавно здравље Сомбор вршио је мониторинг животне средине у граду Сомбору праћењем квалитета подземних вода и праћењем квалитета воде за пиће-периодична анализа-"Б" обим ,мониторинг воде за пиће основног А-обима у образовно васпитним организацијама, мониторинг површинских вода на територији града Сомбора, мониторинг на Депонији "Ранчево" у складу са важећом законском регулативом из наведених области: Закон о заштити животне средине Сл.гласник РС 135/04 и 36/09, Према Правилнику о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода Сл.гласник РС 74/2011 и Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово постизање Сл.гласник РС 50/2012., „Уредби за мониторинг и захтеве квалитета ваздуха, Сл. Гласник РС бр. 11/210“, Правилника у хигијенској исправности воде за пиће Сл.лист СРЈ 42/98 и „Уредби за мониторинг и захтеве квалитета ваздуха, Сл. Гласник РС бр. 11/210“

6.3. Управљање отпадом

Сомбор је први град у Србији у ком је започета изградња рециклажног центра. У Рециклажном центру се не врши прерада, већ само сепарација, разврставање различитих врста отпада и његово паковање. Капацитет постројења је сепарација и паковање девет тона отпада дневно. У рециклажном центру сакупљаће се сав рециклабилни отпад са територије Града Сомбора, као што је папир, пет амбалажа, стакло, најлон кесе, старе гуме и батерије, отпадна уља и др.

У Општој болници у Сомбору инсталиран је већи број уређаја за третман инфективног медицинског отпада (аутоклави и дробилице). Сомбор је централно место третмана, што значи да се отпад прикупља са целе територије Града Сомбора и из Домова здравља Апатин, Оџаци и Кула.

На територији Града већ дуги низ година ради фабрика "Протеинка" д.п.п. која је формирана као републичко јавно предузеће и бави се безбедним збрињавањем отпада животињског порекла и конфиската. Месечно се преради око 800 t животињског отпада односно 30 t дневно, а када су температуре високе и до 50 t дневно. Ово предузеће преузима сав отпад животињског порекла са територије целог Града па и шире и тиме се спречава стварање заразе. Због близине стамбене зоне (500 m) планирано је измештање постројења за третман отпада животињског порекла на нову локацију југозападно од планиране регионалне депоније. За изградњу постројења за третман отпада животињског порекла неопходна је израда Плана детаљне регулације.

Ветеринарски институт из Сомбора, поседује аутоклав за стерилизацију ветеринарског отпада.

Узорковани материјал се пре коначног одлагања претходно стерилише у аутоклаву, или одвози специјалним возилом у "Протеинку" на даљи третман.

На основу анализе стања тренутне ситуације у управљању комуналним отпадом Локалним планом управљања отпадом је разрађено одрживо управљање отпадом за период од 2010. до 2021. године, начин уређивања управљања чврстим комуналним отпадом, биохазардним отпадом и посебним токовима управљања отпадом на територији Града од његовог настанка до коначног збрињавања, са основним циљем успостављања целовитог система управљања отпадом у складу са Националном стратегијом, Законом о управљању отпадом и постојећим европским захтевима и стандардима.

Основни циљ је развијање одрживог система управљања отпадом у циљу смањења загађења животне средине и деградације простора што ће се постићи кроз: изградњу регионалне депоније и рециклажног центра, санацију постојеће градске депоније и санацију и рекултивацију постојећих неуређених и дивљих депонија, проширење обухвата организовано изношење отпада у насељеним местима, успостављање система за управљање посебним токовима отпада: отпадна уља, истрошене батерије и акумулатори, отпадне гуме возила, медицински отпад, ЕЕ отпад, амбалажни отпад и др., подстицање сакупљања и сепарације отпада подстицање тржишта рециклираних материјала.

Комуналним отпадом на подручју Града Сомбора управља ЈКП "Чистоћа" Сомбор. Одељење за управљање комуналним отпадом спроводи делатност изношења и депоновања смећа и санирање дивљих депонија. Поред ових спроводи и необавезне комуналне услуге као што су ванредно изношење смећа са или без употребе контејнера, ископ или утовар земље, депоновање отпадног материјала, превоз воде, превоз индустријског и кланичног отпада. Ово организовање пружања услуге за изношење смећа врши се на територији самог Града Сомбора и других насеља: Бездан, Буковац, Кљајићево, Чонопља, Светозар Милетић, Лугово, Шиђани, Ненадић, Бачки Моноштор, а у плану је и Бачки Брег. Обухваћено је око 24.000 домаћинстава, 1.211 привредних и ванпривредних организација и око 1.000 локала мале привреде. Ови послови обављају се са 7 специјалних возила за изношење смећа и 3 сандучара са сандуцима од 5 м³.

Организовано се спроводи чишћење коловоза и тротоара, сакупљање отпадака са јавних површина, чишћење и уклањање снега и леда са јавних површина. Програм обухвата чишћење улица у центру града, чишћење свих магистралних праваца и насеља Селенча (простор око зграда колективног становања). Ово одељење сваки дан почисти 36.942 м² коловоза и других јавних површина у првој зони и два пута недељно 38.495 м² коловоза у другој зони.

Градска депонија смећа, налази се на доброј локацији и пројектована је (пројекат је израдио признати стручњак из ове области, проф. Маријан Иванц, "Смелт" Словенија) да може удовољити потребама свих насеља у подручју Града Сомбора за период од 200 година.

Сепарација отпада организована је неколико година у назад. У Граду су постављени контејнери за прикупљање ПЕТ амбалажа. Током 2009. године повећан је број контејнера за прикупљање ПЕТ амбалаже и постављени су контејнери за прикупљање папира.

Дозволе за сакупљање и транспорт неопасног отпада имају:

ЈКП "Чистоћа" Сомбор,
"ВУЛЕ-974" Књајићево,
"МЕТФЕР" ДОО Сомбор.

Дозволе за складиштење и третман неопасног отпада имају:

"БИО-ЕНЕРГОИЛ" Сомбор (отпадна јестива уља и масти),
"ПАНОС" ДОО Сомбор (метал и др.),
ЈКП "Водоканал" Сомбор (компостирање стабилизованог муља) и
"ВЕЦОМ" ДОО Бездан (ПЕТ у ХИПС амбалажа). 105

6.4. Квалитет отпадних вода

6.4.1. Одвођење отпадних и атмосферских вода

Одвођење отпадних вода у самом граду Сомбору изводи се сепаратном мрежом канализације за отпадне воде. Генерална концепција евакуације употребљених отпадних вода Града Сомбора предвиђа заједничко одвођење и пречишћавање свих употребљених вода домаћинства и индустрије. Насељена места немају изграђене канализационе системе и постројења за пречишћавање вода и у већини случајева испуштају своје отпадне воде у септичке јаме, копане бунаре или оближње канале за испуштање отпадних вода.

Град Сомбор има постројења за пречишћавање отпадних вода на бази биолошког поступка са активним муљем, значајног капацитета од 180 000 еквивалентних становника (ЕС). Постројење је лоцирано јужно од града у пределу Роковаца, а за исто је резервисан простор за проширење на 360 000 ЕС. За правилан рад постројења неопходно је у граду створити предуслове, а то је изградња предtretмана за отпадне воде у кругу свих привредних субјеката који упуштају отпадне воде у градску канализацију са прекораченим концентрацијама загађујућих материја и хазардним и токсичним материјама. Поједине индустрије имају предtretмане за отпадне воде, док друге немају, а неки постојећи предtretмани нису у функцији. Све индустрије треба да су прикључене на мрежу канализације и своје отпадне воде не смеју испуштати непречишћене ни у канализацију ни у водотокове.

Отпадне воде у ЈКП „Водоканал“ Сомбор

Сомбор, има постројење за прераду отпадних вода-УПОВ. Системом одвођења и пречишћавања отпадних вода обухваћено је градско становништво – Сомбор.

У оквиру система одвођења и пречишћавања отпадних вода функционише:

- Центални систем за пречишћавање отпадних вода-УПОВ-уређај за пречишћавање отпадних вода;

- Канализациона мрежа дужине 135 км;
- Препумпне станице.

Уређај за пречишћавање отпадних вода се састоји од две технолошке целине, линије воде и линије муља. На линији воде се примењује поступак пречишћавања путем билошки активног муља, а на линији муља се спроводи поступак анаеробне дигестије у мезофилном температурном подручју са механичком дехидрацијом муља. Сам технолошки поступак се заснива на примарном и секундарном пречишћавању. Примарно пречишћавање је механичко пречишћавање у које улази механичка решетка, хватач масти, песколлов и таложник. Секундарно пречишћавање је биолошко пречишћавање у које су укључени аерациони базени (дубинска и површинска аерација) и два накнадна таложника.

Контрола квалитета отпадних вода (и појединих фаза процеса) се врши свакодневно у интерној лабораторији, а од стране Завода за јавно здравље анализе се врше 2 пута месечно. Анализе обухватају контролу улазне (врши се испитивање градске воде и воде из индустријске зоне) и излазне (пречишћене) воде. Технолози предузећа врше контролу отпадних вода већих индустријских загађивача.

Потребно је напоменути да приликом процеса пречишћавања долази до стварања крајњих продуката са великим садржајем енергије, од којих је најважнији биогаз (који се користи за загревање муља у технолошком процесу и за загревање службених просторија на постројењу). У 2017. години добијена су финансијска средства (ИПА пројекат), којим се омогућава искоришћење биогаза, (кроз додавање зелене масе у дигесторе и набавке и уградње когенеративног постројења, и опреме за додавање зелене масе) у циљу производње довољне количине електричне енергије и стварања енергетски независног система.

Приказ унутрашњих снага и слабости и спољашњих шанси и претњи.

SWOT анализа

Снага	Слабост
<ul style="list-style-type: none"> -постојање уређаја за пречишћавање одпадних вода и примена технологије пречишћавања већ више деценија, -квалитетан кадар, -свест о потреби обезбеђивања одвођења и пречишћавања отпадних вода свим становницима Града Сомбора на локалном нивоу; -сарадња са научним институцијама; -праћење технолошких иновација; -омогућавање повољних услова становништву за прикључење на канализациону мрежу; 	<ul style="list-style-type: none"> -недовољна свест становништва о загађивању човекове околине-загађене реке (поплава 2014. године); -недовољно развијена свест код становништва о значају канализације и пречишћавања воде и њене цене; -велика финансијска улагања у изградњу и обезбеђивање функционалности система канализације и пречишћавања;
Могућности	Претње
<ul style="list-style-type: none"> -могућност укључивања у пројекте на нивоу државе и ЕУ; -увођење норми и стандарда ЕУ којима се обезбеђује квалитет животне средине; -увођење концепта чистије производње; -унапређење енергетске ефикасности и рационално коришћење сировина; 	<ul style="list-style-type: none"> -законска регулатива о броју запослених; -пораст незапослености, сиромаштво, задуженост и успорен привредни развој; -заостајање за регионом услед нерешених политичких питања; - могућности нове изолације земље (отворене или прикривене); - неповољни демографски трендови; - покретање индустријске производње застарелим технологијама (стварање «раја за загађиваче»); - недостатак инвестиција за изградњу инфраструктуре;

У грађевинском реону Града Сомбора забрањује се испуштање непречишћених отпадних вода у подземне или површинске воде, а за бензинске пумпе и сличне укопане резервоаре потребно је прописати правилну изградњу и сталну контролу ових резервоара на процуривање.

У наредном периоду би требало, у складу са економским могућностима, изградити уређаје за пречишћавање и мрежу фекалне канализације у свим насељеним местима. Израда пројектно – техничке документације за решавање изградње уличне канализационе мрежа као и уређаја за пречишћавање отпадних вода већ је у току за нека насељена места (Стапар, Кљајићево), док је за остала планирана у скорој будућности. На нивоу града Сомбора урађен је Генерални пројекат сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода насеља на територије Града Сомбора.

Прикупљање и отицање површинских вода градског насеља Сомбора је регулисано каналима атмосферске канализације у насељу. Атмосферска канализација у градском насељу је мешовита (комбинација затворених-зацељених и отворених канала) и прикупља и одводи оборинске воде као и воде од прања улица. Од укупно евидентираних дужине улица (102) атмосферском канализацијом покривено је 75, од чега је 19 зацељено, 27 отворена обострана и 29 је једнострано отворена атмосферска канализација. Око 27 улица у граду је без икакве атмосферске канализације што показује да је развијеност мреже недовољна да би за време максималних падавина имала задовољавајуће ефекте.

У централном делу градског насеља канали су зацељени, а у периферним деловима су изграђени отворени канали, док је у појединим улицама одвод атмосферских вода решен мешовито. Отворена каналска мрежа је у врло лошем стању, поједини канали су плитки и замуљени тако да у неким чак нема отицања. Изведени колектори за фекалну и атмосферску воду се понекад користе мешовито, за одвођење и атмосферских и фекалних отпадних вода о чему убудуће треба строго водити рачуна, како се градски пречистач не би оптерећивао оборинским и индустријским отпадним водама, а изливањем фекалних отпадних вода у атмосферске колекторе врши се деградација реципијента. Треба нагласити да је конфигурација терена у насељу и присуство природних и вештачких водотока око насеља повољно са аспекта вођења мреже атмосферске канализације.

У насељеним местима прикупљање и одвођење атмосферских вода решено је системом отворених канала.

6.5. Присуство и бројност инсеката и глодара

Инсекти и глодари су преносиоци многих заразних болести. Иако је маларија у нашој земљи искорењена 1964. Године, наша земља је од стране СЗО означена пријемчивом за маларију јер велики водени токови у нашој земљи погодују одржавању и размножавању комараца који преносе маларију. Још једна болест коју преносе комарци јесте грозница Западног Нила, од које је у периоду 2012-2015. године преминуло 56 особа. У Србији људи оболевају и од болести које се преносе крпељима (Лајмска болест и упала мозга). Присутна је и хеморагијска грозница са бубрежним синдромом, коју преносе глодари. Стопа оболевања од ове болести у 2014. години два пута је већа у односу на 2013. годину, чему су допринеле поплаве током 2014. године, које су довеле до повећања густине популације мишоликих глодара. И туларемију (тзв. Зечија грозница) преносе мишолики глодари, мада су у Европи крпељи главни преносиоци ове заразне болести.

НАЗИВ	ОПИС ОБИМА ПОСЛОВА		
дератизација (У)	10 kg/ha на површини од 100ha		
	5000 станова		
	3000 шахтова		
	20000 домаћинстава		
	2500 домаћинстава са стоком		
	Депоније 21ha, 10kg/ha, 2 пута годишње		
дезинсекција (комарци)(У)	Број локалитета за праћење присуства ларви	200 локација	
	Кошење	44 ha	
	Мониторинг одраслих комараца	20 локација	
	Авио третмани	2 пута	
	Третман са земље	4 пута	
дезинсекција (крпељи) (У,Н)	Опис посла	јединица мере	количина
	Покошено	ha	25
	Мониторинг	ha	236
	хемијски третмани	ha	236

Табела 49.

7. Урбани дизајн града

Територија Града Сомбора се налази на северо-западу АП Војводине у Бачкој. Средиште Града је Сомбор које је уједно и средиште Западно-бачког округа. Простире се на површини од 1.216,47 km² што чини 14.80% територије Бачке и 5,66% територије Аутономне покрајине Војводине. Према попису из 2011. године има укупно 85.569 становника, са просечном густином насељености око 70 становника по 1km².

Насеље Сомбор се налази у средишту подручја Града Сомбора окружен насељеним местима: Бачки Моноштор, Бездан, Колут, Гаково, Станишић, Светозар Милетић, Чонопља, Кљајићево, Стапар, Бачки Брег, Риђица, Растина, Алекса Шантић, Телечка и Дорослово.

7.1. Архитектура:

Архитектура и урбана морфологија Сомбора и припадајућих насељених места се одликује углавном широком регулацијом постојећих улица, малом спратношћу и самим тим добром осунчаношћу и проветреношћу.

7.2. Зеленило:

Сомбор се истицао својим зеленилом у самом Граду, које треба чувати и унапређивати, док у атару недостаје по неким проценама више од 300ha ветрозаштитних и пољозаштитних појасева (дужине 230km) и више од 170ha шума, да би се спречила еолска ерозија плодног земљишта и да би се постигао одговарајући квалитет ваздуха.

7.3. Водопривреда:

На територији Града Сомбора постоје следећи системи заштите од поплава речних вода: насипи I и II одбрамбене линије дуж реке Дунава са заштитним шумама и насипи са објектима на Хс ДТД и реци Плазовић.

У циљу спречавања подизања нивоа подземних вода, целокупна површина Града Сомбора сем уског појаса у небрањеном делу између корита Дунава и насипа прве одбрамбене линије, обухваћена је системима за одводњавање (мелиоративна каналска мрежа са црпним станицама чиме се стварају услови за успешно одвијање пољопривредне производње). На наведеним системима за

одводњавање постоји тренутно око 1.200 km канала за одводњавање различитих карактеристика на којима се налазе 950 цевастих пропуста, 200 мостова, неколико устава и изливних грађевина других хидротехничких објеката као што су: дикер код Сомбора и сифон код Малог Стапара.

На туристичким локалитетима такође је проблем одвођења и пречишћавања отпадних вода, што се може решити путем компактних мини-постројења за пречишћавање отпадних вода.

7.4. Саобраћај

Планирана је обилазница око Града Сомбора у циљу преусмеравања саобраћајних токова ван центра насеља у циљу спречавања буке и загађења.

Бициклистички саобраћај увелико доприноси смањењу загађења животне околине и повећању квалитета живљења и треба га развијати.

7.5. Отпадне материје

Постојање депоније смећа у Ранчеву са планираним прерастањем у Регионалну депонију са капацитетима рециклажне технологије.

Постојање капацитета Фабрике протеинских хранива (кафилерија) у самом Граду са могућношћу измештања на планирану локацију поред Регионалне депоније "Ранчево".

Изграђена је мрежа објеката и водова система даљинског грејања у Граду и делимична је гасификација насељених места и града.

8. Организација заједнице

Закон о јавном здрављу јасно је дефинисао носиоце активности и учеснике у области јавног здравља и на територији града исте спроводе: органи Републике Србије, АПВ, органи града Сомбора и Градска управа града Сомбора, дом здравља "др Ђорђе Лазић" Сомбор, општа болница „ Др Радивој Симоновић“, Апотека Сомбор, Савет за здравље града Сомбора, Центар за социјални рад Сомбор, јавна предузећа ЈКП Чистоћа, ЈКП Простор, ЈКП Зеленило, ЈКП Водоканал, ЈКП Водоканал Бездан, јавне установе Културни центар "Лаза Костић" Сомбор, Галерија "Милан Коњовић" Сомбор. Народно позориште Сомбор Градска библиотека "Карло Бијелички" Сомбор, Историјски архив Сомбор, Градски музеј Сомбор, Спортски центар "Соко" Сомбор, Предшколска установа "Вера Гуцуња" Сомбор, основне и средње школе, Геронтолошки центар Сомбор, средства јавног информисања, привредна друштва, хуманитарне, верске и друге организације грађана.

8.1. Локална самоуправа

У Градској управи, као јединственом органу:

1. образују се основне унутрашње организационе јединице - Одељења, а која се образују према врсти, међусобној повезаности и обиму послова чијим се вршењем обезбеђује несметан, ефикасан и усклађен рад у области за коју се образују. За обављање одређених послова из надлежности градске управе, посебно у вези са остваривањем права грађана, локалног економског развоја, реализације политике за младе, унутар основне организационе јединице могу се образовати канцеларије.

Основне унутрашње организационе јединице су:

1. Одељење за скупштинске и извршне послове,

2. Одељење за општу управу,
3. Одељење за друштвене делатности,
4. Одељење за образовање,
5. Одељење за финансије,
6. Одељење локалне пореске администрације,
7. Одељење за привреду, туризам и локални економски развој,
8. Одељење за комуналне делатности, имовинско-правне и стамбене послове,
9. Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство,
10. Одељење инспекције и комуналне полиције,
11. Одељење за пољопривреду и заштиту животне средине,
12. Служба за заједничке послове.

8.1.1. Одељење за друштвене делатности обавља и послове који се односе на: праћење и задовољавање потреба грађана из области здравствене и социјалне заштите, културе, спорта и физичке културе из надлежности локалне самоуправе; праћење и контролу у функционалном и финансијском смислу рада установа у области здравствене заштите и социјалне заштите, културе и физичке културе, чији је оснивач град; спровођење поступка за остваривање права у области финансијске подршке породици са децом из надлежности локалне самоуправе; доношење и спровођење локалних акционих планова града за децу, младе, националне мањине, здравство и социјалну заштиту; остваривање сарадње са удружењима чији су програмски циљеви оријентисани на задовољавање потреба деце и младих; пружање стручне подршке у развоју и спровођењу постојећих и нових политика и програма инклузије Рома и Ромкиња у складу са националним и локалним стратешким оквиром; израду одлуке о буџету града у делу који се односи на област друштвених делатности, припрему и утврђивање предлога финансијских планова за кориснике буџетских средстава из области друштвене бриге о деци, културе, физичке културе и спорта и социјалне заштите; контролу појединачних захтева за плаћање;

8.1.2. Одељење за образовање – обавља и послове који се односе на: праћење и задовољавање одређених потреба грађана у области образовања, утврђених законом, подзаконским актима, Статутом града и другим актима града; вођење управног поступка за остваривање права деце и ученика из надлежности локалне самоуправе; евидентирање деце за упис у 1. разред основне школе, у сарадњи са предшколском установом обавља послове везане за упис деце у припремни предшколски програм, део послова у области ученичког и студентског стандарда за остваривање права ученика и студената на кредите и стипендије које обезбеђује Република Србија;

8.1.3. Одељење за привреду, туризам и локални економски развој – поред осталих послова обавља и послове који се односе на: доношење решења о промени намене пољопривредног земљишта у грађевинско; праћење прописа из области одбране и ванредних ситуација; стручно-административне послове за потребе Штаба за ванредне ситуације; активности на изради Процене угрожености територије града Сомбора од елементарних непогода и других већих несрећа; активности на изради Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, Плана функционисања цивилне заштите и система осматрања и обавештавања (у склопу Плана одбране града Сомбора), формира, опрема и обучава јединицу цивилне заштите опште намене; израду оперативних планова за стручно оперативне тимове; израду План мобилизације јединица, организује вршење мобилизације јединице цивилне заштите; израду План одбране, израђује процену угрожености територије од ратних дејстава; стручно административне послове за потребе Савета за безбедност града; израду стратешких и појединачних планова развоја у областима од значаја за развој града; стручну анализу неопходне за

утврђивање приоритета у области развоја града; иницирање програма и пројеката из области енергетске ефикасности и координира активности на реализацији истих, те координира активности на доношењу енергетског биланса града;

8.1.4. Одељење за комуналне делатности, имовинско правне и стамбене послове –пored осталих послова обавља и послове који се односе на: одржавање и изградњу комуналних објеката: инвестиционо и оперативно-технички послови стручног надзора код изградње инвестиционих објеката комуналног система, вођење евиденције о комуналним објектима, организовање: прихват и одвод атмосферских вода са јавних површина, организовање одржавања других комуналних објеката (улице, тргови, јавна расвета и др.), одржавање јавних зелених површина: организовање редовног одржавања јавних зелених површина и дрвореда кроз годишњи план радова; организовање ревитализације јавних зелених површина и дрвореда као и организовање интервентних радова на уклањању стабала који угрожавају безбедност објеката и грађана, а према налогу надлежне инспекције, вршење стручно-техничког надзора над изведеним радовима;

8.1.5. Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство- поред осталих послова обавља и послове који се односе на: израду ситуационих решења за уређење јавних површина и све категорије инфраструктурних објеката; израду просторне и урбанистичке анализе простора, локација и уређења јавних површина; израду урбанистичке анализе, програма и решења простора; вршење стратешког планирања и иницирање урбанистичко-планских докумената значајних за град у сарадњи са главним урбанистом града; предлагање приоритетних урбанистичко-планских докумената; спровођење поступка везаног за израду и доношење планских докумената;

8.1.6. Одељење за пољопривреду и заштиту животне средине – обавља послове који се односе на: израду Годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта; учествује у праћењу и реализацији пројеката уређења атарских путева, изградње отресишта, одводњавања пољопривредног земљишта, ревитализацију ветрозаштитних појасева, обележавања парцела, ангажовања и опремања Пољоочуварске службе и других, а сагласно Годишњем програму; доношења водних аката - водних услова, водних сагласности, водних дозвола, а на захтев лица која прибављају грађевинску дозволу, израђују просторне или урбанистичке планове или газдују шумама; спровођење поступак процене утицаја пројеката на животну средину и старање о спровођењу Закона о управљању отпадом; утврђивање услова и мера заштите животне средине у поступку доношења просторних и урбанистичких планова; учешће у поступку стратешке процене утицаја на животну средину и давање сагласности на извештај о стратешкој процени утицаја одређених планова и програма на животну средину; издавање дозвола за сакупљање, транспорт, складиштење, третман и одлагање инертног и неопасног отпада, издавање одобрења и других аката у складу са Законом о управљању отпадом, вођење евиденције дозвола и достављање података министарству; издавање дозвола за рад у погледу испуњености услова заштите ваздуха од загађивања; издавање дозвола за обављање делатности промета и дозвола за коришћење нарочито опасних хемикалија у складу са Законом о хемикалијама; издавање интегрисане дозволе сходно овлашћењима из Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине; обављање припреме, доношење и реализацију програма и планова заштите животне средине и сарадња са овлашћеним институцијама у чијој надлежности је вршење контроле квалитета животне средине и систематско праћење стања животне средине, прикупљање података из ове области и објављивање, организовање и спровођење мера заштите становништва у области сузбијања штетних организама, спровођење и праћење мера на

сузбијању коровске биљке амброзије; вођење локалног регистра извора загађивања; припремање извештаја о стању животне средине; води регистре и евиденцију и достављање података Агенцији и министарству; припрему годишњег извештаја и обавештавање јавност о стању животне средине; поступа као заинтересовани орган код поступака процене утицаја пред надлежним органом аутономне покрајине и пред надлежним министарством; спровођење активности за јачање свести о потреби заштите животне средине; заштиту и унапређење природних добара и обавља друге послове везане за заштиту животне средине

8.2. Систем здравствене заштите

Организациона структура примарне здравствене заштите

8.2.1. Дом здравља „ДР ЂОРЂЕ ЛАЗИЋ“, Сомбор

ДОМ ЗДРАВЉА „ДР ЂОРЂЕ ЛАЗИЋ“ СОМБОР је здравствена установа на примарном нивоу здравствене заштите која пружа здравствене услуге становништву општине Сомбор. Основну улогу дома здравља представља очување и унапређење здравља становништва и лечење корисника здравствене заштите. Са пресеком стања на дан 31.12.2017 године, у дому здравља запослено је укупно 420 радника, од тога доктора медицине 93, доктора стоматологије 25, медицинских сестара/техничара 169, стоматолошких техничара 33, здравствених сарадника 8, немедицинских административних радника 20 и немедицинских техничко/помоћних радника 72.

У ОБАВЉАЊУ ЗДРАВСТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ ДОМ ЗДРАВЉА ВРШИ

- Заштиту и унапређење здравља, спречавање и рано откривање болести, лечење, рехабилитацију болесних и повређених
- Превентивну здравствену заштиту групације становништва изложених повећаном ризику обољевања и осталих становника у складу са посебним програмом превентивне здравствене заштите
- Здравствено васпитање и саветовање за очување и унапређење здравља
- Спречавање, рано откривање и контролу малигних болести
- Спречавање, откривање и лечење болести уста и зуба
- Патронажне посете, лечење и рехабилитацију у кући
- Хитну медицинску помоћ и санитетски превоз
- Заштиту менталног здравља
- Фармацеутску делатност
- И друге послове утврђене законом

ОБЛАСТ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

- Служба опште медицине града (6 пунктова)
- Служба опште медицине села (15 пунктова)
- Поливалентна патронажна служба
- Центар за превенцију
- Служба за здравствену заштиту предшколске деце
- Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине
- Служба за здравствену заштиту жена
- Служба хитне медицинске помоћи
- Служба кућне неге и лечења
- Служба за биохемијско-хематолошку дијагностику

- Стоматолошка служба здравствене заштите деце
- Стоматолошка служба здравствене заштите одраслих
- Служба медицине рада

ИЗАБРАНИ ЛЕКАР

Здравствено осигурана лица оставрују право на здравствену заштиту посредством изабраног лекара, а који обавља здравствену заштиту у тиму са радником одговарајуће школске спреме здравствене струке.

Дужност је сваког осигураног лица, да код прве посете здравствене установе на примарном нивоу, а најкасније у року од 6 месеци од дана стицања својства осигураног лица изврши избор изабраног лекара.

Уколико осигурано лице не изврши избор изабраног лекара, има право само на пружање хитне медицинске помоћи.

У смислу Закона о здравственом осигурању и подзаконских аката донетих за спровођење наведеног Закона, ИЗАБРАНИ лекар је:

- (1) доктор медицине или доктор медицине специјалиста за област опште медицине, односно специјалиста медицине рада,
- (2) доктор медицине специјалиста педијатрије,
- (3) доктор медицине специјалиста гинекологије,
- (4) доктор стоматологије.

Осигурано лице моће да има само једног изабраног лекара из напред наведених грана медицине при чему:

- осигурано лице женског пола старије од 15 година живота, поред изабраног лекара, доктора медицине или доктора медицине специјалиста педијатрије, има и изабраног лекара доктора медицине специјалисту гинекологије;
- осигурано лице женског пола старије од 15 година живота, поред изабраног лекара, доктора медицине или доктора медицине специјалиста педијатрије, има и изабраног лекара доктора медицине специјалисту гинекологије;
- дете до навршених 18 година живота, поред изабраног лекара, доктора медицине специјалисте педијатрије има изабраног лекара доктора стоматологије;
- осигурано лице старије од 65 година живота, поред изабраног лекара доктор медицине и доктора медицине специјалисте гинекологије, има изабраног лекара доктора стоматологије;
- жена у вези са трудноћом и 12 месеци после порођаја; осигурано лице пре трансплантације бубрега, односно операције на срцу; у преоперативном и постоперативном третману малигних болести максилофацијалног предела;
- осигурано лице са урођеним и стеченим тежим деформитетом лица и вилице у оквиру преоперативног и постоперативног третмана;
- осигурано лице у оквиру посттуморске рехабилитације и реконструкције, може да има изабраног лекара доктора стоматологије;
- осигурано лице са уређеним и стеченим тежим деформитетом лица и вилице у оквиру преоперативног и постоперативног третмана; осигурано лице у оквиру посттуморске рехабилитације и реконструкције, може да има изабраног лекара доктора стоматологије.

Организациона структура секундарне здравствене заштите

8.2.2. Општа болница „др Радивој Симоновић“ Сомбор обезбеђује секундарну здравствену заштиту на подручју Западно-бачког округа, са укупно 177476 становника. Болница располаже са 732 постеље а према подацима за 2017 годину у болници је лечено 18615 пацијената са просечном дужином болничког лечења од 9,02 дана. Током године остварено је 167867 дана хоспитализације, док је заузетост постељног фонда износила 62,83%.

Са пресеком стања на дан 31.12.2017 године, у општој болници запослено је укупно 1242 радника, од тога 956 или 77% здравствених и 243 или 23% административно/технички радника. У структури здравствених радника лекари чине 188 или 19,7% а медицинске сестре/техничари 755 или 79,0%.

Објекти Опште болнице налазе се на 3 локације: највећи део налази се у Сомбору, у Војвођанској улици. На Апатинском путу се налази Служба за психијатрију а у насељеном месту Бездан, удаљеном 16 км од Сомбора, налази се Одељење за физикалну медицину и рехабилитацију, познатије као Бања у Бездану.

ОРГАНИЗАЦИЈА

- Сектор за интернистичке гране
- Сектор за хируршке гране
- Служба за педијатрију
- Служба за гинекологију и акушерство
- Служба за продужено лечење и негу
- Сектор за заједничке медицинске делатности
- Сектор специјалистичко-консултативних амбуланти
- Служба за правне, економске и техничке послове

Здравствена делатност која се обавља на више нивоа

8.2.3. Завод за јавно здравље Сомбор

Завод за јавно здравље Сомбор припада јавно здравственим институцијама које обезбеђују здравствену заштиту од посебног интереса за друштво на територији Западно Бачког округа.

Место и улога Завода за јавно здравље су дефинисани Законом о здравственој заштити и Законом о јавном здрављу, према коме прати, истражује и проучава здравствено стање и здравствену културу становништва, стање и квалитет животне средине, узроке појаве и ширење заразних и других болести, утицаје еколошких фактора на здравље, као и на организацију, рад и развој здравствене службе и предлаже и предузима одговарајуће мере у циљу заштите и унапређења здравља.

8.3 Образовање

Град Сомбор има врло добро развијен систем образовања. Чине га 1 предшколска установа са 32 објекта, 26 основних и 7 средњих школа, те 1 факултет. Број деце у предшколским установама 2018. године износи 1.800, а број ученика износи је 6.625 у основним и 3.523 у средњим школама. Такође, у Сомбору се налази Школа за основно образовање одраслих и Музичка школа која обухвата предшколско, основношколско и средњошколско образовање, Педагошки факултет.

<i>Редни број</i>	<i>ОБЛАСТ</i>	<i>број деце</i>
	ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ	6.625
1.	ОШ "АВРАМ МРАЗОВИЋ" СОМБОР	770
2.	ОШ "БРАТСТВО-ЈЕДИНСТВО" СОМБОР	372
3.	ОШ "ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ" СОМБОР	664
4.	ОШ "ИВО ЛОЛА РИБАР" СОМБОР	743
5.	ОШ "НИКОЛА ВУКИЋЕВИЋ" СОМБОР	773
6.	ОШ "АЛЕКСА ШАНТИЋ" АЛЕКСА ШАНТИЋ	80
7.	ОШ "22.ОКТОБАР" БАЧКИ МОНОШТОР	218
8.	ОШ "МОША ПИЈАДЕ" БАЧКИ БРЕГ	60
9.	ОШ "ЛАЗА КОСТИЋ" ГАКОВО	109
10.	ОШ "ПЕТЕФИ ШАНДОР" ДОРОСЛОВО	94
11.	ОШ "БРАТСТВО-ЈЕДИНСТВО" БЕЗДАН	261
12.	ОШ "НИКОЛА ТЕСЛА" КЉАЈИЋЕВО	346
13.	ОШ "ОГЊЕН ПРИЦА" КОЛУТ	61
14.	ОШ "ПЕТАР КОЧИЋ" РИЂИЦА	102
15.	ОШ "БРАТСТВО-ЈЕДИНСТВО" СВ. МИЛЕТИЋ	173
16.	ОШ "ИВАН ГОРАН КОВАЧИЋ" СТАНИШИЋ	227
17.	ОШ "БРАНКО РАДИЧЕВИЋ" СТАПАР	250
18.	ОШ "КИШ ФЕРЕНЦ" ТЕЛЕЧКА	104
19.	ОШ "МИРОСЛАВ АНТИЋ" ЧОНОПЉА	223
20.	СОШ ""ВУК КАРАЏИЋ" СОМБОР	73
21.	ОСНОВНА М.Ш. "ПЕТАР КОЊОВИЋ" СОМБОР	486
22.	ШК.ЗА ОСНОВНО ОБРАЗ.ОДРАСЛИХ СОМБОР	436

<i>Редни број</i>	<i>ОБЛАСТ</i>	<i>1.број деце</i>
	СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ	3.523
1.	СМШ "ДР РУЖИЦА РИП" СОМБОР	578
2.	ГИМНАЗИЈА "ВЕЉКО ПЕТРОВИЋ" СОМБОР	575
3.	СРЕДЊА ПОЉ.ПРЕХ.ШКОЛА СОМБОР	407
4.	СРЕДЊА ШКОЛА "СВЕТИ САВА" СОМБОР	425
5.	СРЕДЊА ЕКОНОМСКА ШКОЛА	599
6.	СРЕДЊА ТЕХНИЧКА ШКОЛА СОМБОР	829
7.	СОШ "ВУК КАРАЏИЋ" Сомбор	28
8.	СРЕДЊА МУЗИЧКА ШКОЛА СОМБОР	82

Табела 50.

8.4 Социјална заштита

8.4.1. Права и услуге о области социјалне заштите

Сходно својим надлежностима и дефинисаним приоритетима за решавање проблема из области социјалне заштите град Сомбор финансира активности, услуге, права:

- Дневни боравак за омладину и одрасле особе са сметњама у развоју
- Саветовалиште за рани развој детета (0-6)
- Кућна настава
- Помоћ у кући
- Персонална асистенција
- Лични пратилац детета и ученика
- Додатна подршка деци и ученицима
- Брачно и породично саветовалиште
- Прихватилиште за жене и децу жртве породичног насиља и жртве трговине људима
- Једнократне новчане помоћи
- Опрема корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу
- Помоћ у природи (бесплатан оброк „народна кухиња“, пакети хране, пакети хигијене)
- Право на накнаду трошкова сахрањивања

- Решавање стамбених потреба, помоћ за санирање и побољшање услова становања социјално угрожених лица
- Право на накнаду трошкова превоза деце и њихових пратилаца ради похађања припремног предшколског програма на удаљености већој од два километра
- Право на накнаду трошкова превоза ученика основне школе на удаљености већој од четири километра
- Право на накнаду трошкова превоза, плаћање трошкова смештаја и бесплатну исхрану деце и ученика са сметњама у развоју
- Право на бесплатни боравак деце из материјално угрожених породица, деце без родитељског старања и деце са сметњама у развоју у предшколској установи
- Право на накнаду трошкова превоза деце и ученика са сметњама у развоју ради пружања индивидуалних третмана
- Право на накнаду трошкова превоза пратиоца деце и ученика са сметњама у развоју
- Право на накнаду трошкова превоза ученика средњих школа
- Право на бесплатну ужину и исхрану ученика у продуженом боравку
- Поред наведених, прихватањем иницијатива стручних служби финансирани су и пројекти, односно активности на проширењу квалитета пружања услуга из области социјалне заштите, као што су:
  1. Геронтолошки клуб
  2. Финансирање или суфинансирање програма и пројеката удружења грађана из области социјалне и здравствене заштите
  3. Родитељски додатак за прворођено дете
  4. Помоћ незапосленим породилјама
  5. Играоница за ромску децу и децу из социјално угрожених породица

Важно је навести и које су то приоритетне циљне групе дефинисане Стратегијом развоја услуга социјалне заштите града Сомбора 2016-2020.

- Старији
- Деца и млади
- Особе са инвалидитетом
- Жене
- Роми

8.4.2. Центар за социјални рад Сомбор у оквиру своје надлежности пружа помоћ и услуге лицима која се нађу у стању социјалне потребе, до осамостаљивања/ оснаживања корисника када му даља друштвена помоћ није потребна.

На основу закона о социјалној заштити и других подзаконских аката Центар за социјални рад у Сомбору у спровођењу социјалне заштите и социјалног рада, врши следећа јавна овлашћења:

- процењује потребе и снаге корисника и ризике по њега и планира пружање услуга социјалне заштите;
- спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга социјалне заштите;
- предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима;
- води прописане евиденције и стара се о чувању документације корисника;

Поред ових послова, Центар обавља и стручне послове у спровођењу социјалне заштите, социјалног рада, породично – правне заштите и старатељства и то:

- открива и прати социјалне потребе и проблеме у области социјалне заштите;
- предлаже и предузима мере у решавању социјалних потреба грађана и прати њихово извршење;
- организује и спроводи одговарајуће облике социјалне заштите и непосредно пружа услуге социјалне заштите и социјалног рада;
- развија и унапређује превентивне активности, које доприносе спречавању и сузбијању социјалних проблема;
- пружа дијагностичке услуге, спроводи одговарајући третман, саветодавно – терапијске услуге и стручну помоћ корисницима;
- подстиче, организује и координира професионални и добровољно хуманитарни рад у области социјалне заштите;
- води евиденцију и документацију о пруженим услугама и предузетим мерама у оквиру своје делатности;
- учествује у пословима планирања и развоја социјалне заштите у јединицама локалне самоуправе.

На основу извора финансирања број запослених радника у Центру за социјални рад Сомбор на дан 31. 12. 2017. године: 26 финансира Република, 14 град Сомбор., а једну запослену Општина Апатин.

У центру за социјални рад послови јавних овлашћења су груписани на следећи начин:

- Служба заштите деце и младих
- Служба заштите одраслих и старијих
- Правна служба
  1. Пријемна канцеларија
  2. Канцеларија за материјална давања
- Служба финансијских и административно-техничких послова

Послове из надлежности града Сомбора у центру извршавају организационе јединице:

- ❖ Служба заштите и подршке породици
  - Брачно и породично саветовалиште
  - Сигурна кућа
  - Социјално едукативно саветовалиште
- ❖ Служба локалних права и услуга
  - Писарница
  - Управно правни послови
  - Планирање и развој услуга

8.4.3. Геронтолошки центар Сомбор

Ова установа у оквиру своје надлежности пружа одраслим и старијим корисницима институционалну заштиту, становање и задовољавање основних животних потреба као и здравствене заштите са рехабилитацијом и другим активностима који се реализују у два организационим јединицама:

✚ Дом пензионера «Селенча» - високи стандард

✚ Дом за негу – Апатински пут

Укупан капацитет је 310 корисника.

Ова установа обавља и послове отворене заштите – "Помоћ у кући", Геронтолошки клуб "Стара Селенча", "Сервис прања рубља".

8.4.4. Дом за децу и омладину "Мирослав Антић-Мика"

Стручни радници у овој установи обављају послове институционалне заштите - збрињавања деце без родитељског старања и деце чији је развој ометен породичним приликама, у оквиру кога се обезбеђују и нега и старање о здрављу, васпитању, помоћ у образовању и оспособљавању за рад.

8.4.5. Школа за основно и средње образовање са домом „Вук Караџић“

Установа је комплексан центар који повезује рану детекцију и третман, предшколско, школско васпитање и образовање деце и омладине са сметњама и тешкоћама у развоју, специјалну едукацију, рехабилитацију и радно ангажовање омладине и одраслих особа са тешкоћама у развоју и инвалидитетом, сервисне услуге установе у виду пружања свих врста подршке и помоћи из области специјалне едукације и рехабилитације ученицима, наставницима, родитељима и особама са инвалидитетом из шире средине.

8.4.6. Млади као рањива група

Млади, који су Законом о младима дефинисани као особе узраста од 15 до 30 година, чине свега 17,4% укупне популације града Сомбора. Према попису из 2011. године на територији Сомбора и околних насеља живи 14.996 младих особа. У 2002. години млади су чинили 19,8% становника града Сомбора (са околним насељима), а у последњих десет година број особа које чине категорију младих смањено се за 4.262 особе. Удео младих у укупном становништву се у периоду од 2002. до 2011. године смањено за 2,4%. Најзначајнији пад приметан је у категорији становништва од 15 до 19 година старости.

Према подацима о структури становништва старијег од 15 година према школској спреми у граду Сомбору највећи број становника је са средњим образовањем, а може се приметити и да је број становника са високом стручном спремом значајно порастао.

8.4.7. Старији као рањива група

Становништво у граду Сомбору има неповољну старосну структуру, јер је од укупног броја становника (85.903 по попису из 2011. г.) 22.977 лица односно 26,75% старије од 65 година. Перманентно старење становништва узрокује повећање низа проблема везаних за ову популацију: повећан број старачких домаћинстава, смањене могућности старих да сами квалитетно брину о задовољењу основних животних, здравствених и социјалних потреба. Све ово говори о потреби свеобухватне и добро организоване бриге о старим лицима у Републици, али и у граду Сомбору, посебно.

Старосна структура становништва у Сомбору по попису из 2011. године, чини 73,25% становника до 60 година старости, а 22,75% становника старијих од 65 година.

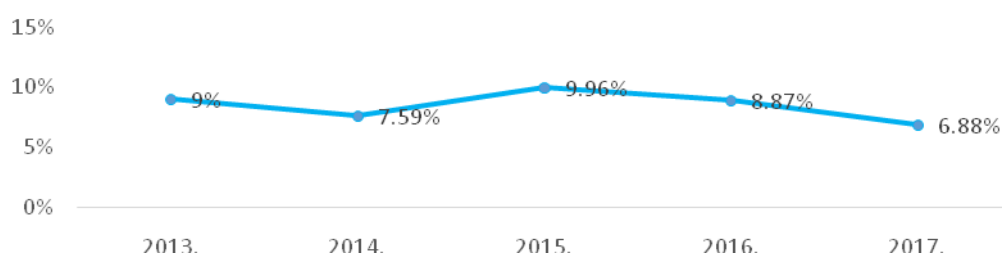
9. Безбедност у заједници

9.1. Малолетнички криминал

На подручју Полицијске управе у Сомбору, од 2013. до 2017. године, регистровано је 789 кривичних дела са малолетним учиниоцима. Од тог броја 99 % су дела из области општег криминалитета.

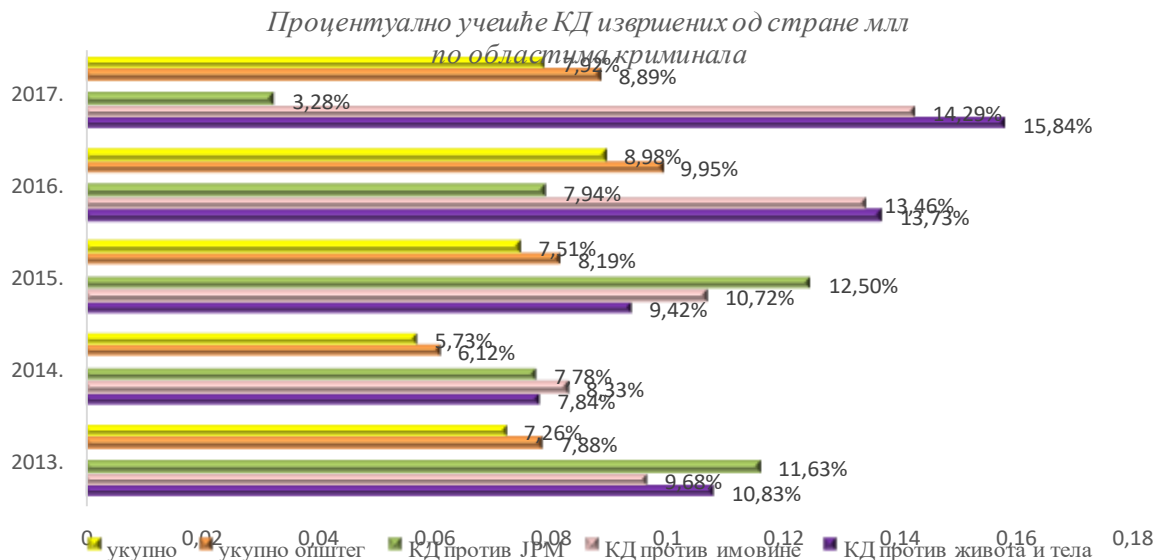
Од 789 кривичних дела за која су осумњичени малолетници, 610 су кривична дела против имовине (77,31%).

Процентуално учешће млл извршилаца у укупном броју извршилаца КД

Графикон 13.

Током 2013. године малолетни учиниоци су извршили 178 кривичних дела, током 2014. године 135, током, 2015. године 157, током 2016. године 170 и током 2017. године 148 кривичних дела. Јасно се уочавају мање осцилације броја кривичних дела која су извршили малолетници с тим што се у 2017. години бележи благи пад.

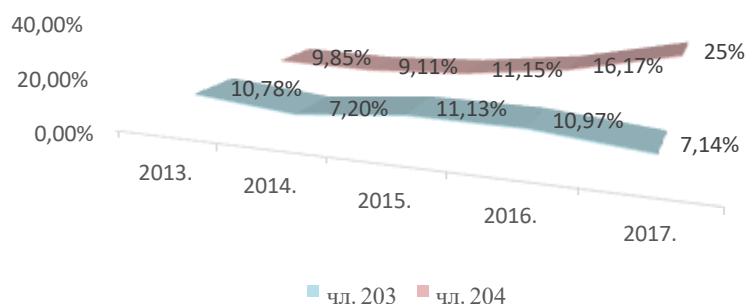

Графикон 14.

Малолетници најчешће врше кривична дела против имовине, па је у периоду од 2013. до 2017. године, забележено да су извршили 320 тешких крађа, 28 разбојништава и 8 кривичних дела неовлашћено коришћење туђег возила као и других кривичних дела против имовине нижег степена друштвене опасности где су регистровани у мањем броју као извршиоци.

За извештајни период уочава се тренд повећања броја кривичних дела тешка крађа која су извршили малолетници у односу на укупан број извршених тешких крађа на територији ПУ у Сомбору.

Процентуално учешће крађа и тешких крађа извршених од стране млл у укупном броју извршених дела из чл. 203 и 204 КЗ

Графикон 15.

Када су у питању **кривична дела против здравља људи**, малолетници су регистровани као извршиоци кривичних дела која су у вези са злоупотребом опојних дрога и то, најчешће, као извршиоци кривичног дела неовлашћено држање

опојних дрога из чл. 246а КЗ (21) и неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 где је забележено само 1 овакво кривично дело.

Млађе пунолетне особе (18-21 године) евидентирани су као извршиоци претежно кривичног дела неовлашћено држање опојних дрога из чл. 246а КЗ (32).

Такође, важно је имати у виду и постојање "тамне бројке" неоткривених случајева поседовања наркотика.

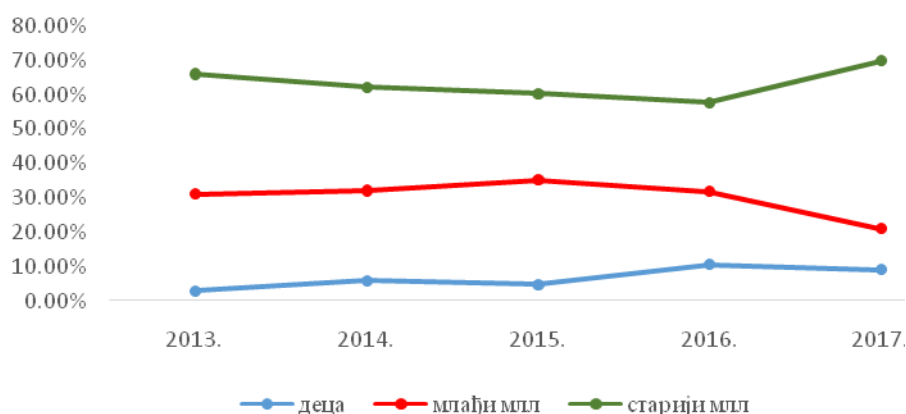
Од изузетног значаја су правовремене превентивне активности које се спроводе у школама у циљу њиховог доброг информисања, пре свега, о штетности опојне дроге по здравље, породицу и друштво, али и указивањем на правне последице.

Изузетно је важно постићи договор са Вишим јавним тужилаштвом и Вишим судом да се ефикасно реагује на испољено делинквентно понашање малолетника. Малолетници који су испољили висок ниво криминалног понашања, у смислу да се у континуитету појављују као извршиоци кривичних дела, што је првенствено карактеристично за кривична дела имовинског карактера, треба да се ефикасно процесуирају у кривичном поступку како би им се правовремено изрекла нека од васпитних мера и како би се благовремено укључили у одговарајуће третмане васпитања и преваспитања.

Код малолетничког криминала, изузетно је изражен поврат јер малолетници веома често изврше велики број кривичних дела, а да у дужем временском периоду немају никакву санкцију за своје делинквентно понашање јер се кривичне пријаве у највећем броју случајева против малолетника подносе у редовном поступку. С друге стране, малолетници којима су изречене кривичне санкције и који се налазе на издржавању казне малолетничког затвора или заводских васпитних мера (упућивање у васпитно-поправни дом), веома често, за време одсуствовања из васпитне установе или бекства из ње, изврше серије кривичних дела, тако да је у наредном периоду потребно унапредити координацију између ових васпитних установа, васпитно-поправних домова и полиције у погледу ових лица.

За очекивати да број кривичних дела која врше малолетна лица буде на истом нивоу као претходних година, док је процентуално учешће деце међу малолетним извршиоцима кривичних дела у благом порасту.

Структура појединих категорија малолетника у укупном броју млл извршилаца кривичних дела

Графикон 16.

Малолетници се релативно ретко појављују као извршиоци најтежих кривичних дела против живота и тела, па на територији ПУ у Сомбору од 2013. до 2017. године, није забележен ни један случај убиства, тешког убиства, или убиства или тешког убиства у покушају од стране малолетника. Најчешћа кривична дела из ове области која врше малолетници су тешка (34) и лака (30) телесна повреда.

У групи кривичних дела против слобода и права човека и грађанина, малолетници су најчешће регистровани као извршиоци кривичног дела угрожавање сигурности, који врше у непосредној комуникацији, али и коришћењем дигиталних медија (интернет друштвених мрежа или порукама преко мобилних телефона). Код овог кривичног дела запажа се тренд пораста њиховог броја.

Малолетници веома често нису довољно информисани да дистрибуција порнографских фотографија и снимака на којима се налазе деца и малолетници представљају кривично дело, тако да је било евидентираних оваквих случајева и у школама, због чега су предузимане значајне превентивне активности у циљу едукације деце и малолетника, а све у циљу спречавања да се исти доведу у ситуацију да постану жртве и извршиоци оваквих кривичних дела.

У групи **кривичних дела против брака и породице,** малолетници су регистровани, најчешће, као извршиоци **насиља у породици, и то у 59 случајева,** а ова дела, махом, врше на штету својих родитеља. У том смислу, изузетно је важно правовремено реаговање родитеља на овакво понашање малолетника, укључивањем у рад са породицом пре свега Центра за социјални рад, здравствених установа и полиције, у случају извршења кривичног дела.

10. Рекреација и спорт

Сомбор је град дуге спортске традиције. Још 1887. године за потребе високо развијеног спорта оснивано је Прво Сомборско спортско удружење. Крајем XIX века Сомборци су били неприкосновени у пливању и ватерполу и веома запажени у атлетици са бројним титулама првака државе. Значајне спортске резултате постигли су и први сомборски олимпијци - рвачи: Стеван Пишта Нађ и Никола Грбић у Паризу 1924. године, а касније и Иван Фргић у Монреалу 1976. године. Након II Светског рата фонд олимпијских медаља увећавају гимнастичарке, дизајнери тегова и рукометашице. Економска криза утицала је на улагање како локалне самоуправе, тако и привредних субјеката у спорт, образовање спортских радника и изградњу и одржавање спортских објеката. Последњих година смањивали су се инфраструктурни, технички и људски ресурси који служе одржавању система спорта, његовом развоју, пре свега повећању броја спортиста и грађана који се баве редовним и повременим спортским активностима.

10.1. Спортски клубови, удружења и објекти

Захваљујући подршци надлежних органа Града и доброј организованости, у Сомбору и данас ради око 120 спортских организација, а преко 4000 деце је укључено у систем школских спортских такмичења. Стручно - педагошки рад у спортским организацијама спроводи око 200 тренера, а у школама ради 55 педагога физичке културе. Спортским организацијама у Сомбору стоји на располагању 107 спортских објеката, од чега 29 затворених и 78 отворених. Нажалост, услови за рекреативни спорт су постали скупљи, пошто је иницијативу у овој области спорта преузео приватни сектор, пре свега кроз изградњу добро

опремљених рекреативних и фитнес центара. Комерцијализација је присутна и у раду са децом, док је спорт инвалидних лица практично у повоју.

Одржавање спортских објеката је решено на адекватан начин за капиталне спортске објекте и за школске објекте преко Спортског центра „Соко“, док остале објекте, а посебно у насељеним местима одржавају саме спортске организације. Захваљујући Спортском диспанзеру, обезбеђена је здравствена заштита спортиста и других учесника у спортским активностима. Кад је у питању информисање, едукација и пропаганда у спорту, може се констатовати да је присутна, али и да има још пуно простора за унапређење.

10.2. Школски спорт

Основу школског спорта представља физичко васпитање. Школски спорт и школско физичко васпитање су међусобно повезани многоструким и сложеним везама и међусобно се допуњују, делећи заједничке темељне циљеве, допринос здрављу и складном развоју личности. Физичко васпитање омогућава ученицима да стекну базичне кретње, вештине и неопходна знања, формирају позитивне ставове према физичкој активности и спорту, припремајући их за активан начин живота. Бављење школским спортом омогућава деци и младима да кроз такмичења различитог нивоа унапреде своје моторичке способности, социјалне вештине и самопоштовање.

Спортски савез града Сомбора организује и изводи школска такмичења у складу са Планом, програмом и пропозицијама Савеза за школски спорт Републике Србије. Концепцијски, школски спорт је организован у 5 нивоа такмичења:

1. Школско првенство (међуодељенско, изводе га школе),
2. Општинско првенство (21 основна и 6 средњих школа),
3. Окружно првенство (Сомбор, Кула, Апатин и Оџаци),
4. Међуокружно првенство (Сомбор, Нови Сад, Суботица и Кикинда),
5. Републичко првенство или сваке четврте године Олимпијске игре школске омладине Србије

Стручну подршку Спортском савезу у организацији и спровођењу такмичења пружају: Друштво педагога физичке културе, спортске организације, гранске судијске организације Сомбора, Спортска медицина и стручна лица СЦ „Соко“ у чијим објектима се одржавају школска првенства.

Основни проблем који се јавља код школског спорта је недостатак бар још једног спортског лекара, јер је само један лекар недовољан да прегледа сву децу. Последица овога је да се прегледи резервишу и по неколико месеци унапред, што резултира одустајањем професора од извођења деце на школска спортска такмичења.

Остали проблеми у школском спорту у граду Сомбору су:

- гашење појединих школа
- смањење броја ученика
- недостатак школских сала код средњих школа
- недостатак школских, тј међуодељенских такмичења, којим би се повећао број учесника у школском спорту и која представљају базу школског спорта

- недовољна мотивисаност професора физичке културе
- мали број спортских секција у школама
- незаинтересованост директора школа за уступање сала за спортске секције, јер се више опредељују за издавање школских сала за рекреацију групама грађана или спортским клубовима
- незаинтересованост ученика
- одвлачење са спортских секција у спортске клубове
- постојање великог броја објеката брзе хране у близини школа.

10.3. Спорт за све и спорт за особе са инвалидитетом

И Закон о спорту Републике Србије, као и сви међународни документи у области спорта истичу да свако има право да се бави спортом, под условима да то бављење буде хумано, слободно, добровољно, здраво и безбедно и у складу са природном средином и друштвеним окружењем. Такође, мора бити толерантно и етички прихватљиво, одговорно и доступно свим грађанима Републике Србије под једнаким условима, без обзира на узраст, ниво физичке способности, степен евентуалне инвалидности, пол или нека друга лична својства.

Програм **Бесплатна школица спорта „Скочко и Спортић“** се реализује у граду Сомбору од фебруара 2012. године и обухвата децу предшколског и школског узраста (ниже разреде).

Циљеви: Укључивање што већег броја деце у спорт, подстицање правилног моторичког, биолошког и менталног развоја детета, пажљиво и стручно одабраним садржајима у току тренинга утиче се на правилно држање тела и развоја моторичних способности, спортска рекреација у функцији јавног здравља.

Школица се обавља 3 пута недељно у поподневним часовима у Соколском дому, сала за борилачке спортове, пошто су деца безбедна јер своје активности раде на струњачама. У летњем периоду, бесплатна школица спорта је премештена на Градски базен.

Школица се одвија у три циклуса: од јануара до јула у Соколском дому, од јула до септембра на Градском базену и од септембра до децембра у Соколском дому.

Програм **Бесплатна рекреација за жене** у граду Сомбору, стартао је као пилот пројекат 2010. године у сарадњи са Фитнес клубом „Херкулес“ из Сомбора где је у 3 групе у тромесечном вежбању учествовало укупно 120 жена. Од 2011. године програм се суфинансира од стране Градске управе, преко Спортског савеза и из године у годину постаје све масовнији и квалитетнији по садржају који обухвата, а и по стручности лица који их реализују. У 2011. години програм се почиње реализовати у 2 насељена места, Алекса Шантић и Риђица, а од 2012. проширује се и по осталим насељеним местима.

Бесплатна рекреација у води особа са моторичким инвалидитетом у граду Сомбору омогућава особама са инвалидитетом подпрограме који задовољавају њихове индивидуалне склоности и потребе.

Циљ је ослободити особе са инвалидитетом тако да би се у води могли осећати и кретати без тешкоћа и том активношћу поправити свој здравствени

статус. План и програм оспособљавања захтева сложен приступ који зависи од категорије инвалидитета. Код неких категорија оспособљавање је могуће само кроз индивидуалан приступ. Програм предвиђа да се све активности одвијају у склопу редовних термина, а не у посебним терминима за особе са инвалидитетом. Активност је почела 19.01.2015. године са недељном учесталошћу 2 пута недељно у трајању од по 60 минута.

Програм **Родитељ и дете** је намењен деци узраста 2 до 5 година и њиховим родитељима. Програм "Родитељ и дете" надовезује се на програм бесплатне школице спорта „Спортић“ и реализује се у Соколском дому једном недељно. У склопу програма су предвиђени и дани породичне рекреације са програмираним Спортско - забавним активностима на отвореним теренима у природи. Реализација програма започела је 2016. године.

Спортски савез града Сомбора у сарадњи са Сомборским шаховским клубом организује **Бесплатну рекреацију у шаху** за све грађане као и за слепе, слабовиде, глуве наглуве, параплегичаре и квадриплегичаре. Рекреација се одржава у Сомборском шаховском клубу сваког уторка, уз учешће 30 учесника.

Програм **Бесплатна забавна школа фудбала** се спроводи на терену са вештачком травом у Спортском центру Соко и има за циљ анимацију и афирмацију деце ка спорту и стицање здравих стилова живота.

Такође, кроз манифестације „Недеља физичке активности“, „Дан изазова“, „Укључи се у игру на обалама река и језера“, „Отворени летњи турнир“, „Градови отвореног срца“ и „Сомборски полумаратон“, прошло је око неколико хиљада учесника. Спортски савез града Сомбора је реализовао и периодичне програме, као што су бесплатне школе каратеа, одбојке и бокса.

Школски спорт у Сомбору је изузетно добро организован и вођен. Рекреативни спорт или како се по савременој терминологији зове спорт за све, има посебан значај. Наиме као што и сам назив каже ови програми намењени су свима без обзира на узраст, пол, физичке или менталне способности. У Сомбору примат у реализацији ових програма преузео је приватни сектор који кроз добро опремљене рекреативне и фитнес центре нуди разноврсне програме на комерцијалној основи. Корисници ових програма су углавном жене од 20 до 50 година старости. Када је у питању спорт за све посебно треба нагласити да су међу најзаступљенијим облицима рекреативних активности индивидуалне и самостално изабране активности које се реализују на улици, између блокова зграда или на отвореним и доступним теренима и спортским центрима, и да се углавном реализују активности везане за трчање, шетњу, вожњу бицикла и игре са лоптом као што су мали фудбал, кошарка или одбојка. Изградња и опремање оваквих терена у Граду у значајној мери унапредила је услове за бављење рекреативним спортом. Нажалост ове активности не прати и одговарајући стручни рад и често за последицу имају повреде и друге нежељене последице. На нивоу Града не постоји савез који би се бавио планирањем, организацијом и реализацијом спорта за све. У Граду не постоји јединствена база података о субјектима, активностима и резултатима из области спорта за све па ни информатора о томе шта се све нуди од програма. Развијена друштва у свету виде

интерес у обезбеђивању материјалних и кадровских услова за спровођење спортско – рекреативних садржаја доступних што ширем кругу становника па је у том смислу неопходно предузети одговарајуће мере.

11. Култура

Све од свог настанка, Сомбор је представљао важно привредно, културно и административно средиште на тремеђи Хрватске, Мађарске и Србије. Управо зато, данас, у самом његовом језгру, као и на територији читавог града, постоје бројни показатељи богате историје, пуне веома вредних објеката од значаја за архитектуру, религију и културу локалне и шире друштвене заједнице. Оно по чему је Сомбор данас препознатљив јесте мултиетничка и мултикултурална традиција. Народно позориште, галерија „Милан Коњовић“, Градски музеј, Културни центар „Лаза Костић“ и Градска библиотека „Карло Бјелицки“, представљају кључне установе културе у Граду и одговорне су за развој нових облика културних делатности по којима ће Сомбор и даље бити препознатљив у ширем окружењу.

12. Медији

На нивоу града постоје следећи медији:

- Недељник "Сомборске новине",
- Радио Фортуна
- Радио благовесник
- РТВ "Среће",
- ТВ канал 54,

Град Сомбор обезбеђује информисање грађана о свом раду путем званичне интернет презентације www.sombor.rs Службени лист града Сомбора, достављањем информација, вести, извештаја и других садржаја обавештавања за штампане и електронске медије.

13. Верске заједнице

Верске заједнице и организације могу у сарадњи са здравственим и другим установама допринети промоцији здравља на територији града Сомбора делују :

13. 1. Православна црквена општина
- 13.2. Католичка црквена општина
13. 3. Јеврејска општина

14. Удружења грађана

14.1. Црвени крст Сомбор

Црвени крст у Сомбору основан је 1901. године са циљем да олакша људску патњу, да пружа помоћ угроженим лицима у случају ратних сукоба, природних, еколошких и других несрећа ради спасавања угрожених живота и здравља људи и ширења знања о међународном хуманитарном праву и у случају стања потреба за социјалном заштитом и збрињавању као и са задатком превентивног деловања и просвећивања грађана у области здравствене и социјалне заштите и унапређења хуманитарних вредности друштва.

У обављању послова везаних за остваривање циљева и задатака, Црвени крст Сомбор делује у складу са:

1. Основним принципима Међународног покрета Црвеног крста и Црвеног полумесеца
2. Ратификованим међународним уговорима и опште прихваћеним правилима из области међународног хуманитарног права
3. Статутом и другим актима и правилима које усваја Међународни покрет Црвеног крста и Црвеног полумесеца
4. Циљевима и задацима националног друштва
5. Статутима Црвеног крста Србије и Црвеног крста Војводине

Један од задатака Црвеног крста утврђених Законом о Црвеном крсту Србије, члан 6, члан 7, тачка 2 и 3, члан 9. тачка 7, јесте и

ПРОМОЦИЈА ЗДРАВИХ СТИЛОВА ЖИВОТА И ПРЕВЕНЦИЈА БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ

Активности у оквиру програма Промоција здравих стилова живота и превенције болести зависности одвијају се у складу са планом активности Црвеног крста Сомбор и планом активности виших органа Црвеног крста.

Општи циљ:

Подизање свести грађана о важности упражњавања здравих стилова живота и важности превенције болести са посебним акцентом на рањиве групе (младе, старије, социјално угрожене особе и мигранте), а циљ се постиже кроз програме опште превенције.

Превенција болести зависности и смањење ризичног понашања одвија се кроз превентивно едукативне садржаје који су намењени пре свега младима, али и родитељима како би се унапредила комуникација међу њима. Све ове активности одвијају се уз ангажовање волонтера Црвеног крста.

Дефинисани циљ могуће је постићи континуираним и константиним радом и добро осмишљеним активностима.

Вршњачка едукација спроводи се кроз читаво школовање. Према досадашњем искуству, тај облик учења све до узраста раних адолесцената има најзначајнију улогу у превенцији употребе психоактивних супстанци и развијању здравих стилова живота.

Континуирана едукација и пренос информација учествовањем у кампањама или спровођењем вршњачких едукација јесу активности које спроводи организација Црвеног крста. Само у 2017. години 1.476 ученика основних и средњих школа учествовало је у некој од вршњачких радионица из области промоције здравих стилова живота и превенције болести зависности.

Оперативни циљеви

- Смањење броја младих који се ризично понашају (болести зависности, сексуално преносиве болести, поремећаји исхране, недовољна физичка активност и други облици по здравље ризичног понашања), кроз вршњачке едукације;
- Повећање могућности за креативно провођење слободног времена код младих укључењем у активности Црвеног крста;
- Повећање могућности за креативно провођење слободног времена код старијих укључењем у активности Црвеног крста;
- Подизање свести грађана о важности упражњавања здравих стилова живота током целог животног циклуса (здрава исхрана, редовна физичка активност, волонтирање, образовање, хумане вредности, психосоцијална подршка и солидарност).

Циљне групе

- Деца и млади ученици основних и средњих школа;
- Родитељи;
- Радно способно становништво;
- Старије особе;
- Мигранти.

Активности

1. Учешће на семинарима и организовање едукација на тему здравих стилова живота и превенције болести зависности, по курикулуму који је изradio Црвени крст Србије.
2. Дистрибуција едукативног материјала на тему болести зависности.
3. Спровођење квиза „**Шта знаш о Црвеном крсту и здрављу**“ на локалном нивоу са учешћем ученика основних и средњих школа и учешће на покрајинској смотри поводом Светског дана здравља.
4. Организовање едукација и дистрибуција едукативног материјала виших органа Црвеног крста на тему здравих стилова живота (превенција болести зависности, репродуктивно здравље, здрави стилови живота, исхрана, ментално здравље као и друге релевантне теме из области здравствене превенције и промоције здравих стилова живота).
5. Спровођење активности и дистрибуција едукативног материјала на тему психосоцијалне подршке и превенције менталног здравља.
6. Учешће у различитим манифестацијама промоције здравља на локалном нивоу.
7. Обележавање **31. јануара, Националног дана без дуванског дима и 31. маја, Светског дана без дуванског дима**. Ови дани обележавају се пре свега

уличним акцијама и дистрибуцијом едукативног материјала, одржавањем трибина, анкетањем грађана, и другим активностима којима се подиже свест грађана о штетности дуванског дима. Посебно су значајна предавања у школама и вршњачке едукације.

8. Обележавање **Светског дана борбе против ХИВ/АИДС - 1. децембара**. Активности су различите, али се пре свега ради о вршњачким едукацијама и едукацијама које се односе на сексуално преносиве болести и репродуктивно здравље. Поред едукација организују се и уличне акције, трибине и конференције за штампу.

9. Обележавање **7. априла, Светског дана здравља** – Овај дан се обележава са партнерима на локалном нивоу – уличним промотивним акцијама, одржавањем трибина, предавања, као и едукативних активности за децу младе и све узрасне групе.

10. Обележавање **Светског дана борбе против злоупотребе и кријумчарења дрога – 26. јун** организујемо у сарадњи са партнерима на локалном нивоу кроз дистрибуцију едукативног материјала, спровођење вршњачких едукација и трибина за младе волонтере организација Црвеног крста у сарадњи са партнерима у локалној заједници. Ове активности су посебно интензивирани у новембру месецу када се обележава месец борбе против злоупотребе психоактивних супстанци.

11. Обележавање **Светског дана борбе против злоупотребе и кријумчарења дрога – 26. јун** организујемо у сарадњи са партнерима на локалном нивоу кроз дистрибуцију едукативног материјала, спровођење вршњачких едукација и трибина за младе волонтере организација Црвеног крста у сарадњи са партнерима у локалној заједници. Ове активности су посебно интензивирани у новембру месецу када се обележава месец борбе против злоупотребе психоактивних супстанци.

12. Обележавање **Светског дана срца - 29. септембра** - Овај дан обележава се уз сарадњу са партнерима на локалном нивоу. Активности су различите, али се пре свега ради о уличним акцијама дистрибуције едукативног материјала, мерења крвног притиска и пружања других здравствено-превентивних услуга.

Снаге и иновација: Мрежа едукованих волонтера и професионалних сарадника која омогућава широк распон здравствено превентивних активности

14.2. Друштво за борбу против рака „Здравка”

Друштво за борбу против рака у Сомбору је добровољно друштвено-хуманитарно, невладино, непрофитно удружење, здравствено васпитног типа, са циљем превенције малигне болести кроз здравствено просвећивање становништва и рану дијагностику, као и унапређење квалитета живота лечених кроз психосоцијалну подршку.

Друштво за борбу против рака постоји од 1969 године.

14.3. Сомборски едукативни центар

Сомборски едукативни центар основан ради остваривања циљева у области побољшања положаја деце, младих и маргинализованих група методама неформалног образовања и сензибилисањем локалне заједнице за унапређивање њиховог положаја путем друштвено одговорног активизма са циљем да активно раде на променама у својој локалној заједници и шире.

15. Финансирање

Средства за реализацију програмских активности јавног здравља обезбеђују се у складу са Законом о јавном јавном здрављу, Одлуком о буџету града Сомбора и другим законским и подзаконским актима, националним стратешким документима

16. SWOT анализа

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> - Постојање позитивних правних прописа који регулишу: здравље, јавно, здравље, социјалну заштиту, заштиту животне средине - Национални стратешки планови - Постојање буџетског фонда за заштиту животне средине - Град Сомбор финансира 13 здравствених радника у примарној здравственој заштити - Савет за здравље се залаже за побољшање услова рада у сектору здравства и заштити животне средине - Постојање ангио сале и обучених стручњака - Развијени програми за бесплатну рекреацију за децу, младе и одрасле - Постојање Саветовалишта за децу при Дому здравља - Интерсекторска сарадња на нивоу ЈЛС, округа 	<ul style="list-style-type: none"> - На појединим извориштима вода је бактериолошки и хемијски неисправна - Недовољно развијен систем управљања отпадом - непознат квалитет ваздуха у на територији града и насељеним местима - недовољан технички и кадровски услови у примарној здравственој заштити - Недовољне активности у правцу раног откривања малигних болести - Неинформисаност становноштва о обољењима КВБ - Непрепознавања значаја последица употребе , злоупотребе ПАС , алкохола, цигарета и некоришћења заштите - Непрепознавања значаја последица употребе заштите - Повећан број гојазне деце и недовољна физичка активност - Неадекватна исхрана - Неискоришћеност спортскорекреативних објеката - Неприступачност јавним установама за старије и ОСИ
Могућности	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - ЕУ фондови за унапређење здравства, социјалне заштите и заштите животне средине - Домаћи конкурси за унапређење јавног здравља - Усклађеност националног законодавства са међународним стандардима 	<ul style="list-style-type: none"> - Забрана запошљавања у јавном сектору - Пораст фактора ризика КВБ, болести зависности и СТБ - Одлив стручног здравственог кадра и других стручних радника код локалних актера

ДЕО ДРУГИ

МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Циљ мониторинга и евалуације спровођења Плана јавног здравља јесте да се систематично и редовно прикупљају подаци, прати и надгледа процес имплементације циљева и задатака и процењује успешност Плана. Сврха мониторинга и евалуације праћењем напретка, јесте побољшање ефикасности и успешности Плана, али и предлагање измена у активностима на основу налаза и оцена.

Временски оквир

Мониторинг (као систематски непрекидан процес прикупљања података) спроводи се континуирано током пружања услуга, које су предмет праћења за период на који се прави План (2018-2025).

Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се повремено – периодично и пратиће одређене фазе имплементације Плана.

Евалуација успешности целовитог Плана обављаће се најмање једном годишње и извештај о евалуацији је саставни део целовитог извештаја о спровођењу Плана који се подноси Скупштини града и јавности на увид, разматрањем и евентуалним кориговањем.

Финална евалуација Плана јавног здравља обавиће се на крају 2025. године.

Предмет мониторинга и евалуације

Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности, специфичних задатака и циљева, стратешких циљева и мисије и то на следећи начин:

- Праћење процеса имплементације.
- Праћење процеса и исхода активности.
- Евалуација напретка у остваривању сврхе
- Евалуација утицаја План на живот корисника и грађана.
- Индикатори напретка и успешности одређује се за сваку приоритетну циљну групу и на нивоу сваког циља специфичних задатака. Овај План користиће комбиновано, квантитативне и квалитативне индикаторе како би дошло до поуздане оцене о коначном успеху.

Методе и технике мониторинга и евалуације Плана јавног здравља користиће се стандардима, међу којима су:

- евидентирање корисника и услуга,
- интервјуи са корисницима и пружаоцима (упитници, разговори, анкете, скале процене) продукти рада – анализа документације.
- Савет за здравље у својим годишњим плановима рада прецизније дефинише технике помоћу којих ће се спроводити мониторинг и евалуација Плана, уједначује их и чини прилагодљивима за прикупљање података о свим разнородним услугама и активностима предвиђеним Планом.

Носиоци процеса мониторинга и евалуације

Координатор активности мониторинга и евалуације јесте Савет за здравље који, бира индикаторе и јединствене технике за њихово мерење. Сви актери и носиоци програма, услуга или појединачних активности су у обавези да у складу са општим индикаторима дефинишу специфичне потребе и обезбеде њихово мерење током трајања имплементације.

Примена резултата мониторинга и евалуације

Примарна сврха прикупљања података, обраде и доношење оцена о напретку и успеху је провера заснованости и реалистичности Плана, па с тим у вези и кориговање циљева и задатака уколико је то потребно. Мониторинг извештаји се сачињавају сваке године и презентују Скупштини града и дају на увид јавности.

Анекс 1.

АКЦИОНИ ПЛАН

Специфични циљ 1: унапређење снабдевања бактериолошки и хемијски исправном водом		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Унапређен квалитет снабдевања бактериолошки и хемијски исправном водом			Анализа		Конконтинуирано
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције које учествују	
1.1 . Анализе воде за пиће узете са ЦСВ Јарош и из града рађене у сопственој лабораторији	Континуирано	Резултати испитивања воде за пиће	Број исправних анализа	Извештај	ЈКП Водоканал Сомбор ЈКП Бездан	ЈКП Водоканал Сомбор	ЈКП Водоканал Сомбор
1.2. Анализе воде за пиће узете са ЦСВ Јарош и из града рађене у ЗЈЗЗ	Континуирано	Исправни резултати испитивања воде за пиће	Број исправних анализа	Извештај	ЈКП Водоканал Сомбор	ЗЈЗЗ Сомбор, ЈКП Водоканал Сомбор	ЈКП Водоканал Сомбор
1.3. Планско испирање водоводне мреже	Континуирано	Сигурност у добијању хигијенски исправне воде	Број испирања	Извештај	ЈКП Водоканал Сомбор	ЈКП Водоканал Сомбор	ЈКП Водоканал Сомбор
1.4. Планско одржавање водоводне мреже	Континуирано	Сигурност у добијању хигијенски исправне воде	Број планских интервенција	Извештај	ЈКП Водоканал Сомбор	ЈКП Водоканал Сомбор	ЈКП Водоканал Сомбор
1.5. Анализа постојећег стања мреже	До краја 2018.	Израда плана замене дотрајале водоводне мреже	Дужина дотрајале водоводне мреже у км	План замене дотрајале водоводне мреже	ЈКП Водоканал Сомбор	Град Сомбор ЈКП Водоканал Сомбор	

1.6. Планска замена дотрајале водоводне мреже	Континуирано	Побољшање квалитета воде за пиће	Замењена водоводна мрежа у км	Технички пријем	Град Сомбор	Град Сомбор ЈКП Водоканал Сомбор	Град Сомбор, покрајински и републички фондови, ЕУ
1.7. Програм мониторинга воде за пиће у образовно васпитним установама	4 пута у току школске године	Резултати испитивања воде за пиће	Број исправних анализа	Извештај	Град Сомбор	ЗЗЈЗ Сомбор	Град Сомбор

Специфични циљ 2 Унапређење система управљања отпадом		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Повећан обухват становништва промотивним мерама везаним за РФ %			% обухвата становништва		Континуирано
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције које учествују	
2.1. Примена државне и локалне легислативе	Континуирано	Поштовање закона и прописа	Донете Одлуке скупштине Града; Израђени планови; Поштовање начела и принципа	Извештаји надлежних инспекцијских служби	Субјекти система	Скупштина Града Сомбора, Инспекцијски органи, Субјекти система,	Нема финансијског оптерећења
2.2. Успостављање регионалног система депоновања отпада	До 2025. године	Санација и рекултивација несанитарних сметлишта на територији Града и региона	Израђен регионални план управљања отпадом Прибављене сагласности и пројекат изградње регионалне депоније	Израђена регионална депонија и исходована употребна дозвола	Влада РС, (АПВ)	Општине Западнобачког региона и Град Сомбор	Средства ИПА, страни фондови, средства буџета РС и општина региона, у зависности од облика организације ЈПП, ЈП, АД, или доо
2.3. Санација и рекултивација	До 2021. године	Прихваћен и примењен	Урађен пројекат	Извештаји параметара	Град Сомбор; ЈКП „Чистоћа“	Влада РС; Влада АПВ	Средства буџета РС,

депоније „Ранчево“		План прилагођавања несанитарне депоније „Ранчево“	санације и рекултивације; Извршена санација и рекултивација	стања животне средине микролокације депоније			АПВ и Града Сомбора
2.4. Санација и рекултивација дивљих депонија по месним заједницама	До 2026. године	Потпуна санација свих дивљих депонија које су регистроване по пројекту „Евиденција дивљих депонија на територији Града Сомбора“ из 2016. године	Израђени пројекти санације и саниране депоније једном од предложених метода	Извештај о реализацији наведених пројеката. Извештај надзорних органа Града. Фотодокументација пре и после санације и рекултивације	ЈКП „Чистоћа“ са подизвођачима	Град Сомбор АПВ; Ресорно Министарство	Средства буџета РС АПВ и Града Сомбора
2.5. Селекција комуналног отпада	До 2020. године	Повећање количина селектованог комуналног и амбалажног отпада на територији Града	Повећан проценат издвајања секундарних сировина од 10 % и повећање капацитета Рециклажног центр	Извештаји о сакупљеним секундарним сировинама у Рециклажном центру ЈКП „Чистоће“ Сомбор	ЈКП „Чистоћа“	Градска управа – инспекцијски органи	Средства буџета Града Сомбора
2.6. Успостављање центра за управљање отпадом на локацији Ранчево	До 2021. године	Смањење количине отпада који се депонује на депонији Ранчево	Количина отпада који се депонује	Извештај о извршеним пословима депоновања	Управљач депонијом	Привредо друштво посебне намене ЈКП „Чистоћа“ Сомбор	ЈПП
2.7. Организација сакупљања отпадних комуналиних вода на територији сеоских МЗ	До краја 2019. године	Престанак неконтролисаног загађивања земљишта, каналских и подземних вода од стране нерегистрованих извршилаца	Урађен и одобрен План црпљења септичких јама по сеоским МЗ	Извештај о реализацији Плана	ЈКП „Чистоћа“	Град Сомбор	Средства буџета за набавку возила и субвенционисана цена услуге за кориснике у сеоским МЗ
2.8. Успостављање	Након донете	Смањен утицај	Количина	Извештај о	Град Сомбор –	Ресорно	Средства

система издвајања посебних токова из комуналног отпада	Одлуке Града Сомбора до 2020. године	посебних токова отпада (опасан отпад из домаћинства) на загађење подземне и површинске воде, земљишта и ваздуха	сакупљеног опасног отпада	предатим количинама на неутрализацију, спаљивање и трајно уништење	Одлука о посебним токовима отпада; ЈКП „Чистоћа“	Министарство и Покрајински Секретаријат	буџета Града Сомбора и ЈКП; Корисници услуга
2.9. Компостирање биоразградивог отпада	До 2022. године	Смањење количина биоразградивог отпада на депонију „Ранчево“ у складу са директивом ЕУ о депоновању биоразградивог отпада	Редукција запремине градске депоније, стварања метана и других гасова који утичу на глобалну климу	ГИО – 2 Годишњи извештај оператера на депонији комуналног отпада	ЈКП „Чистоћа“	ЈКП, и корисници услуга генератори биоразградивог отпада кроз систем примарне селекције	Средства буџета РС, ЕУ фондови, средства ЈКП „Чистоће“
2.10. Унапређење и проширење основе сакупљања медицинског, ветеринарског и зуботехничког отпада	До краја 2019. године	Стриктна примена успостављеног система управљања медицинским отпадом уз проширење на све субјекте државног и приватног здравственог система	Смањење компоненти опасног отпада у комуналном и спречавање његовог потпуно неконтролисаног одлагања	Евиденција сакупљених и предатих количина на аутоклавирање и дробљење у станицу Опште болнице „Радивоје Симоновић“	Општа болница „Др Радивоје Симоновић“ Сомбор	Све државне и приватне установе, амбуланте, диспанзери, станице и други субјекти здравственог система	По посебном програму Министарства Здравља
2.11. Даље јачање управљања ПОПс отпадима	До краја 2018, а касније сталан задатак	Смањење утицаја пестицида, инсектицида и фунгицида на животну средину	Повећање броја укључених индивидуалних пољопривредних произвођача, задруга и предузећа	Извештај о количини сакупљеног ПОПс отпада	ПСС Сомбор, Домаћи и страни произвођачи хемијских производа и амбалаже	ПСС; пољопривредна и инспекција животне средине; Ресорна Министарства	По посебном програму Министарства пољопривредне

2.12. Управљање амбалажним отпадом	Од 2018. године, касније трајан задатак	Повећање количина издвајања амбалажног отпада на територији Града Сомбора	Регистроване и евидентирани количине амбалажног отпада и секундарних сировина овлашћеним рециклерима	Збирна листа Документа о кретању неопасног отпада	ЈКП „Чистоћа“ и остали овлашћени сакупљачи на територији Града Сомбора	Велики генератори и корисници услуга ЈКП „Чистоће	Секопак; Екостарпак; Остали оператери и рециклери
2.13. Подизање свести становништва и привредних субјеката о потреби правилног управљања комуналним и другим врстама отпада	Од 2018. године, касније трајан задатак	Укључивање већег броја субјеката у систем управљања комуналним и индустријским отпадом, а посебно опасним отпадаом који остварује највећи негативни утицај на животну средину	Повећање броја корисника и циљних група у селекцију комуналног и других врста отпада	Процентуално и номинално изражен пораст посебно издвојеног отпада; Годишњи извештај ЈКП о количинама сакупљеног рециклабилног отпада и одложеног отпада на градску депонију „Ранчево“	Град Сомбор (Одлука о управљању отпадом, Локални и регионални план); ЈКП „Чистоћа“ континуирана кампања према корисницима услуга (Сајт, локални медији, приказ резултата)	Град Сомбор, ЈКП „Чистоћа“, локални медији; институције Града, основне и средње школе, предшколска установа, привредни субјекти, МЗ, корисници услуга ЈКП	Средства ЈКП „Чистоће“ и рециклера са којима ЈКП сарађује; „Секопак“

Специфични циљ 3: Побољшање квалитета ваздуха		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Квалитетнији ваздух			Анализа и мапа површина		Континуирано
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције које учествују	
3. 1. Процена тренутне ситуације	Крај 2018	Добијање података о реалном стању на терену	Резултати истраживања Анализа	Извештај	ЈКП Зеленило Сомбор	Град Сомбор, Јкп Зеленило Сомбор	Град Сомбор, Покрајина, Република
3.2. Уклањање амброзије	Континуирано	Смањење површина под	Мапа површина где је ивршена	Извештај	ЈКП Зеленило Сомбор	Град Сомбор, Јкп Зеленило	Град Сомбор, покрајински и

		амброзијом и концентрације алергена у ваздуху	евиденција амброзије			Сомбор	републички фондови, ЕУ
3.3. Пошумљавање	Континуирано	Повећавање шумовитости	Мапа	Извештај	ЈКП Зеленило Сомбор	Град Сомбор, Јкп Зеленило Сомбор	Град Сомбор, покрајински и републички фондови, ЕУ
3.4. Спровођење едукативних/ промотивних активности о значају пошумљавања и смањењу површина под амброзијом	Континуирано	Подизање нивоа знања и информисаност и о штети алергена и значају зеленила	Број одржаних предавања, семинара, радионица	Извештај	ЈКП Зеленило Сомбор	Град Сомбор ЈКП Зеленило, Медији, НВО	ЈКП Зеленило Град Сомбор, покрајински и републички фондови, ЕУ
3.5. Информативне/ медијске активности	Континуирано	Информисање јавности	Број медијских активности	Извештај	Град Сомбор	Град Сомбор Јкп Зеленило, Медији, НВО	ЈКП Зеленило Град Сомбор
3.6. Мониторинг и евалуација	континуирано	Резултати мерења	Број анализа	извештај	Град Сомбор	Град Сомбор, ЈКП Зеленило	Град Сомбор

Специфични циљ 4: Повећање броја деце обухваћене превентивним прегледима које обављају доктори специјалисти педијатрије		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Све превентивне прегледе деце обављају специјалисти педијатрије			Обухват деце са села %		Континуирано
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције које учествују	
4.1. Анализа постојећег стања	Септембар 2018	Урађена анализа обухвата сеоске деце превентивним прегледима од стране специјалисте педијатрије	Обухват деце %	Извештај	ДЗ	Град Сомбор ЗЗЈЗ	Министарство здравља, Покрајински секретаријат за здравство, Град Сомбор

4.2. Обезбеђење кадровских и техничких услова за обављање превентивних прегледа сеоске деце од стране специјалисте педијатра	Континуирано	Укључивање специјалиста педијатрије у превентивне прегледе на терену уз техничку подршку	Број др медицине, специјалиста педијатрије који су укључени у превентивне прегледе на терену	Извештај	ДЗ	Град Сомбор ЗЗЈЗ	Покрајински и републички фондови, ЕУ, Град Сомбор
4.3. Праћење и евалуација	Периодично	Повећање броја деце са села која су обухваћена превентивним прегледима од стране педијатра.	Обухват	Извештај	ДЗ	Град Сомбор ЗЗЈЗ	Покрајински и републички фондови
4.4. Информативне-медијске активности	Континуирано	Информисање јавности	Број мрдијских активности	Извештај	Град Сомбор	ДЗ, ЗЗЈЗ	Град Сомбор

Специфични циљ 5 : Побољшање техничких и кадровских услова у здравственим установама		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Обезбеђени кадровски, технички и услови за безбедан рад у здравственим установама			Извештај о кадровској структури и опреми у здравственим установама		Континуирано
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције које учествују	
5.1. Процена кадровске обезбеђености, опремљености и потреба	Крај 2018/почетак 2019.	Анализа кадровске обезбеђености и опремљености	Резултати: Потреба за кадром Потреба у опреми	Планови здравствених установа	Град Сомбор	ЗЗЈЗ Сомбор, ОБ Сомбор, ДЗ Сомбор	Министарство здравља, Покрајински секретаријат за здравље, Град Сомбор

за адаптацијом здравствених установа							
5.2.Кадровска обезбеђеност Техничко опремање амбуланти ПЗЗ, Реконструкција фасаде ЗЗЈЗ Сомбор, Изградња/реконструкција одељења неурологије, опремање и унапређење РТГ службе, Унапређење рада ангиосале у ОБ Сомбор	Континуирано	Унапређење услова рада здравствених установа	Број реализованих активности:	Извештај	Град Сомбор	Општине: Кула, Озаци, Апатин, ЗЗЈЗ ДЗ Сомбор, ОБ Сомбор	Министарство здравља, Покрајинска влада, Град Сомбор, ЕУ фондови, и други донатори.
5.3.Спровођење промотивних активности о значају унапређења кадровских и техничких услова за рад установа ПЗЗ и Секундарне здравствене заштите	Континуирано	Подизање нивоа знања и информисаности о значају унапређења кадровских и техничких услова за рад ЗУ	Број активности	Извештај	Град Сомбор	ЗЗЈЗ Сомбор ОБ Сомбор, ДЗ Сомбор, НВО	Министарство здравља, Покрајинска влада, Град Сомбор.

5.4. Информативне медијске активности	Континуирано	Информисање јавности	Број активности	Извештај	Град Сомбор	Медији 33ЈЗ Сомбор ОБ Сомбор, ДЗ Сомбор, НВО	Град Сомбор
---------------------------------------	--------------	----------------------	-----------------	----------	-------------	---	-------------

Специфични циљ 6: Унапређење спровођења превентивних мера /прегледа везаних за обољевање од ХНО		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Повећан обухват становништва превентивним и промотивним мерама за %			% обухвата становнишва		Континуирано
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције које учествују	
6.1. Праћење/процена тренутне ситуације	30. јуни	Годишња анализа	Стопа морбидитета и морталитета становништва од ХНО	Извештај	33ЈЗ	33ЈЗ Сомбор ОБ Сомбор, ДЗ Сомбор, НВО	Министарство здравља, Покрајински секретаријат Град Сомбор
6.2. Контрола спровођења законски прописаних превентивних активности/ прегледа	Континуирано	Годишња анализа	Достигнут % превентивних прегледа у односу на циљани обухват одређене групације становништва	Извештај	ДЗ	33ЈЗ Сомбор ОБ Сомбор, ДЗ Сомбор, НВО	Министарство здравља
6.3. Спровођење превентивних мера/ прегледа	Континуирано	Повећан обухват становништва	% обухваћеног становништва превентивним прегледима	Извештај	ДЗ	33ЈЗ Сомбор ОБ Сомбор, ДЗ Сомбор, Удружења	Министарство здравља
6.4. Промоција значаја превентивних мера/ прегледа	Континуирано	Подизање нивоа знања здравствених радника и становништва о	Број одржаних едукација: За здравствене	Извештај	ДЗ	Град ,33ЈЗ, НВО	Министарство здравља

		значају превентивних активности/прегледа	раднике За становништво, дистрибуција едукативно/промотивног материјала				
6.5. Информативне/медиајске активности	Континуирано	Информисање јавности	Број медиајских активности	Извештај	ДЗ	Град, ЗЗЈЗ, НВО, медиај...	Град Сомбор

Специфични циљ 7: Унапређење здравља и превенција фактора ризика за настанак ХНО: пушење, алкохол, гојазност, физичка неактивност, артеријска хипертензија		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Повећан обухват становништва промотивним мерама везаним за фактора ризика %			% обухвата становништва		Континуирано
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције које учествују	
7.1. Праћење/процена тренутне ситуације	Периодично На пет година	Урађена посебна истраживања везана за ризичне облике понашања код младих	Резултати истраживања Анализа	Извештај	ЗЗЈЗ	Град Сомбор, ДЗ, НВО	Министарство здравља
7.2. Унапређење и контрола евидентирања и извештавања о ФР/ризичним облицима понашања	Континуирано	Достављање извештаја	Формирање обрасца за евидентирање и извештавање	Извештај	ДЗ	Град Сомбор, ЗЗЈЗ	Министарство здравља
7.3. Спровођење промотивних/едукативних активности на смањењу ФР и	Континуирано	Подизање нивоа знања и информисаности о здравим стиливима живота	Број одржаних едукација, медиајске активности, дистрибуција	Извештај	ДЗ	Град Сомбор, ЗЗЈЗ НВО, Медиај	Министарство здравља

промоцију здравих стилова живота			едукативно промотивног материјала				
7.4.Информатив не/медијске активности	Континуирано	Информисање јавности	Број медијских активности	Извештај	ДЗ	Град, Сомбор, ЗЗЈЗ, НВО, медији...	Град Сомбор

Специфични циљ 8: Унапређење мера превенције и едукације становништва у циљу смањења болести зависности и СТБ		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Повећан ниво знања о значају превенције болести зависности и СТБ			Број одржаних промотивних и едукативних активности Број учесника		2023
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансира ња
					Одговорна институција	Институције које учествују	
8.1.Процена тренутне ситуације СТБ	30. јун	Годишња анализа	Инциденца СТБ	Извештај	ЗЗЈЗ	ГС, ДЗ,	Министарст во здравља
8.2.Процена тренутне ситуације болести зависности	Периодично	Урађена посебна истраживања везана за ризичне облике понашања (ПАС, пушење алкохол, ИТ зависност, коцкање)	Резултати истраживања Анализа	Извештај	ЗЗЈЗ	ГС, ДЗ, НВО,	Покрајинска влада средства за пројекте из области здравства Град Сомбор
8.3.Контрола спровођења законских прописа о забрани пушења и забрани продаје алкохола малолетним лицима (од	Континуирано	Поштовање законских прописа	Број контрола	Извештај	Град Сомбор	Инспекцијске службе	Министарст во здравља

стране надлежних служби)							
8.4.Спровођење промотивних и едукативних активности о превенцији БЗ и СТБ	Континуирано	Подизање нивоа знања о значају превенције БЗ и СТБ на здравље	Број одржаних едукација, кампања, дистрибуција едукативно/промотивног материјала	Извештај	Град Сомбор	ЗЗЈЗ, ДЗ, НВО, Црвени крст, Центар за социјални рад	Покрајинска влада средства за пројекте из области здравства Град Сомбор
8.5.Информативне/ медијске активности	Континуирано	Информисање јавности	Број медијских активности	Извештај	ДЗ	Град, ЗЗЈЗ, НВО, медији...	Град Сомбор

Специфични циљ 9: Смањење % предгојазне и гојазне деце и адолесцената за 5% у периоду од 5 година		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Смањен Број предгојазне и гојазне деце и адолесцената за 5%			Број % предгојазне и гојазне деце и адолесцената		2023
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције које учествују	
9.1.Анализа законских оквира који регулишу област исхране у школама и покретање иницијативе за измене законских/под законских аката	Септембар 2019	Доношење Правилника на локалном нивоу	Број анализираних аката	Извештај о урађеној анализи	Град Сомбор	ЗЗЈЗ, школе, НВО	Министарство здравља
9.2.Подршка деци и	Септембар 2019	Индивидуални програми за децу и родитеље	Број индивидуалних програма за	извештај	ДЗ	Град СО, ЗЗЈЗ, школа, ПУ	Министарство здравља, Покрајински

родитељима чија деца имају проблем гојазности, посебни програм за родитеље (припрема хране, демонстрационе кухиње			децу и родитеље				секретаријат за здравство
9.3.Укључивање деце у физичке активности у природи	Септембар 2019	Смањен број гојазне и предгојазне деце за 1% годишње	Број одржаних кампова, излета	Евиденција/Извештај о броју учесника у камповима и одржаним активностима	Град Сомбор	ЗЗЈЗ, Црвени крст, Центар за социјални рад, школе, ДЗ	Град Сомбор, покрајински и републички фондови, ЕУ
9.4.Развијање савремених ИТ технологија.	2020	Деца користе ИТ подршку	Број деце која користе ИТ подршку	Извештај	Град Сомбор	ДЗ, НВО, школе	Град Сомбор, покрајински и републички фондови, ЕУ
9.5.Унапређење евидентирања и извештавања о стању ухрањености деце и адолесцената на превентивним прегледима	Школска 2018/2019 година	Да се код 100% деце стање ухрањености изрази на основу БМИ као: потхрањено, нормално ухрањено, предгојазно и гојазно	% обухваћене деце	Посебни Извештај о обавњеним превентивним прегледима	Град Сомбор	ЗЗЈЗ, ДЗ, школе	Град Сомбор, покрајински и републички фондови, ЕУ
9.6. Информативне / медијске активности	Континуирано	Информисање јавности	Број медијских активности	Извештај	Град Сомбор	ЗЗЈЗ, ДЗ, Школе, Медији	Град Сомбор

Специфични циљ 10: Унапређење услова за спортско рекреативне активности и Спровођење мера едукације о значају физичке активности школске деце са посебним освртом на предгојазну и гојазну децу		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Повећан обухват школске деце и омладине спортско рекреативним активностима и мерама едукације о значају физичке активности			% обухвата школске деце и омладине		2020
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције којеучествују	
10.1.Процена тренутне ситуације	Континуирано	анализа	Број спортских објеката, терена, игралишта у природи ... (који су у функцији)	Извештај	Град Сомбор	Школе, спортска друштва,	Град Сомбор
10.2. Стављање у функцију кампа у природи „Здравље - Бачко Подунавље“	2020	Функционисање/ коришћење кампа	Број организованих активности у кампу	Извештај	Град Сомбор	Центар за социјални рад, НВО,	Град Сомбор
10.3.Изградња и опремање спортско-рекреативних објеката	Континуирано	Стављање у функцију спортско-рекреативних објеката	Број изграђених/опремљених објеката	Извештај	Град Сомбор	Спортска друштва, НВО, ...	Град Сомбор, покрајински и републички фондови, ЕУ
10.4.Организовање промотивних активности	Континуирано	Подизање нивоа знања о значају физичке активности на здравље	Број одржаних едукација, кампања, дистрибуција едукативно/промотивног материјала	Извештај	ДЗ	Град ,ЗЗЈЗ, НВО	
10.5.Информативне/медијске	Континуирано	Информисање јавности	Број медијских	Извештај	ДЗ	Град, ЗЗЈЗ, НВО, медији...	Град Сомбор

активности			активности			
------------	--	--	------------	--	--	--

Специфични циљ 11: Спровођење мера које ће омогућити бољу приступачност јавним установама становницима са посебним освртом на ОСИ		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Унапређење приступачности за све			извештај		2019
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције које учествују	
11.1.Процена приступачности	2019	Анализа	Број јавних објеката прилагођених ОСИ	Извештај	Град Сомбор	Удружења ОСИ Јавне установе, Заштитник грађана	Република. Покрајина, ЕУ фондови, Град Сомбор, други донатори
11.2.Изградња/адаптација прилаза/објекта ОСИ	Континуирано	Побољшање приступачности	Број изграђених/адаптираних прилаза*/објекта	Извештај	Град Сомбор		Република. Покрајина, ЕУ фондови, Град Сомбор, други донатори
11.3.Спровођење медијске кампање о значају приступачног окружења за ОСИ	Континуирано	Подизање нивоа знања о потреби и значају приступачног окружења за ОСИ	Број медијских активности	Извештај	Град Сомбор	Медији, удружења здравствене установе,	Град Сомбор, Покрајински и републички фондови, ЕУ

11.4. Информати вне/ медийске активности		Информирање јавности	Број активности	Извештај	Град Сомбор	НВО, Медији	Град Сомбор

Специфични циљ 12: Одржавање спремности за ванредне ситуације уз унапређење опремљености и знања		Очекивани резултат			Индикатор		Рокови
		Правовремено и ефикасно реаговање у случају појаве било које ванредне ситуације у циљу превенције поремећаја здравља становништва и умањења непосредних ефеката на здравље			планови		Континуирано
Активности	Рок	Очекивани резултат	Индикатор	Извори верификације	Носиоци учесници		Извори финансирања
					Одговорна институција	Институције које учествују	
12.1. Процена : (спремности и опремљености екипа за ванредне ситуације у јавним, здравственим установама и јавним предузећима)	Континуирано	процена	Број и опремљеност екипа	Планови Установа (здравствених и социјалне заштите)	Град Сомбор	ЗЗЈЗ Сомбор Болница, Дом Здравља, Центар за соц. рад Црвени крст и др	Република, Покрајина, Град Сомбор
12.2. Спремност и опремљено	Континуирано	Одржавање спремности за ванредне	Број провера спремности екипа	Извештај	Град Сомбор	ЗЗЈЗ Сомбор Болница,	Република, Покрајина, Град Сомбор

ст екипа у ванредним ситуацијама		ситуације				Д. Здравља, Центар за соц. рад Црвени крст и др	
12.3. Стручно методолошка помоћ и едукација учесника	Континуирано	Подизање нивоа знања везаних за појаву ванредне ситуације и превенцију поремећаја здравља становништва и умањење непосредних ефеката на здравље	Број едукација, Број учесника	Извештај	Град Сомбор	ЗЗЈЗ Сомбор Болница, ДомЗдравља, Центар за соц. рад Црвени крст и др	Република, Покрајина, Град Сомбор
Информативно/ медијске активности	Континуирано	Информисање јавности	Број медијских активности	извештај	Град Сомбор	Медији	Република, Покрајина, Град Сомбор

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ

Специфични циљ	Активности	Надлежне институције	Индикатор постигнућа
1. Унапређење снабдевања бактериолошки и хемијски исправном водом	1.1. Анализе воде за пиће узете са ЦСВ Јарош и из града рађене у сопственој лабораторији 1.2. Анализе воде за пиће узете са ЦСВ Јарош и из града рађене у ЗЈЗЗ 1.3. Планско испирање водовдне мреже 1.4. Планско одржавање водовдне мреже 1.5. Анализа постојећег стања мреже 1.6. Планска замена дотрајале водовдне мреже 1.7. Програм мониторинга воде за пиће у образовно васпитним	Град Сомбор ЈКП Водовод Сомбор и Бездан ЗЗЈЗС	Повећање обима инфраструктуре Побољшање квалитета и доступности воде за пиће
2. Унапређење система управљања отпадом	2.1. Примена државне и локалне легислативе 2.2. Успостављање регионалног система депоновања отпада 2.3. Успостављање Центра за управљањем отпадом на локацији „Ранчево“ 2.4 . Санација и рекултивација дивљих депонија по месним заједницама 2.5. Примарна селекција комуналног отпада 2.6. Организација сакупљања отпадних комуналних вода на територији сеоских МЗ 2.7 . Успостављање система издвајања посебних токова из комуналног отпада 2.8. Компостирање биоразградивог отпада	Град Сомбор ЈКП Чистоћа Све установе, субјекти здравственог система, корисници услуга генератори биоразградивог отпада кроз систем примарне селекције; ПСС , привредно друштво посебне намене	Пораст рециклаже секундарних сировина Смањење отпада који се депонује на депонији Ранчево

	<p>2.9. Унапређење и проширење основе сакупљања медицинског , ветеринарског и зуботехничког отпада</p> <p>2.10. Даље јачање управљања ПОПс отпадима</p> <p>2.11. Управљање амбалажним отпадом</p> <p>2.12. Подизање свести становништва и привредних субјеката о потреби правилног управљања комуналним и другим врстама отпада</p>		
3. Побољшање квалитета ваздуха	<p>3.1. Процена тренутне ситуације</p> <p>3.2. Уклањање амброзије</p> <p>3.3. Пошумљавање</p> <p>3.4 .Спровођење едукативних/промотивних активности о значају пошумљавања и смањењу површина под амброзијом</p> <p>3.5. информативне/медијске активности</p>	Град Сомбор ЈКП Зеленило Војводинашуме Западна Бачка Водевојводине 33Ј3С	Пораст површина под шумом Смањење концентрације алергена у ваздуху
4. Повећање броја деце обухваћене превентивним прегледима које обављају доктори специјалисти педијатрије	<p>4.1. Анализа постојећег стања</p> <p>4.2. Обезбеђење кадровских и техничких услова за обављање превентивних прегледа сеоске деце од стране специјалисте педијатра</p> <p>4.3. Праћење и евалуација</p> <p>4.4. Информативне медијске активности</p>	Дом здравља Др Ђорђе Лазић Сомбор Град Сомбор	Пораст броја деце обухваћене превентивним прегледима од стране специјалисте педијатра
5. Побољшање техничких и кадровских услова у здравственим установама	<p>5.1. Процена кадровске обезбеђености, опремљености и потреба за адаптацијом здравствених установа</p> <p>5.2. Кадровска обезбеђеност, техничко опремање амбуланти , ПЗЗ, реконструкција фасаде 33Ј3 Сомбор,</p>	Град Сомбор Дом здравља Сомбор ОБ Сомбор АПВ Република Србија	Изграђеност и опремљеност објеката

	<p>изградња/реконструкција одељења неврологије, опремање и унапређење РТГ службе, унапређење рада ангиосале у ОБ Сомбор</p> <p>5.3. Спровођење промотивних активности о значају унапређења кадровских и техничких услова за рад установа ПЗЗ и секундарне здравствене заштите</p> <p>5.4. Опремање и унапређење радиолошке и дијагностичке службе ОБ Сомбор, ЗЗЈЗ</p> <p>5.5.. Информативне медијске активности</p>		
6. Унапређење спровођења превентивних мера/прегледа везаних за обољевање од хроничних незаразних болести	<p>6.1. Праћење/процена тренутне ситуације</p> <p>6.2. Контрола спровођења законских прописаних превентивних активности/прегледа</p> <p>6.3. Спровођење превентивних мера/прегледа</p> <p>6.4. Промоција значаја превентивних мера/прегледа</p> <p>6.5. Информативне /медијске активности</p>	Дом здравља Сомбор Град Сомбор ОБ Сомбор ЗЗЈЗС НВО сектор	Повећање процента отривених малигнитета у раном стадијуму обољења
7. Унапређење здравља и превенција фактора ризика за настанак хроничних незаразних болести	<p>7.1. Праћење/процена тренутне ситуације</p> <p>7.2. Унапређење и контрола евидентирања и извештавања о ФР/ризичним облицима понашања</p> <p>7.3. Спровођење промотивних /едукативних активности на смањењу ФР и промоцији здравих стилова живота</p> <p>7.4. Информативне /медијске активности</p>	Дом здравља Сомбор Град Сомбор ЗЗЈЗС ОБ Сомбор НВО сектор	% обухвата становнишва

<p>8. Унапређење мера превенције и едукације становништва у циљу смањења болести зависности СТБ</p>	<p>8.1. Процена тренутне ситуације СТБ 8.2. Процена тренутне ситуације болести зависности 8.3. Понтрола спровођења законских прописа о забрани пушења и забрани продаје алкохола малолетним лицима (од стране надлежних служби) 8.4. Спровођење промотивних и едукативних активности БЗ и СТБ 8.5. Информативне / медијске активности</p>	<p>Град Сомбор, ЗЗЈЗ, Дом здравља, НВО,Црвени крст Сомбор</p>	<p>Број одржаних промотивних и едукативних активности</p>
<p>9. Смањење % предгојазне и гојазне деце и адолесцената за 5% у периоду од 5 година</p>	<p>9.1. Анализа законских оквира који регулишу област исхране у школама и покретање иницијативе за измене законских/подзаконских аката 9.2. Подршка деци и родитељима чија деца имају проблем гојазности, посебни програм за родитеље (припрема хране, демонстрационе кухиње 9.3. Укључивање деце у физичке активности у природи 9.4. Развијање савремених ИТ технологија 9.5. Унапређење евидентирања и извештавања о стању ухрањености деци адолосцената на превентивним мерама 9.6. Информативно/ медијске активности</p>	<p>Град Сомбор, школе, спортска удружења, НВО, ЗЗЈЗ,медији</p>	<p>Број % предгојазне и гојазне деце и адолесцената</p>

<p>10. Унапређење услова за спортско рекреативне активности и Спровођење мера едукације о значају физичке активности школске деце са посебним освртом на предгојазну и гојазну децу</p>	<p>10.1. Процена тренутне ситуације 10.2. Стављање у функцију кампа „ Здравље-Бачко Подунавље“ 10.3. Изградња и опремање спортско рекреативних објеката 10.4. Организовање промотивних активности 10.5. Информативно/медијске активности</p>	<p>Град Сомбор, школе, спортска удружења, НВО, ЗЗЈЗ, медији</p>	<p>% обухвата школске деце и омладине</p>
<p>11. Спровођење мера које ће омогућити бољу приступачност јавним установама становницима са посебним освртом на ОСИ</p>	<p>11.1. Процена приступачности 11.2. Изградња/адаптација прилаза/објеката ОСИ 11.3. Спровођење медијске кампање о значају приступачног окружења за ОСИ 11.4. Информативне</p>	<p>Град Сомбор, школе, спортска удружења, НВО, ЗЗЈЗ, медији</p>	<p>извештај</p>
<p>12. Одржавање спремности за ванредне ситуације уз унапређење опремљености нивоа знања</p>	<p>12.1. Процена 12.2. Спремност и опремљеност екипа у ванредним ситуацијама 12.3. Стручно методолошка помоћ и едукација учесника 12.4. Информативно/медијске активности</p>	<p>Град Сомбор, школе, спортска удружења, НВО, ЗЗЈЗ, медији</p>	<p>планови</p>